

An aerial photograph of a green landscape, likely a polder, with a road and water visible. The text is overlaid on the image.

MILIEUEFFECTRAPPORT BEULAKERPOLDER

MER BEULAKERPOLDER

PROJECTGROEP BEULAKERPOLDER-GIETHOORN PLUS

DEFINITIEF

8 november 2007

110306/OF7/158/056508/MB

MER BEULAKERPOLDER

De afbeelding is een schematische weergave van de

afbeelding

De afbeelding is een schematische weergave van de

ARCADIS

Inhoud

Samenvatting	7
1 Inleiding	21
1.1 Kader voor dit milieueffectrapport	21
1.2 Procedureel kader	22
1.3 Doel van de m.e.r.-procedure	25
1.4 Leeswijzer	25
2 Waarom het project Beulakerpolder?	27
2.1 Aanleiding project	27
2.2 Ontstaansgeschiedenis van het initiatief	28
2.3 Doelstelling van het initiatief	30
3 Voorgenomen activiteit en alternatieven	31
3.1 Voorgenomen activiteit	31
3.2 Proces van alternatiefontwikkeling	34
3.3 Overzicht alternatieven	34
3.3.1 Nulalternatief	34
3.3.2 Voorgenomen activiteit	35
3.3.3 MMA	37
3.4 Deelactiviteit natuurontwikkeling	37
3.4.1 Gewenste natuurdoelen	37
3.4.2 Benodigde abiotische omstandigheden	40
3.4.3 Rekening houden met functies in de omgeving	44
3.4.4 Twee inrichtingsmodellen voor natuurontwikkeling	45
3.4.5 Het gekozen inrichtingsmodel voor natuurontwikkeling	47
3.5 Deelactiviteit recreatie	52
3.5.1 Verblijfsrecreatie	52
3.5.2 Aanvullende voorzieningen	53
3.5.3 Woningen voor permanente bewoning	53
3.5.4 Dagrecreatie	54
3.5.5 Vertaling naar MMA	55
3.6 Deelactiviteit nieuwe vaarverbinding en verkeersontsluiting	55
3.6.1 Vaarverbinding	55
3.6.2 Verkeersontsluiting	56
3.7 Deelactiviteit grondverzet	59
3.7.1 Hoe is het grondverzet bepaald?	59
3.7.2 Grondbalans	60
3.7.3 Realisatie grondverzet	60
3.8 Deelactiviteit waterhuishouding	61
3.8.1 Waterpeil	61
3.8.2 Waterbalans natuurgebied	62
3.8.3 Waterkwaliteit	62

3.8.4	Tijdelijke waterberging	64
3.9	Deelactiviteit fasering uitvoering en beheer	64
3.9.1	Aanlegfase	64
3.9.2	Exploitatie en beheerfase	65
4	Effecten VA en MMA	67
4.1	Effecten Voorkeursalternatief (VA)	67
4.2	Effecten MMA	70
4.3	Mitigerende maatregelen	72
4.4	Nadere uitwerking	73
5	Besluiten, beleidskaders en procedures	77
5.1	Beleidskader	77
5.1.1	Europees beleid, wet- en regelgeving	78
5.1.2	Rijksbeleid, wet- en regelgeving	79
5.1.3	Provinciaal beleid, wet- en regelgeving	82
5.1.4	Gemeentelijk beleid	84
5.1.5	Waterschapsbeleid	86
5.2	Procedure	86
5.3	Betrokkenen	87
6	Beschrijving van het studiegebied	89
6.1	Huidige situatie natuur	90
6.1.1	Algemeen	90
6.1.2	Flora en fauna in de Beulakerpolder	91
6.1.3	Natuurwaarden van het Natura 2000-gebied de Wieden	92
6.2	Huidige situatie landschap	97
6.3	Huidige situatie bodem en water	98
6.4	Huidige situatie wonen, werken, wegen	101
6.5	Huidige situatie recreatie	101
6.6	Huidige situatie overige aspecten	102
6.7	Autonome ontwikkelingen	102
7	De te verwachten effecten	103
7.1	Beoordelingskader	103
7.2	Effecten natuur	104
7.2.1	Effectcriteria	104
7.2.2	Effecten VA	105
7.2.3	Effecten MMA	119
7.3	Effecten landschap	120
7.3.1	Effectcriteria	120
7.3.2	Effecten VA	120
7.3.3	Effecten MMA	121
7.4	Effecten bodem en water	121
7.4.1	Effectcriteria	121
7.4.2	Effecten VA	122
7.4.3	Effecten MMA	128
7.5	Effecten wonen, werken, wegen	128
7.5.1	Effectcriteria	128

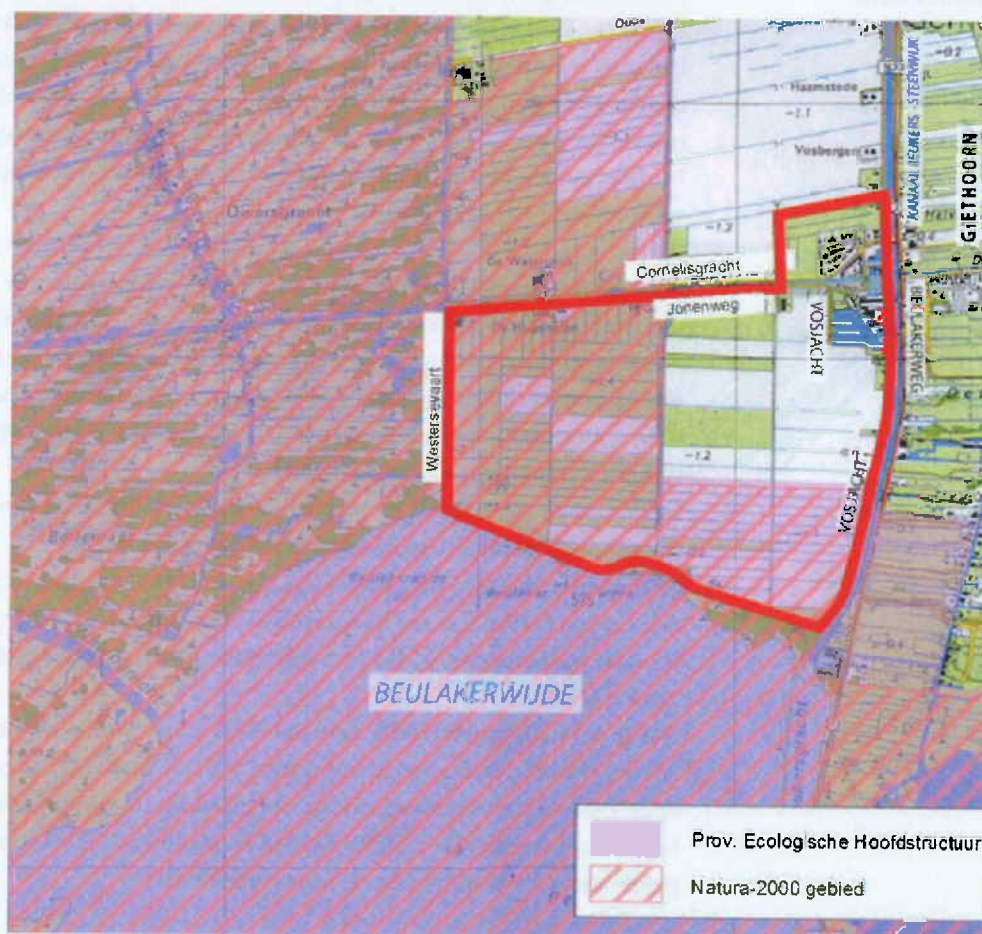
7.5.2	Effecten VA	128
7.5.3	Effecten MMA	131
7.6	Effecten recreatie	132
7.6.1	Effectcriteria	132
7.6.2	Effecten VA	133
7.6.3	Effecten MMA	134
8	Leemten in kennis en evaluatie	135
8.1	Leemten in kennis	135
8.2	Evaluatieprogramma	135
Bijlage 1	Literatuurlijst	137
Bijlage 2	Begrippen en afkortingen	141
Bijlage 3	Natuurdoeltypen toegelicht	145
Bijlage 4	Relatie richtlijnen en MER	147
Bijlage 5	Relatie inspraakreacties Startnotitie en MER	155
Bijlage 6	Passende beoordeling natuurbeschermingswet 1998	157

Samenvatting

AANLEIDING PROJECT

In het kader van het Gebiedsgericht beleid voor Noordwest Overijssel [5] is door rijk, provincie, waterschappen en gemeenten ingestemd met de ontwikkeling van verschillende recreatieve ontwikkelingslocaties binnen dit gebied. Een van deze locaties is de Beulakerpolder, gelegen ten westen van Giethoorn. Deze polder heeft een agrarische bestemming en verder is in deze polder onder andere een plaggendepot gelegen. De betrokken overheden en enkele organisaties willen in de Beulakerpolder duurzame recreatie en natuurontwikkeling combineren. De locatie is in afbeelding S.1 weergegeven. De gecombineerde ontwikkeling heeft niet alleen organisatorische en technische voordelen (grondaankoop, werk met werk maken), maar zal naar verwachting ook een bijdrage leveren aan de leefbaarheid van het gebied, onder meer door het vergroten van de aantrekkelijkheid van het landschap en de leefomgeving en door het bieden van extra werkgelegenheid.

FIGUUR S.1:
Situering van de
Beulakerpolder.



INITIATIEFNEMERS

De projectgroep Beulakerpolder-Giethoorn Plus is opgericht voor de realisatie van recreatie en natuur in de Beulakerpolder. De projectgroep bestaat uit het consortium:

- Natuurmonumenten
- Bouwcombinatie (Van Dijk Bouw/OCB-V.O.F.)
- ARCADIS

aangevuld met:

- Gemeente Steenwijkerland
- Provincie Overijssel
- Landinrichtingscommissie Noordwest Overijssel
- Waterschap Reest en Wieden

BEGRENZING PLANGEBIED

De Beulakerpolder, zoals opgenomen in figuur S.1, wordt begrensd door:

- De Westersevaart en De Wieden aan de westkant van het plangebied.
- De Jonenweg en Cornelisgracht aan de noordkant van het plangebied.
- Het kanaal Beukers – Steenwijk aan de oostkant van het plangebied.
- De Beulakerwijde in het zuiden.

M.E.R.-PLICHT

Een recreatieproject met een oppervlakte van ca. 50 ha of meer valt onder de m.e.r.-plicht op grond van het gewijzigde Besluit Milieueffectrapportage (Besluit 16 augustus 2006, Stb. 388). Het project Beulakerpolder omvat een oppervlakte van 50 ha voor (verblijfs)recreatie en is daarmee m.e.r.-plichtig. Het m.e.r.-plichtige besluit is het vaststellen van het eerste ruimtelijke plan dat voorziet in de aanleg: het nieuwe bestemmingsplan voor de Beulakerpolder. Het Milieueffectrapport (MER) is daarbij gekoppeld aan het voorontwerpbestemmingsplan.

**KOPPELING MET
BESTEMMINGSPLAN**

Het MER is opgesteld als hulpmiddel bij de besluitvorming over de uiteindelijke herziening van het bestemmingsplan door de gemeenteraad van de gemeente Steenwijkerland. Het voorontwerpbestemmingsplan geeft met een globaal vlekkenplan aan in welke gebieden welk grondgebruik is toegestaan en beschrijft aan welke voorschriften dit gebruik gebonden is. In opdracht van de gemeente Steenwijkerland heeft de projectgroep hiervoor Bureau Witpaard en partners te Zwolle ingeschakeld.

De procedures voor m.e.r. en voorontwerpbestemmingsplan zijn aan elkaar gekoppeld, waardoor de inspraak tegelijkertijd plaats kan vinden.

Parallel aan het MER is een integraal ontwerp (inrichtingsplan) voor het natuurgebied in de Beulakerpolder opgesteld [41]. De informatie uit dit inrichtingsplan is benut bij het schrijven van dit MER.

Ook is een natuurtoets parallel aan het MER uitgevoerd in het kader van de Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet [40]. De resultaten van deze natuurtoets zijn opgenomen in de effectbeschrijving van dit MER. De natuurtoets zal samen met het MER en het voorontwerpbestemmingsplan worden ingediend bij het bevoegd gezag (de gemeenteraad van de gemeente Steenwijkerland).

Een andere relevante procedure is de Watertoets. Deze procedure is gekoppeld aan het bestemmingsplan en heeft geresulteerd in een wateradvies. In mei 2002 is hiervoor een eerste overleg geweest, waarbij de waterbeheerders (de Provincie Overijssel en het Waterschap Reest en Wieden) door de projectgroep Beulakerpolder – Giethoorn plus zijn geïnformeerd over de inhoud van het project. De waterbeheerders hebben een positief wateradvies opgesteld.

Aanvullend is een Watergebiedsplan opgesteld voor het voorkeursalternatief. Het opstellen van dit Watergebiedsplan is in nauwe samenwerking met het Waterschap Reest en Wieden tot stand gekomen en het Waterschap heeft ingestemd met de resultaten.

DOELSTELLING PROJECT

De algemene doelstelling van het initiatief luidt:

Het ontwikkelen van natuur en recreatie in het gebied de Beulakerpolder, ten zuidwesten van Giethoorn, door de realisatie van een nieuw natuurgebied en duurzame voorzieningen voor verblijfsrecreatie.

Gestreefd wordt naar:

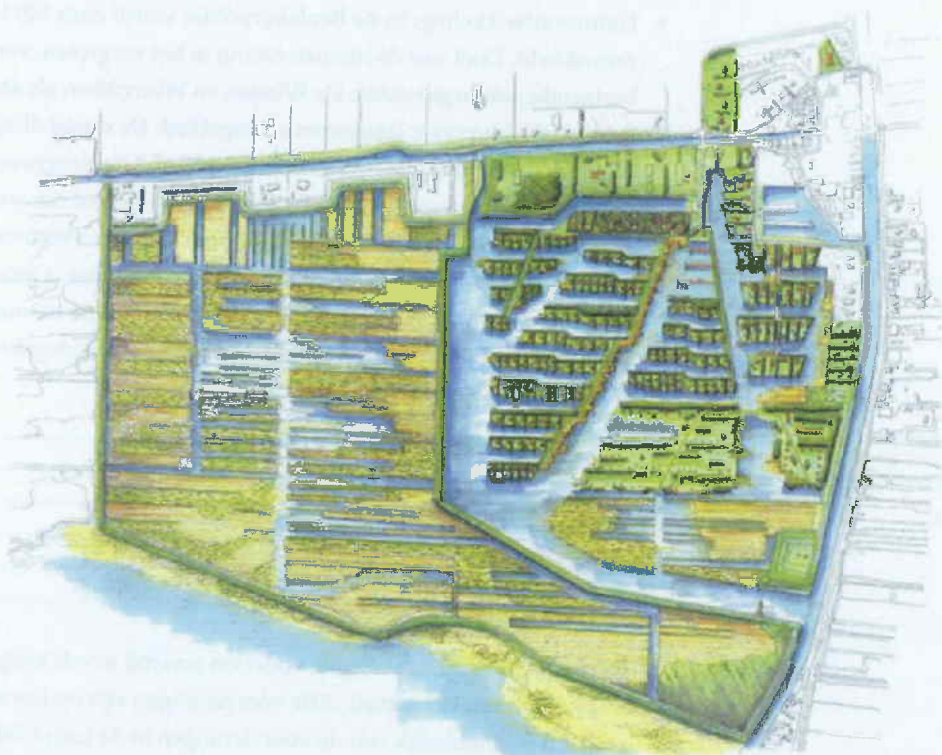
- een ecologische invulling waarbij de (potentieel) aanwezige natuurlijke kwaliteit optimaal wordt benut met als resultaat een "Wieden"-gebied waarbij natuur en recreatie harmonieus samengaan. Het dient een voorbeeld te zijn van een ontwikkeling waarin getoond wordt hoe op ecologische basis natuur, vertier en verblijven kunnen worden samengevoegd;
- een economisch uitvoerbaar plan.

VOORGENOMEN ACTIVITEIT

De voorgenomen activiteit, zoals vastgelegd in het Masterplan 2006 [51] is het realiseren van natuur, woningen en recreatie in de Beulakerpolder en een rondweg. Daarbij is een zonering aangebracht, in overeenstemming met het gebiedsgericht beleid (zie onderstaande afbeelding). Het gebiedsgericht beleid stelt namelijk dat *"op plaatsen waar nieuwe natuurgebieden en woongebieden direct aan elkaar grenzen een overgangszone ingesteld dient te worden. Zo worden hinder en andere negatieve effecten voorkomen"* [5]. De zonering is "van intensief naar extensief"; het recreatief meest intensieve gebied is tegen de bestaande bebouwing geprojecteerd (De Jonenweg en de passantenhaven), terwijl ten zuiden hiervan een eco-camping is voorzien met een lagere recreatiedruk.

Figuur S.2

Schematische weergave van de voorgenomen activiteit, Masterplan 2006



In onderstaande afbeelding zijn de verschillende elementen uit het inrichtingsplan Beulakerpolder schematisch weergegeven.

Figuur S.3

Schematisch inrichtingsplan

Beulakerpolder.

1 = Brug Jonenweg

2 = Veerpont Vosjacht

3 = Fietspad op kade

4 = Rondweg en brug

Cornelisgracht

5 = Vaargeul

Rood = Recreatieve

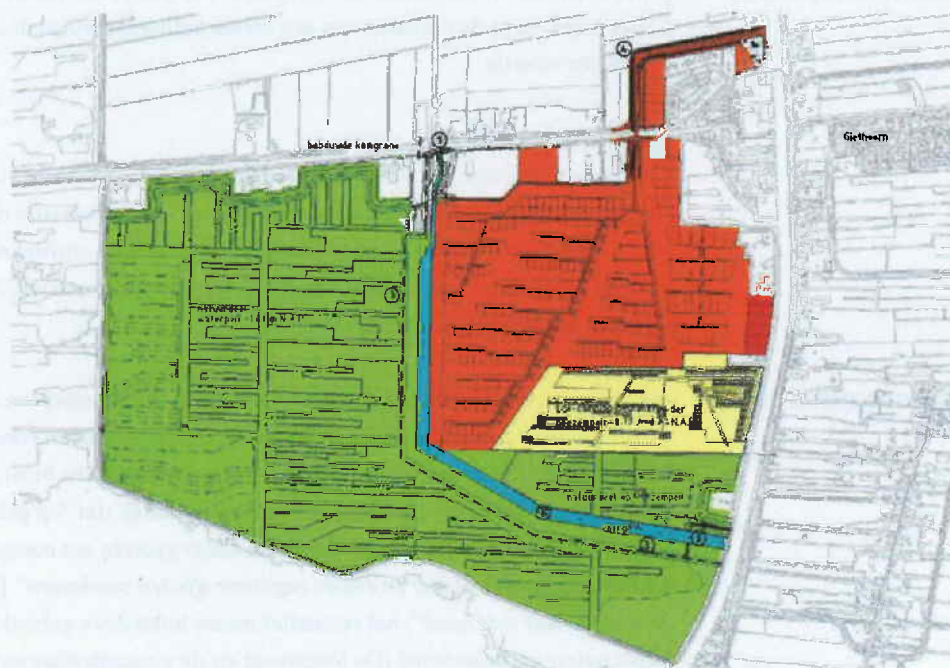
bebouwing/ permanente

bewoning

Groen = Natuurdeel en

natuurdeel op boezempeil

Geel = Eco-camping



De voorgenoemen activiteit ziet er als volgt uit:

- **Natuurontwikkeling:** In de Beulakerpolder wordt circa 109 hectare nieuwe natuur ontwikkeld. Doel van de nieuwe natuur is het vergroten, verbinden en verbeteren van bestaande natuurgebieden: De Wieden en Weerribben als één groot samenhangend en ecologisch duurzaam laagveenmoerasgebied. De doelstellingen die in het Natuurgebiedsplan zijn opgenomen zijn hierbij richtinggevend (zie tabel S.1). Voor het natuurdeel is onderscheid gemaakt tussen het gebied ten westen van de kade (het natuurontwikkelingsdeel) en het natuurgebied ten oosten van de kade (natuur op boezempeil). In het zuidwestelijke deel van de polder is momenteel circa 24 ha ingericht als plaggendepot. Dit depot wordt geïntegreerd in de natuurontwikkeling. In het natuurontwikkelingsgebied is extensief recreatief medegebruik voorzien, onder meer middels wandel- en fietsverbindingen.

Tabel S.1

Natuurdoelen Beulakerpolder
[24]

Plas en ven	9 ha
Soortenrijke plas	3 ha
Moeras	47 ha
Overjarig riet	10 ha
Rietcultuur	40 ha

- **Recreatie:** Er is 50 ha recreatie voorzien waarbij wordt aangesloten op de natuurlijke kwaliteiten van het gebied. Alle voorzieningen zijn op het water georiënteerd. De recreant is afhankelijk van de voorzieningen in de kern Giethoorn. Op het terrein worden geen extra voorzieningen gerealiseerd.

Voor de recreatie wordt voorzien in:

- 191 recreatiewoningen;
- eco-camping en circa 50 camperplaatsen;
- jachthaven voor 89 ligplaatsen.

Verder zijn er 47 woningen voor permanente bewoning in het plan opgenomen.

- **Vaarverbinding:** Op de scheidingslijn tussen de natuur en het recreatiedeel is een vaarverbinding geprojecteerd van circa 100 meter breedte. Deze vaarverbinding vormt een buffer tussen de twee functies. Naast een bufferwerking heeft de verbinding een functie als recreatiewater, extra vaarverbinding en ontsluiting van de woningen.
- **Rondweg:** Vanaf de Jonenweg gezien wordt het gebied vanuit het noorden ontsloten; er wordt voorzien in een brug over de Cornelisgracht en een rondweg. Deze rondweg ten noorden van het plangebied loopt van de Cornelisgracht om de kern over de nieuwe brug over het kanaal Beukers – Steenwijk naar de provinciale weg N334.

ALTERNATIEVEN

Naast de voorgenomen activiteit (voorkeursalternatief (VA)), zijn de volgende alternatieven ontwikkeld:

- het nulalternatief;
- het meest milieuvriendelijk alternatief (MMA).

NULALTERNATIEF

Het nulalternatief gaat uit van de situatie in 2020 na autonome ontwikkelingen. Autonome ontwikkelingen zijn ontwikkelingen die plaats vinden zonder de realisatie van dit project. Autonome ontwikkelingen zijn bijvoorbeeld veranderingen in verkeersaantallen en verkeersbewegingen. Hiermee is rekening gehouden bij het bepalen van de geluidhinder en luchtkwaliteit in het kader van het bestemmingsplan/MER. Een relevante autonome ontwikkeling is verder de eventuele herinrichting van de polder Giethoorn. De concrete inrichting en eventuele milieugevolgen zijn echter op dit moment nog onduidelijk.

MMA

Het MMA verschilt van het VA op de volgende punten:

- De kanoroute in het natuurgebied ten westen van de kade is in het broedseizoen gesloten (terugvaloptie 1).
- In tegenstelling tot het VA is er geen vogelkijkhut aan de rand van de kern van het natuurgebied (terugvaloptie 2).
- De doorvaarthoogte van de brug in de Jonenweg is 1.70 meter in plaats van 2.20 meter in het VA (terugvaloptie 3).
- In tegenstelling tot het VA wordt de fietsroute over de kade langs het natuurgebied niet aangelegd (terugvaloptie 4). In het MMA wordt de fietsroute gehandhaafd door een zelfbedieningsveer voor fietsers over de vaarverbinding (conform het VA). Door het veer is passage van boten met een vaste mast tevens mogelijk.

Effecten Voorkeursalternatief (VA)

Aan de hand van vijf milieuaspecten en een aantal criteria is het VA getoetst op haar effecten. Daarbij zijn de effecten afgezet tegen het nulalternatief. De resultaten zijn opgenomen in tabel S.2. Na de tabel volgt een toelichting.

Tabel S.2

Samenvatting effecten MMA

++	sterk positief
+	positief
0/+	licht positief
0	neutraal
0/-	licht negatief
-	negatief
--	sterk negatief

	Criteria	Nul	VA
	Natuur		
N1	Invloed op bestaande flora en fauna in de Beulakerpolder	0	0/-
N2	Invloed op beschermde gebieden in de omgeving	0	0/+ tot 0/-
N3	Invloed op natuurontwikkeling	0	++
N4	Invloed van recreatie op nieuwe natuur in de exploitatiefase	0	0/-
	Landschap		
L1	Verandering structuur en samenhang van het landschap	0	++
L2	Verandering van de visuele aspecten vanuit de omgeving (beeldkwaliteit)	0	0/+
L3	Aantasting van gebieden met archeologische verwachtingswaarde	0	-
	Bodem en water		
B1	Invloed op geohydrologisch systeem	0	0/+
B2	Invloed op functies in de omgeving	0	-
B3	Invloed op de waterkwaliteit	0	+
B4	Invloed op de waterkwantiteit	0	+
B5	Invloed op de maaiveldhoogte (zetting)	0	0
B6	Invloed op de bodemkwaliteit	0	0
	Wonen, werken en wegen		
W1	Bereikbaarheid tijdens de exploitatiefase	0	0
W2	Bereikbaarheid tijdens de aanlegfase	0	0/-
W3	Mobiliteit	0	-
W4	Verkeersveiligheid	0	0/-
W5	Fietsverkeer: bereikbaarheid	0	0/-
W6	Vaarverkeer: bereikbaarheid	0	+
W7	Geluidsbelasting als gevolg van aanlegwerkzaamheden	0	0/-
W8	Geluid als gevolg van verkeerstoename	0	0
W9	Geluidsbelasting als gevolg van recreatieactiviteiten	0	0/-
W10	Verandering luchtkwaliteit	0	0
	Recreatie		
R1	Beïnvloeding van bestaande recreatiefuncties	0	0
R2	Ontwikkeling van nieuwe recreatiefuncties	0	+

NATUUR

Op basis van de natuurinventarisatie kan gesteld worden dat de actuele kwaliteit van de natuur in de Beulakerpolder beperkt is. Door het initiatief gaan deze beperkte natuurwaarden deels verloren. Hier staat het ontstaan van een groot areaal waardevolle nieuwe natuur tegenover. Deze nieuwe natuur voldoet naar verwachting binnen een redelijke termijn aan de gestelde doelen: het inrichtingsplan voorziet in een uitgangssituatie waarbinnen de gewenste natuurdoeltypen zich kunnen ontwikkelen. Binnen het Watergebiedsplan is de doelrealisatie nogmaals getoetst aan de Hydrologische randvoorwaarden Natuur die door Alterra in 2002 zijn opgesteld. [48]. Uit deze toetsing is gebleken dat het inrichtingsplan voldoet aan de vereiste waterstanden. Daarnaast is ook gekeken naar andere randvoorwaarden, waaronder de waterkwaliteit. Hierin is de nalevering van voedingstoffen en herkomst van het water nader bekeken. Hieruit kan worden geconcludeerd dat de uitgangssituatie voldoende basis biedt voor de natuurdoeltypen die behoren tot de eutrofe verlandingsreeks. Uit het grondwatermodel blijkt dat er in het natuurgebied sprake is van infiltratie. Dit betekent dat de mesotrofe verlandingsreeks, die afhankelijk is van enigszins gebufferd, matig voedselarm water, mogelijk niet ontstaat. Aangezien de bodem van diepere delen bestaat uit voedselarme zangrond, zullen zich wel waterplantenvegetaties ontwikkelen. Aan de eisen zoals verwoord in de beheerspakketten (plas en ven, moeras en overjarig riet) wordt daarom wel voldaan.

De ontwikkeling van natuur in de polder heeft niet alleen een positief effect op de waarden in de polder zelf, maar ook op het bestaande natuurgebied De Wieden (Dwarsgracht), door een verbeterde waterhuishouding en grotere samenhang tussen de natuurgebieden. Aandachtspunt hierbij is de toename van het aantal recreanten in de omliggende (beschermde) natuurgebieden door de aanleg van de recreatievoorzieningen. De toename leidt, indien niet goed gereguleerd in het beheersplan voor deze gebieden mogelijk tot verstoring van moerasvogels. De betekenis van de Beulakerpolder als natuurgebied neemt sterk toe.

Het plan is getoetst aan de wettelijke kaders voor natuurbescherming: de Flora- en faunawet voor beschermde soorten en de Natuurbeschermingswet 1998 voor beschermde natuurgebieden. Uit deze toetsing zijn de volgende conclusies getrokken:

Flora- en faunawet

- Voor veel beschermde soorten zal de uitvoering van het plan daarom leiden tot vergroting van hun leefgebied. Voor enkele soorten, waaronder weidevogels en ganzen, neemt de oppervlakte leefgebied af. Deze verliezen voor weidevogels worden echter op regionale schaal gecompenseerd door verbetering van biotopen in verschillende andere poldergebieden. Voor ganzen betekent de afname van areaal voedselgebied geen bedreiging voor de gunstige staat van instandhouding.
- Voor broedvogels treden geen strijdigheden met de Flora- en Faunawet op wanneer de uitvoering van voor broedvogels storende werkzaamheden buiten het broedseizoen plaatsvindt. Het plangebied heeft wisselende waarde voor overwinterende vogels en deze soorten hebben voldoende uitwijkmogelijkheden naar omliggende gebieden. In de Beulakerpolder komen twee beschermde plantensoorten voor die mogelijk verloren gaat door de uitvoering van het plan (Dotterbloem en Gewone vogelmelk). Deze soorten vallen onder de vrijstellingsregeling. In het plangebied komt een aantal algemene zoogdiersoorten en amfibieën voor die tijdens de uitvoering onopzettelijk kunnen worden verstoord dan wel gedood. Deze soorten vallen eveneens onder de vrijstellingsregeling.
- In de plaggendepots kan het voorkomen van Heikikker niet uitgesloten worden. Nadat de werkzaamheden van Natuurmonumenten in de plaggendepots zijn afgerond, is een inventarisatie van de op dat moment aanwezige natuurwaarden noodzakelijk, waarna eventueel gerichte maatregelen ter bescherming van deze soort getroffen kunnen worden.

Natuurbeschermingswet 1998

- Door de ontwikkeling van 109 hectare nieuwe natuur ontstaat een forse uitbreiding van het areaal van verschillende habitattypen, kansen voor ontwikkeling van kritische habitattypen op langere termijn en nieuwe biotopen voor verschillende habitatrichtlijnsoorten en moerasvogels. Deze uitbreiding betekent een forse impuls voor de instandhoudingsdoelen die voor deze habitattypen en soorten geformuleerd zijn in de het ontwerp-aanwijzingsbesluit voor het Natura 2000 gebied De Wieden.
- De beschermde habitattypen in De Wieden die binnen de invloedssfeer van het plan liggen worden niet negatief beïnvloed door de veranderingen in waterpeil voor de natuurontwikkeling.
- De uitvoering van het plan leidt niet tot directe aantasting van habitattypen en leefgebieden van habitatrichtlijnsoorten, broedende vogelrichtlijnsoorten en de meeste niet-broedende vogelrichtlijnsoorten.

- Door de herinrichting van de Beulakerpolder gaat een areaal van ca. 150 ha voedselgebied voor Kolgans en Grauwe gans verloren. Dit verlies heeft geen significante gevolgen voor deze soorten, omdat in de regio ruim voldoende voedselgebied ter beschikking blijft om de populaties in stand te houden.
- Bij de realisatie van de natuurontwikkeling kan niet uitgesloten worden dat broedende moerasvogels in de directe omgeving tijdelijk verstoord worden. Wanneer risico's hiertoe optreden, kunnen effecten vrij eenvoudig voorkomen worden door een juiste planning van de versturende werkzaamheden. Dit effect leidt daarom niet tot een significante aantasting van de stand van moerasvogels in De Wieden.
- Door het gebruik van de verblijfsrecreatiefaciliteiten op de Beulakerpolder neemt de recreatiedruk in De Wieden iets toe (maximaal enkele procenten, enkele tientallen vaarbewegingen per dag in het hoogseizoen). Deze toename kan leiden tot lichte verstoring van met name moerasbroedvogels. Daarnaast kan door toename van de vaarrecreatie een beperkte verslechtering van de waterkwaliteit optreden, wat nadelig kan zijn voor de ontwikkeling van verlandingsvegetaties en daarbij behorende habitattypen. Deze recreatiegebonden effecten kunnen voorkomen of afgezwakt worden door zonerings-, regulerings- en handhavingsmaatregelen.
- De ontwikkeling van recreatie en natuur in de Beulakerpolder maken deel uit van één samenhangend plan. Wanneer positieve en negatieve gevolgen van het plan samen in ogenschouw genomen worden, dan blijkt het totale plan voor vrijwel alle instandhoudingsdoelen neutraal tot positief uit te pakken: de forse bijdrage van natuurontwikkeling weegt meer dan op tegen de beperkte negatieve (en mitigeerbare) gevolgen van het plan. Er treden derhalve geen significante negatieve effecten op.
- Omdat negatieve effecten uitgesloten kunnen worden draagt het project Beulakerpolder niet bij aan eventuele cumulatieve significante effecten in het Natura 2000 gebied De Wieden. Een nadere beschouwing van de cumulatieve gevolgen van plannen en projecten in de omgeving van De Wieden is daarom niet nodig gebleken.

LANDSCHAP

De structuur en samenhang in de Beulakerpolder worden versterkt door het initiatief. Het VA zorgt voor een sterke samenhang met het naburige natuurgebied De Wieden. Visueel landschappelijk scoort het VA licht positief. De huidige zichtlijnen op de open agrarische polder gaan weliswaar verloren, maar er ontstaan nieuwe passende zichtlijnen over de watergangen en het natuurgebied. Het realiseren van de natuur gaat samen met grondverzet.

Gezien de archeologische verwachtingswaarde van het totale gebied, zijn de effecten op dit deelaspect als negatief aangemerkt.

BODEM EN WATER

De wijzigingen in het geohydrologisch systeem als gevolg van het VA zijn al met al licht positief beoordeeld. De lichte stijging van de grondwaterstand en kwel in de nabije omgeving van de polder, de verandering van kwel- naar infiltratiesituatie in de polder en de afname van wegzijging uit de omringende gebieden hebben wel gevolgen voor andere functies en waarden.

Zo ondervinden de landbouw in de polder Giethoorn en de bebouwing ten oosten van het kanaal Beukers – Steenwijk hinder van de lichte stijging in de grondwaterstand. Dit effect kan echter met mitigerende maatregelen teniet worden gedaan. Hier tegenover staan de positieve effecten op de waterkwaliteit en – kwantiteit. Het beëindigen van het huidige landbouwgebruik, de zuiverende werking van het natuurgebied en de afname van de wegzijging in De Wieden geven een positief effect voor de waterkwaliteit.

De verandering van een kwelsituatie naar een infiltratiesituatie in de polder en daarmee de afname van kwalitatief waardevol water, beïnvloedt de waterkwaliteit echter negatief. Door de wijzigingen in het geohydrologisch systeem neemt de waterberging en retentie in de polder en omgeving toe, wat positief is voor de waterkwantiteit. Het VA scoort neutraal voor de invloed op de maaiveldhoogte en de bodemkwaliteit.

Het eventueel inzetten van het natuurdeel van de Beulakerpolder voor tijdelijke waterberging heeft hydrologisch gezien nagenoeg geen gevolgen en is neutraal beoordeeld.

WONEN, WERKEN EN WEGEN

Het project Beulakerpolder heeft een aantrekkende werking op toerisme en recreatie, wat ook een toename van verkeer in het gebied en op de toegangswegen betekent. De gemeente heeft besloten een rondweg aan te leggen, onder andere om de bestaande bebouwing van de Cornelisgracht te ontzien. De bereikbaarheid van het gebied en de omgeving blijft daarmee gegarandeerd. De bereikbaarheid van de strandjes ten noorden van de Beulakerwilde voor fietsers blijft behouden, maar de komst van een veer over de vaarverbinding zorgt voor een klein nieuw obstakel. De recreatiewoningen zijn per boot goed ontsloten.

Daarnaast komt er meer vaarverkeer. De vaarverbinding en overige voorzieningen zijn op deze ontwikkelingen gedimensioneerd.

Tijdens de realisatie zal tijdelijk geluidhinder voor bewoners optreden. Daarnaast zal de geluidbelasting toenemen na realisatie van het plan als gevolg van de recreanten die in het gebied verblijven. Voor geluid als gevolg van verkeer geldt dat ter plaatse van de nieuw te realiseren woningen de geluidsbelasting 48 dB of minder bedraagt. De voorkeursgrenswaarde uit de Wet geluidhinder (> 50dB) wordt niet overschreden zodat er geen aanvullende maatregelen nodig zijn.

LUCHT

De luchtkwaliteit is berekend voor de huidige situatie (2007) en de situatie autonome ontwikkeling in 2010 en 2017. Ook is voor de toekomstige situatie de luchtkwaliteit na planrealisatie doorgerekend, waarbij rekening is gehouden met de verkeersaantrekkende werking door de plantontwikkeling. Uit de berekeningen komt naar voren dat het bestemmingsplan voldoet aan de grenswaarden van het Besluit luchtkwaliteit 2005 [53].

RECREATIE

Op de bestaande kade aan de west- en zuidzijde van de Beulakerpolder zijn momenteel al recreatiefuncties aanwezig. Deze blijven behouden. De uitvoering van het initiatief genereert nieuwe recreatiefuncties. Met de dagrecreatie in het natuurontwikkelingsgebied (kanoën, schaatsen, wandelen) en de verblijfsrecreatie nemen de recreatiefuncties in de polder toe.

Effecten MMA

De effecten van het MMA zijn aan de hand van de terugvalopties vergeleken met de effecten van het VA. De terugvalopties zijn:

- T01: De kanoroute in het natuurgebied ten westen van de kade is in het broedseizoen gesloten.
- T02: In tegenstelling tot het VA is er geen vogelkijkhut aan de rand van de kern van het natuurgebied.
- T03: De doorvaarthoogte van de brug in de Jonenweg is 1.70 meter in plaats van 2.20 meter in het VA.
- T04: In tegenstelling tot het VA wordt de fietsroute over de kade langs het natuurgebied niet aangelegd. In het MMA wordt de fietsroute gehandhaafd door een zelfbedieningsveer voor fietsers over de vaarverbinding (conform het VA). Hierdoor is passage van boten met een vaste mast tevens mogelijk.

De onderscheidende effecten zijn in tabel S.3 in kleur weergegeven en kort besproken per criterium. De criteria, waarvoor geen verschillen in effecten tussen het VA en MMA zijn, zijn niet in de tabel opgenomen.

Tabel S.3

Onderscheidende effecten
terugvalopties en MMA

++ sterk positief
+ positief
0/+ licht positief
0 neutraal
0/- licht negatief
- negatief
- sterk negatief

Criteria		VA		MMA		
Natuur			TO1	TO2	TO3	TO4
N4	Invloed van recreatie op nieuwe natuur in de exploitatiefase	0/-	0	0	0/-	0/-
Landschap						
Wonen, werk en wegen						
W5	Fietsverkeer: bereikbaarheid	0/-	0/-	0/-	0/-	-
W6	Vaarverkeer: bereikbaarheid	+	+	+	0/+	+
Recreatie						
R1	Beïnvloeding van bestaande recreatiefuncties	0	0	0	0	0/-
R2	Ontwikkeling van nieuwe recreatiefuncties	+	0/+	0/+	0/+	+

INVLOED VAN RECREATIE OP NIEUWE NATUUR

Het sluiten van de kanoroute in het natuurgebied in het broedseizoen (terugvaloptie 1) en het niet realiseren van een vogelhut (terugvaloptie 2) leiden tot minder verstoring van de natuur. Om die reden scoren terugvalopties 1 en 2 gunstiger dan het VA.

VAARKEER: BEREIKBAARHEID

De bereikbaarheid van de recreatiewoningen wijzigt voor terugvaloptie 3 ten opzichte van het VA. Terugvaloptie 3 geeft een verslechtering doordat hoge boten niet kunnen passeren. Dit vormt vooral een nadeel voor de Gieterse rondvaartboten.

FIETSVERKEER: BEREIKBAARHEID

Het ontbreken van een fietspad op de kade (terugvaloptie 4) geeft fietsers minder keuzemogelijkheden dan in het VA; het veer blijft als optie over, waarbij in het VA naast het veer over de kade gefietst kan worden. Hierdoor scoort terugvaloptie 4 minder gunstig dan het VA.

BEINVLOEDING VAN BESTAANDE RECREATIEFUNCTIES

Door het ontbreken van fietsmogelijkheden op de kade, scoort het MMA minder gunstig dan het VA.

ONTWIKKELING VAN NIEUWE RECREATIEFUNCTIES

Het feit dat er in het broedseizoen niet kan worden gekanood, maakt het MMA minder gunstig voor recreatie. Ook het ontbreken van een vogelkijkhut in het MMA leidt tot een iets minder gunstige score voor recreatie dan in het VA. Verder legt de doorvaarthoogte van de Jonenbrug in het MMA beperkingen op aan het type schepen dat kan passeren.

Mitigerende maatregelen

Daar waar nog negatieve scores worden verwacht, zijn mitigerende maatregelen bedacht om die effecten te minimaliseren. De nog (beperkt) negatieve scores betreffen de criteria:

- N1: invloed op bestaande flora en fauna in de Beulakerpolder;
- N4: invloed van recreatie op nieuwe natuur in de exploitatiefase;
- B2: effecten door wijzigingen in de bodem- en watersituatie op functies in de omgeving;
- L3: aantasting van gebieden met archeologisch verwachtingswaarde;
- W2: Bereikbaarheid tijdens de aanlegfase;
- W5: Fietsverkeer: bereikbaarheid;
- W4, 7, 8 & 9: verkeersveiligheid en geluidhinder (als gevolg van recreatieve activiteiten en aanlegwerkzaamheden).

Er is ook gekeken naar extra maatregelen om bepaalde scores die nu al neutraal of positief zijn verder te verbeteren. Een en ander heeft geleid tot de volgende aanvullende maatregelen (tussen haakjes is aangegeven op welk criterium de maatregelen invloed hebben):

- (N3) Afplaggen en afvoeren van het bovenste deel van de bodem in het natuurgebied: voorkomt een te voedselrijke bodem en uitspoeling van nutriënten en zware metalen.
- (N3) Verschralend beheer op natuurgronden waar de bovengrond niet meer afgeplagd kan worden binnen de gesloten grondbalans: zorgt voor de afvoer van nutriënten.
- (N4) Wandelpad naar de vogelhut afschermen met groen om verstoring te verminderen.
- (N4) Locatie van de vogelkijkhut optimaliseren (meer naar het oosten verschuiven) om de versturende effecten te verminderen.
- (B2) Waterafvoer van de polder Giethoorn vergroten. De invloed van de lichte stijging in de grondwaterstand op de landbouwfunctie in dit gebied kan weggenomen worden door de afvoer te vergroten met de toename van de kwel.
- (N4) Verloop kanoroute: laat de kanoroute niet door de kern van het natuurgebied lopen.
- (B2) Voeren van waterpeilbeheer dat past bij deze functies. Indien nodig zal er extra worden bemalen.
- (L3) Omdat het gebied is aangemerkt als gebied met hoge archeologische verwachtingswaarden, is in het kader van het bestemmingsplan nader onderzoek nodig. Afhankelijk van de uitkomsten van dit onderzoek moeten maatregelen getroffen worden om negatieve effecten zoveel mogelijk te voorkomen. Vooralsnog is niet bekend welke maatregelen dit zullen zijn.
- (N4) Daarnaast zal de uitvoering plaatsvinden volgens een ecologisch protocol. Hierin kunnen de volgende schadebeperkende maatregelen worden opgenomen:
 - korte uitvoeringstijd en werkzaamheden;
 - werken buiten het broedseizoen;
 - uitvoeringswijze demping watergangen.

Er zijn geen kosteneffectieve maatregelen om de verkeersonveiligheid en geluidhinder (als gevolg van recreatieve activiteiten en aanlegwerkzaamheden) verder te beperken.

In onderstaande tabel zijn de effecten van de hiervoor genoemde maatregelen opgenomen.

Tabel S.4

Effecten MMA inclusief
mitigerende maatregelen

++	sterk positief
+	positief
0/+	licht positief
0	neutraal
0/-	licht negatief
-	negatief
--	sterk negatief

Criteria	MMA	MMA + Mitigerende maatregelen
Natuur		
N3 Invloed op natuurontwikkeling	0/-	++
N4 Invloed van recreatie op nieuwe natuur in de exploitatiefase	0/-	0
Landschap		
L3 Aantasting van gebieden met archeologische verwachtingswaarde	0/- ¹	0/- ¹
Bodem en water		
B2 Invloed op functies in de omgeving	-	0
Wonen, werken en wegen		
W4 Verkeersveiligheid	0/-	0/-
W7 Geluidsbelasting als gevolg van aanlegwerkzaamheden	0/-	0/-
W8 Geluid als gevolg van verkeerstoename	0	0
W9 Geluidsbelasting als gevolg van recreatieactiviteiten	0/-	0/-

¹ Archeologie: op dit moment is nog niet duidelijk of en welke maatregelen getroffen moeten/kunnen worden.

VERDERE PROCEDURE***De volgende stap in het proces***

Het voorontwerpbestemmingsplan en het MER gaan gezamenlijk ter inzage. Het voorontwerpbestemmingsplan vormt het kader voor de nadere uitwerking van de voorgenomen activiteit (het VA). Op basis van de informatie in dit MER is het aan de insprekers en adviseurs om hun mening te geven. Pas daarna wordt door de projectgroep Beulakerpolder – Giethoorn plus een definitief voorkeursalternatief samengesteld. Mitigerende maatregelen kunnen onderdeel uit maken van dat voorkeursalternatief. Het voorkeursalternatief wordt nader uitgewerkt in de besteksfase.

**LEEMTEN IN KENNIS EN
EVALUATIE**

Bij het opstellen van het MER is een aantal leemten in kennis geconstateerd. De aard en beperkte omvang van de leemten in kennis staan een goed oordeel over de positieve en negatieve effecten van de alternatieven en terugvalopties voor de herinrichting van de Beulakerpolder niet in de weg. De leemten in kennis betreffen:

- Modelberekeningen: er is voor het onderzoek naar de effecten op geluid en lucht gebruik gemaakt van modellen. Deze benaderen de werkelijkheid, maar worden gekenmerkt door een aantal onzekerheden. Bovendien vormen verkeerscijfers voor de toekomst inputgegevens voor deze modellen. Ook deze verkeersaantallen kennen enige onzekerheden.
- Rietproef (Hoe worden de verschillende proeven vorm gegeven? In de besteksfase wordt hier invulling aan gegeven).
- Realisatie natuurdoelen (Ontstaan de gestelde natuurdoeltypen wel?).

In hoofdstuk 8 van het MER is aangegeven wat de invloed van deze leemten in kennis is. In de paragraaf over de aanzet voor het evaluatieprogramma is aangegeven hoe de doelen, ambities, voorspelde effecten en geconstateerde leemten in het evaluatieprogramma opgenomen kunnen worden. Het evaluatieprogramma dient het mogelijk te maken om na te gaan of zaken zoals aangegeven in het MER daadwerkelijk plaats vinden.

Deel A

Deel A

HOOFDSTUK

1 Inleiding

1.1

KADER VOOR DIT MILIEUEFFECTRAPPORT

In het kader van het Gebiedsgericht beleid voor Noordwest-Overijssel [5] is door rijk, provincie, waterschappen en gemeenten ingestemd met de ontwikkeling van verschillende recreatieve ontwikkelingslocaties. Een van deze locaties is de Beulakerpolder, gelegen ten westen van Giethoorn. Momenteel ligt er in deze polder een plaggendepot. Verder heeft de polder een agrarische bestemming. De betrokken overheden en enkele organisaties willen er duurzame recreatie en natuurontwikkeling combineren. Dit heeft niet alleen organisatorische en technische voordelen (grondaankoop, werk met werk maken), maar zal naar verwachting ook een bijdrage leveren aan de leefbaarheid van het gebied, namelijk door het vergroten van de aantrekkelijkheid van het landschap en de leefomgeving en door het bieden van extra werkgelegenheid.

Beleid uit de in 1993 verschenen Structuurschema Groene Ruimte is in 1997 uitgewerkt in het Gebiedsgericht beleid Noordwest-Overijssel [5]. Daarin staat dat in de Beulakerpolder deels recreatieontwikkeling, deels natuurontwikkeling wenselijk is. Dit beleid is in 1998 weer uitgewerkt in het Provinciaal Streekplan Noordwest-Overijssel [31] en in 2000 in het Streekplan 2000+.

De projectgroep Beulakerpolder-Giethoorn Plus is opgericht voor de realisatie van recreatie en natuur in de Beulakerpolder. De projectgroep bestaat uit het consortium:

- Natuurmonumenten
- Bouwcombinatie (Van Dijk Bouw/OCB-V.O.F.)
- ARCADIS

aangevuld met:

- Gemeente Steenwijkerland
- Provincie Overijssel
- Landinrichtingscommissie Noordwest Overijssel
- Waterschap Reest en Wieden

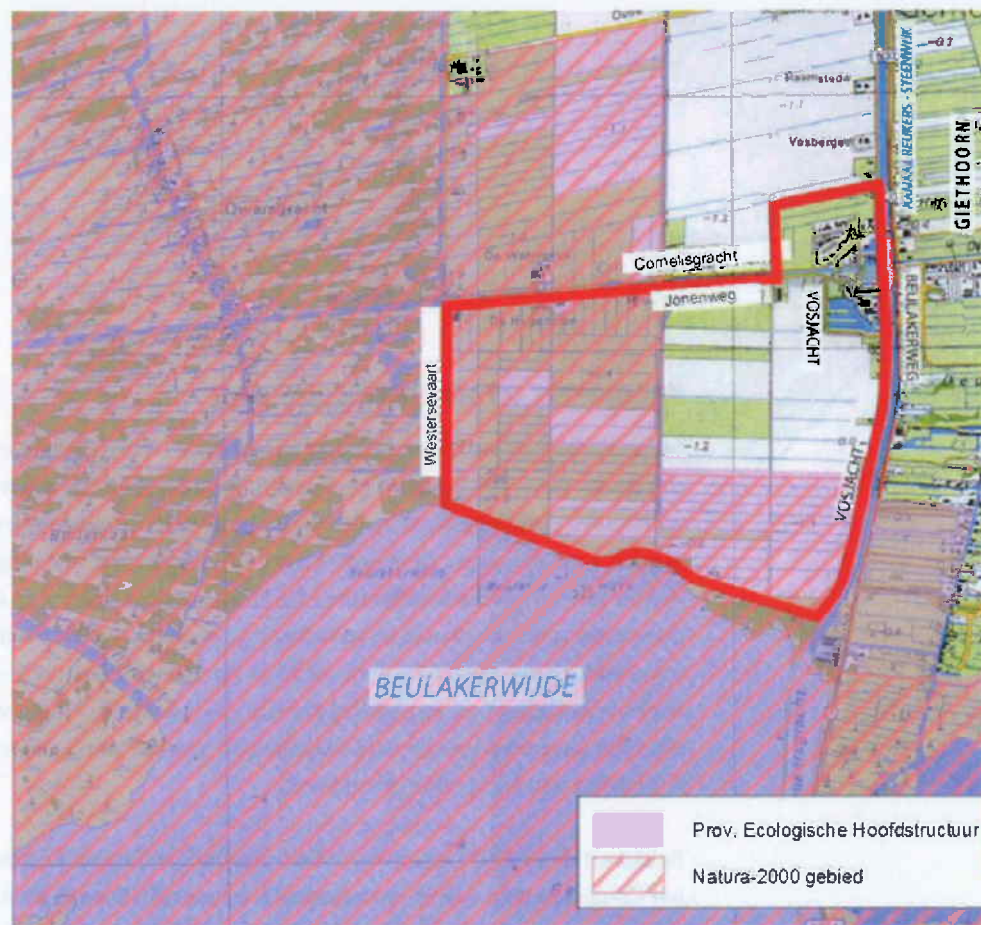
De te ontwikkelen locatie wordt begrensd door:

- De Westersevaart en De Wieden aan de westkant van het plangebied.
- De Jonenweg en Cornelisgracht aan de noordkant van het plangebied.
- Het kanaal Beukers – Steenwijk aan de oostkant van het plangebied.
- De Beulakerwijde in het zuiden.

Het plangebied beslaat deels het Natura-2000-gebied De Wieden en de Provinciale Ecologische Hoofdstructuur (PEHS) (zie Figuur 1.1).

Figuur 1.1

Situering van de Beulakerpolder met daarin het Natura 2000 - gebied De Wieden en de PEHS [9]



1.2

PROCEDUREEL KADER

Een recreatieproject, zoals het project Beulakerpolder, met een oppervlakte van 50 ha of meer valt onder de m.e.r.-plicht op grond van het gewijzigde Besluit Milieueffectrapportage (Besluit 16 augustus 2006, Stb. 388). Het m.e.r.-plichtige besluit is het vaststellen van het eerste ruimtelijke plan dat voorziet in de aanleg: in dit geval het nieuwe bestemmingsplan voor de Beulakerpolder. De procedures voor m.e.r. en bestemmingsplan zijn aan elkaar gekoppeld.

Het recreatieproject hangt sterk samen met de ontwikkeling van natuur in de Beulakerpolder. De natuurontwikkeling is op zich niet m.e.r.-plichtig, maar is gekoppeld aan het m.e.r.-plichtige besluit. De informatie uit het inrichtingsplan vormt daarmee een belangrijke basis voor dit MER [41].

De m.e.r.-procedure

Met de bekendmaking van de Startnotitie op 11 maart 2003 is de m.e.r.-procedure formeel gestart. In de Startnotitie zijn de aanleiding en het doel van het initiatief op hoofdlijnen beschreven.² Er is een toelichting gegeven op de recreatiedoelstelling en de ambities ten aanzien van de natuurontwikkeling.

² De omschrijving van het initiatief in de Startnotitie verschilt op een aantal punten van de omschrijving in het convenant dat in december 2006 is getekend. Dit heeft geen invloed op de Richtlijnen MER.

Daarnaast is uitleg gegeven over de voorgenomen activiteit, de randvoorwaarden en de 'ruimtelijke bouwstenen' voor de alternatiefontwikkeling.

De Startnotitie heeft gedurende vier weken ter inzage gelegen³ in de gemeente Steenwijkerland (van 11 maart tot en met 8 april 2003). In totaal zijn 15 inspraakreacties ontvangen.

Het opstellen van het MER vormt de volgende stap in de m.e.r.-procedure. Op basis van de Startnotitie en de inspraakreacties heeft de Commissie voor de milieueffectrapportage (Commissie m.e.r.) op 22 mei 2003 Advies Richtlijnen MER uitgebracht [19]. De gemeenteraad van de gemeente Steenwijkerland heeft naar aanleiding hiervan Richtlijnen voor het MER op 2 september 2003 vastgesteld [25].

Alternatieven

Voor het initiatief zijn in dit MER alternatieven ontwikkeld (Voorkeursalternatief en MMA). Deze zijn onderling vergeleken op basis van hun milieueffecten. Op basis van de inspraakreacties op het MER, wordt het definitieve voorkeursalternatief vastgesteld.

Inspraak

Op dit MER is inspraak mogelijk. Uw reactie kunt u sturen naar het Bevoegd Gezag (de Gemeenteraad van de gemeente Steenwijkerland). De inspraakreacties worden betrokken bij het opstellen van het toetsingsadvies door de Commissie m.e.r. Het MER wordt samen met het voorontwerpbestemmingsplan ter inzage gelegd. Nadere gegevens over de inspraak(periode) worden bekend gemaakt via de plaatselijke pers.

Bevoegd gezag

De Gemeenteraad van de gemeente Steenwijkerland
Vendelweg 1
8331 XE Steenwijk
Contactpersoon: ing. Mevr. A.P. van der Wal
Tel. 0521 538 758

Initiatiefnemer

Projectgroep Beulakerpolder-Giethoorn Plus
Het Rietveld 59A
Postbus 673
7300 AR APELDOORN
Contactpersoon: dhr. K.K. Jager
Tel. 055-5815770

Samenhang met andere ontwikkelingen en procedurele stappen

Natuurtoets [40]

Parallel aan het MER is een natuurtoets opgesteld in het kader van de Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet (ARCADIS, december 2006). Daarnaast is een ecologische voortoets voor het raamplan SGP Noordwest-Overijssel uitgevoerd, waar de Beulakerpolder onderdeel van uit maakt. De resultaten hiervan zijn betrokken bij de effectbeschrijving in dit MER. Er is naast de voortoets ook een document opgesteld over de mitigerende maatregelen voor de drie knelpunten die in de voortoets zijn genoemd.

³ Tegenwoordig beslaat de inspraakperiode 6 weken.

De voortoets is tezamen met die notitie ingediend bij GS voor goedkeuring. Zowel de provincie als LNV hebben ingestemd met het raamplan incl. voortoets met de voorgestelde alternatieven of maatregelen. De provincie heeft in haar brief aangegeven dat voor onderdelen van modules die al in het raamplan getoetst zijn, geen afzonderlijke Nb-wetvergunning aangevraagd hoeft te worden. Dit betreft dus m.b.t. de Beulakerpolder alleen het natuurdeel.

Inrichtingsplan natuur [41]

Op basis van het Gebiedsgericht beleid Noordwest-Overijssel [5] is het Raamplan Strategisch groenproject Noordwest Overijssel opgesteld [42]. Daarna zijn een Projectprogramma Ontwerpplan Beulakerpolder, een Programma van Eisen en een Verkenning Natuurontwikkeling Beulakerpolder opgesteld [43]. Hieruit is een inrichtingsplan voor het natuurdeel van de Beulakerpolder opgesteld.

Uitvoeringsmodule Polders rond de Weerribben/Beulakerpolder

Samen met het raamplan is eind 2004 door Gedeputeerde Staten van de Provincie Overijssel een module vastgesteld, op basis waarvan het Rijk een rijksbijdrage voor 4 jaar afgeeft. In de module zijn afspraken en uitgangspunten vastgelegd ten aanzien van:

- de natuurontwikkeling en de vaarverbinding in de Beulakerpolder;
- de financiële bijdragen van derden;
- eigendom, beheer en onderhoud;
- grondverwerving.

Watertoets

Een andere relevante procedure is de Watertoets. Deze is gekoppeld aan het bestemmingsplan en heeft geresulteerd in een waterparagraaf. In mei 2002 is hiervoor een eerste overleg geweest, waarbij de provincie Overijssel en het Waterschap Reest en Wieden zijn geïnformeerd over de inhoud van het project. De waterbeheerders zijn deel gaan uitmaken van de projectgroep en zijn daarmee betrokken bij de voortgang en het verloop van het project en het opstellen van de randvoorwaarden voor het initiatief. Naar aanleiding van het voornemen heeft het waterschap een positief wateradvies opgesteld. Aanvullend is een Watergebiedsplan opgesteld voor het voorkeursalternatief. Het opstellen van dit Watergebiedsplan is in nauwe samenwerking met het Waterschap tot stand gekomen en het Waterschap heeft ingestemd met de resultaten.

MER landinrichting Noordwest Overijssel

Voor het raamplan van de landinrichtingscommissie Noordwest Overijssel is een MER opgesteld. Deze is vastgesteld door Gedeputeerde Staten [22]. De aan dit MER gekoppelde plan heeft een hoger abstractieniveau dan het bestemmingsplan voor de Beulakerpolder. Onderliggend MER valt binnen de kaders van het MER voor de landinrichting.

Samenwerkingsovereenkomst

De partijen die bij de realisatie van het project zijn betrokken, hebben parallel aan dit MER een samenwerkingsovereenkomst opgesteld (getekend 8-12-2006) [51]. In deze overeenkomst zijn financiële afspraken gemaakt ten aanzien van de realisatie van het initiatief.

1.3

DOEL VAN DE M.E.R.-PROCEDURE

Doel van de m.e.r.-procedure is het milieubelang een volwaardige plaats te geven in de besluitvorming over activiteiten met mogelijke nadelige gevolgen voor het milieu. Het doel van onderliggend MER is het in beeld brengen van mogelijke inrichtingswijzen voor de Beulakerpolder en de hiermee gepaard gaande gevolgen voor het milieu.

1.4

LEESWIJZER

Dit MER bestaat uit drie delen: een samenvatting, deel A en deel B. In deel A komen de belangrijkste aspecten aan de orde die in een MER thuishoren: een beschrijving van de voorgenomen activiteiten en alternatieven en de effecten daarvan. In deel B wordt verdere achtergrondinformatie. Dit betreft achtergrondinformatie over procedures en over het studiegebied zelf maar ook over de effecten die in deel A beschreven zijn, wordt in deel B achtergrondinformatie gegeven. Hieronder wordt nader toegelicht wat in de Samenvatting, in deel A en in deel B aan de orde komt.

Samenvatting

De samenvatting bevat alle relevante informatie op hoofdlijnen, die in het MER is opgenomen. Het is bedoeld voor lezers die snel inzicht willen hebben in het initiatief, mogelijke alternatieven voor het initiatief, de effecten van de alternatieven en (op basis daarvan) de belangrijkste verschillen tussen de alternatieven.

Deel A***Waarom het project Beulakerpolder? (hoofdstuk 2)***

Dit hoofdstuk beschrijft de aanleiding, de geschiedenis en doelstelling van het project Beulakerpolder.

Voorgenomen activiteit en alternatieven (hoofdstuk 3)

In dit hoofdstuk wordt de voorgenomen activiteit in hoofdlijnen beschreven. Vervolgens wordt ingegaan op de alternatiefontwikkeling.

Effecten VA en MMA (hoofdstuk 4)

In dit hoofdstuk worden de essentiële effecten van het VA en MMA weergegeven. Daarbij wordt onderscheid gemaakt naar natuur, landschap, bodem en water, wonen, werken en wegen en recreatie. De effecten worden afgezet tegen het nulalternatief (de situatie in 2020 na autonome ontwikkelingen⁴). In dit hoofdstuk worden tevens de mogelijke mitigerende (verzachtende) maatregelen beschreven ter vermindering van negatieve effecten. Een nadere onderbouwing van de effecten wordt in deel B, hoofdstuk 7 gegeven.

Deel B***Besluiten, beleidskaders en procedures (hoofdstuk 5)***

Dit hoofdstuk gaat in op de eerder genomen besluiten en relevante beleidsuitspraken en wet- en regelgeving. Ten aanzien van het beleid en de wet- en regelgeving wordt onderscheid gemaakt naar internationaal, nationaal, provinciaal en gemeentelijk niveau. Daarnaast wordt in dit hoofdstuk ingegaan op de relevante procedures.

⁴ Autonome ontwikkelingen zijn ontwikkelingen die zich voordoen, ongeacht realisatie van het voornemen.

Beschrijving van het studiegebied (hoofdstuk 6)

De huidige situatie en de autonome ontwikkelingen in het gebied worden in hoofdstuk 6 beschreven. Daarbij wordt onderscheid gemaakt naar natuur, landschap, bodem en water, wonen, werken, wegen, recreatie, geluid en kabels en leidingen.

De te verwachten effecten (hoofdstuk 7)

Dit hoofdstuk geeft een gedetailleerde beschrijving van de negatieve en positieve effecten van het VA en MMA. De effectbeschrijving is opgesteld aan de hand van geformuleerde beoordelingscriteria en op basis van de gebiedsbeschrijving. De gegevens uit dit hoofdstuk vormen de basis voor deel A (hoofdstuk 4), waar de effecten op hoofdlijnen beschreven zijn.

Leemten in kennis en evaluatie (hoofdstuk 8)

De leemten in kennis die tijdens het opstellen van het MER zijn geconstateerd, worden in hoofdstuk 8 vermeld. Daarnaast wordt een aanzet gegeven voor een evaluatieprogramma.

Bijlagen

Dit MER bevat de volgende bijlagen:

Bijlage 1: Literatuurlijst.

Bijlage 2: Begrippen en afkortingen.

Bijlage 3: Natuurdoeltypen toegelicht.

Bijlage 4: Relatie richtlijnen en MER.

Bijlage 5: Relatie inspraakreacties Startnotitie en MER.

Bijlage 6: Passende beoordeling Natuurbeschermingswet 1998.

HOOFDSTUK

2

Waarom het project Beulakerpolder?

Dit hoofdstuk gaat in op de vraag: "waarom het project Beulakerpolder?".

Uitgelegd wordt welke provinciale en gemeentelijke plannen ten grondslag liggen aan het initiatief. Daarnaast wordt een toelichting gegeven op de totstandkoming van de projectgroep Beulakerpolder- Giethoorn Plus en de plannen van de initiatiefnemers.

2.1

AANLEIDING PROJECT

Structuurschema Groene Ruimte

Begin jaren '90 heeft de rijksoverheid in het 1^{ste} Structuurschema Groene Ruimte als doelstelling opgenomen in Noordwest-Overijssel 2.000 ha nieuwe natuur te realiseren. Het moest gaan om laagveenmoeras, aangelegd ter versterking van De Wieden en de Weerribben. Deze versterking zou plaats moeten vinden door vergroting van het laagveenmoerasgebied en door het (beter) verbinden van De Wieden en Weerribben onderling en met de natte natuurgebieden in de omgeving. Versterking zou ook mogelijk moeten zijn door het verbeteren van de natuurwaarden in de bestaande natuurgebieden middels aanleg van nieuwe natuur.

Gebiedsgericht beleid Noordwest-Overijssel

De doelstelling van de rijksoverheid is overgenomen door de provincie Overijssel. Na enkele jaren van discussie en onderhandelingen in de streek is het Perspectief voor Noordwest-Overijssel (1997) tot stand gekomen [5]. Kern van dit Perspectief is dat naast het realiseren van 1.550 ha nieuwe natuur, ruimte zou worden geschapen voor het ontwikkelen van verblijfsrecreatie en dagrecreatie. De nieuwe natuur gaat ten koste van het areaal landbouw maar van de resterende landbouw worden de productieomstandigheden verbeterd. Daarnaast zijn doelen geformuleerd en projecten gestart ter verbetering van het milieu en de waterkwaliteit en ter versterking van de economische positie van het platteland en de kernen in Noordwest-Overijssel.

Recreatieve ontwikkelingen maken deel uit van het Gebiedsperspectief voor Noordwest-Overijssel ter compensatie van werkgelegenheid door verlies aan landbouwareaal.

Daarnaast heeft leefbaarheid een belangrijke rol gespeeld.

Op een kaart behorend bij het Gebiedsperspectief zijn verschillende kleinschalige recreatieve ontwikkelingsmogelijkheden ("gele stippen") aangegeven, evenals een aantal grotere locaties ("gele vlekken"). Eén van deze gele vlekken is gelegen in de Beulakerpolder, ten westen van Giethoorn (zie figuur 2.1).

Functietoewijzing van de
Beulakerpolder [5]

ONTSTAANSGESCHIEDENIS VAN HET INITIATIEF

Koppeling natuur en recreatie

Het initiatief is in 1995 gestart vanuit natuuroogpunt. Destijds had Natuurmonumenten enige hectares in de Beulakerpolder in eigendom en bestond de mogelijkheid om nog eens 32 hectare grond te verwerven.

In het 1^{ste} Structuurschema Groene Ruimte was de intentie opgenomen om nieuwe natuur te realiseren en het Perspectief Noordwest Overijssel was in de maak. Na het vastleggen van de gele vlek in het gebiedsgericht beleid, is door Natuurmonumenten en ARCADIS gezocht naar een partij voor de ontwikkeling van recreatie in de Beulakerpolder, gekoppeld aan natuurontwikkeling. De (toenmalige) projectgroep Beulakerpolder-Giethoorn plus (destijds bestaande uit het consortium: ARCADIS, Natuurmonumenten en Bouwcombinatie Van Dijk/O.C.B.-V.O.F.) besloot in 1996 om de hiervoor genoemde 32 hectare in de Beulakerpolder te kopen.

Inmiddels is er 50 ha in bezit van Natuurmonumenten en de Bouwcombinatie.

Landinrichtingscommissie

In 1997 is de landinrichtingscommissie Noordwest Overijssel geïnstalleerd door de provincie Overijssel. Zij stonden voor de opgave om 1855 ha begrensde nieuwe natuur te ontwikkelen (waarvan 250 ha ingericht voor oogstbaar riet). Tevens was de opgave voor de landinrichtingscommissie het versterken van duurzame en vitale landbouw, het vergroten van aantrekkelijke en kwalitatief hoogwaardige recreatiemogelijkheden, het realiseren van een duurzame landschappelijke structuur en het vergroten van de beleving en de identiteit van het landelijk gebied. In 1998 is een groot deel van de Beulakerpolder aangewezen als ecologische hoofdstructuur (EHS), waarmee de natuurontwikkeling werd omlijnd.

Daarvoor heeft de Dienst Landelijk Gebied (DLG) de opdracht gekregen om gronden te verwerven en de plannen voor te bereiden. Vanaf dat moment maakt DLG onderdeel uit van de projectgroep Beulakerpolder – Giethoorn plus. Alle gronden zijn inmiddels (2007) door DLG verworven.

Toekomstvisie

In 1995 hebben de initiatiefnemers een toekomstvisie opgesteld ("Brug naar de toekomst" [2]), waarin de ideeën over de invulling van de polder zijn vastgelegd. De gemeente (toen nog Brederwiede⁵) heeft kennis genomen van deze visie.

Belangrijk daarbij is dat het consortium financiële garanties heeft afgegeven voor de realisatie van activiteiten, projecten en maatregelen ter versterking van de kwaliteit van de gemeente. De financiële garanties berusten op randvoorwaarden en uitgangspunten, die in overleg tussen de provincie, de gemeente en de projectgroep tot stand zijn gekomen. De belangrijkste is de realisatie van recreatiewoningen en woningen voor permanente bewoning. Er is niet gekozen voor hotels of appartementen, omdat in het gebied al voldoende aanbod aan appartementen is en een hotel moeilijk exploitabel is. Uitgangspunt is dat de recreant afhankelijk is van de aanwezige voorzieningen in het dorp Giethoorn. De realisatie van een hotel (met bar en restaurant) past niet binnen dit uitgangspunt.

Masterplan 1996

Op basis van de toekomstvisie "Brug naar de toekomst" is door het consortium in 1996 een Masterplan opgesteld, waarin de gewenste ruimtelijke indeling is vastgelegd. Het Masterplan 1996 ging uit van een aantal woningen (voor permanente bewoning) en een aantal recreatiewoningen.

⁵ Sinds 1 januari 2003 is de naam Brederwiede gewijzigd in gemeente Steenwijkerland als gevolg van de gemeentelijke herindeling per 1 januari 2001.

De wens tot het realiseren van woningen komt voort uit de behoefte aan een economische drager voor het project.

Natuurgebiedsplan Kop van Overijssel

In 2000 is de Beulakerpolder definitief als natuurontwikkelingsgebied opgenomen in het begrenzingenplan van de provincie Overijssel. In 2001 is dit plan opgenomen in het natuurgebiedsplan Kop van Overijssel. In het natuurgebiedsplan is een verdeling van verschillende natuurdoelen gemaakt, waaronder open water, moeras en rietcultuur. Het plan gaat ervan uit dat de hele Beulakerpolder op boezempeil komt. Op hoofdlijnen is de natuurontwikkeling ingevuld.

Masterplan 2002 [23]

Naar aanleiding van de voorgaande ontwikkelingen is een nieuw Masterplan vastgesteld. In dit plan werd, in tegenstelling tot het vorige plan, niet uitgegaan van een dagstrand, omdat dit door de realisatie van 4 dagstranden langs de Beulakerwilde overbodig zou worden.

Financiële haalbaarheid

Parallel aan het Masterplan 2002 heeft de bouwcombinatie een opzet van de stichtingskosten gemaakt [36]. Hierin is de financiële haalbaarheid weergegeven; er wordt van uitgegaan dat de te verwachte opbrengsten de kosten zullen dekken.

Masterplan 2006 en Financiële haalbaarheid 2005

Vanwege gewijzigd beleid over de verhuurconstructie is er opnieuw gerekend en is een nieuw Masterplan opgesteld. De samenwerkingsovereenkomst met het Masterplan 2006 is in december 2006 getekend [51]. Voor de hierin beschreven voorgenomen activiteit is in 2005 een herziene financiële haalbaarheid uitgevoerd.

Landinrichtingsplan en MER

De landinrichtingscommissie heeft de beleidsdoelen voor natuur verder vertaald in het raamplan [42]. Daarnaast is een MER voor de landinrichting opgesteld. In het raamplan is aangegeven het peil op te zetten tot net iets boven gemiddeld maaiveld, afhankelijk van het reliëf en de hoeveelheid grondverzet. Op bestuurlijk niveau is besloten om het westelijke natuurdeel van de Beulakerpolder niet op boezempeil te brengen, omdat de natuurdoelen dan niet konden worden gerealiseerd zonder zeer hoge kosten voor grondverzet. Dit betekent dat er een kade nodig is tussen het natuurontwikkelingsdeel enerzijds en de vaarverbinding en het recreatieve deel anderzijds. Het natuurdeel ten oosten van de vaarverbinding wordt op boezempeil aangelegd.

2.3

DOELSTELLING VAN HET INITIATIEF

DOELSTELLING PROJECT

De algemene doelstelling luidt:

Het ontwikkelen van natuur en recreatie in het gebied de Beulakerpolder, ten zuidwesten van Giethoorn, door de realisatie van een nieuw natuurgebied en duurzame voorzieningen voor verblijfsrecreatie.

Gestreefd wordt naar:

- een ecologische invulling waarbij de (potentieel) aanwezige natuurlijke kwaliteit optimaal wordt benut met als resultaat een "Wieden" gebied waarbij natuur en recreatie harmonieus samen gaan. Het moet een voorbeeld te zijn van een ontwikkeling waarin getoond wordt hoe op ecologische basis natuur, ontspanning en verblijven kan worden samengevoegd;
- een economisch uitvoerbaar plan.

HOOFDSTUK

3

Voorgenomen activiteit en alternatieven

Dit hoofdstuk beschrijft het initiatief om de Beulakerpolder in te richten als natuur- en recreatiegebied. De voorgenomen activiteit (voorkeursalternatief = VA) wordt beschreven in paragraaf 3.1. De voorgenomen activiteit is zo milieuvriendelijk mogelijk ingestoken. Alleen op kleine onderdelen zijn nog variaties mogelijk (de zogenaamde terugvalopties). Het voorkeursalternatief als basis, aangevuld met de terugvalopties vormen het MMA. In paragraaf 3.2 is het proces beschreven dat heeft geleid tot het VA en MMA. Paragraaf 3.3 geeft een overzicht van de onderzochte alternatieven. Vervolgens zijn de keuzes voor de invulling van de voorgenomen activiteit per deelactiviteit beschreven (paragraaf 3.4 t/m 3.9).

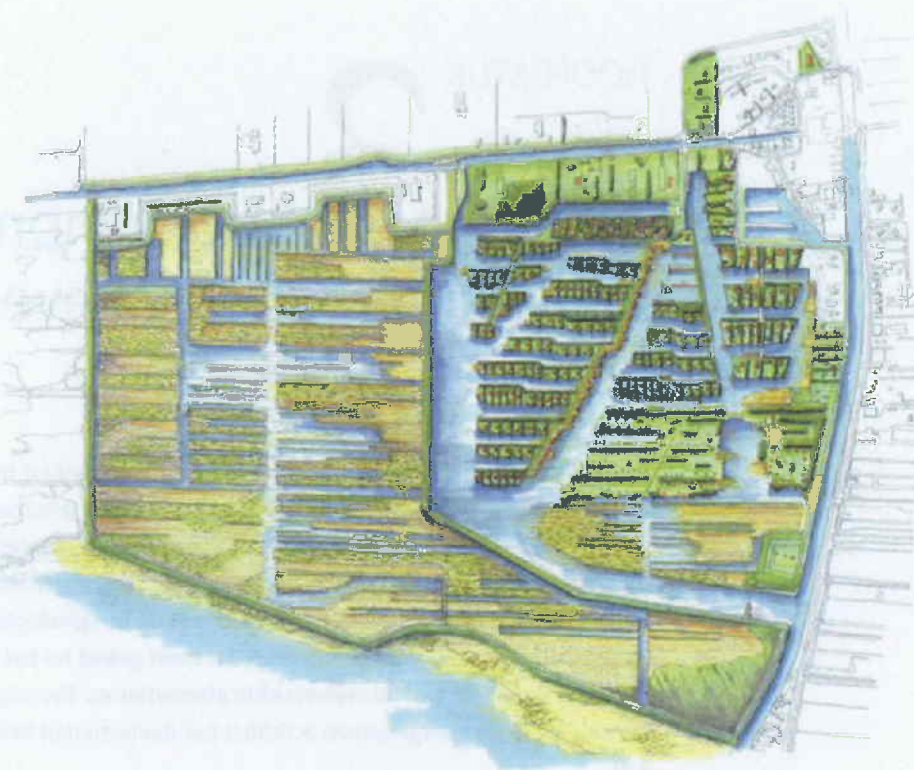
3.1

VOORGENOMEN ACTIVITEIT

De voorgenomen activiteit, zoals vastgelegd in het Masterplan 2006 [51] is het realiseren van natuur, woningen en recreatiewoningen in de Beulakerpolder. Daarbij is een zonering aangebracht, in overeenstemming met het gebiedsgericht beleid (zie onderstaande afbeelding). Het gebiedsgericht beleid stelt namelijk dat *“op plaatsen waar nieuwe natuurgebieden en woongebieden direct aan elkaar grenzen een overgangszone ingesteld dient te worden. Zo worden hinder en andere negatieve effecten voorkomen”* [5]. De zonering is “van intensief naar extensief”; het recreatief meest intensieve gebied is tegen de bestaande bebouwing geprojecteerd (de Jonenweg en de passantenhaven), terwijl ten zuiden hiervan een eco-camping is voorzien met een lagere recreatiedruk.

Figuur 3.1

Schematische weergave van de
voorgenomen activiteiten.
Masterplan 2006

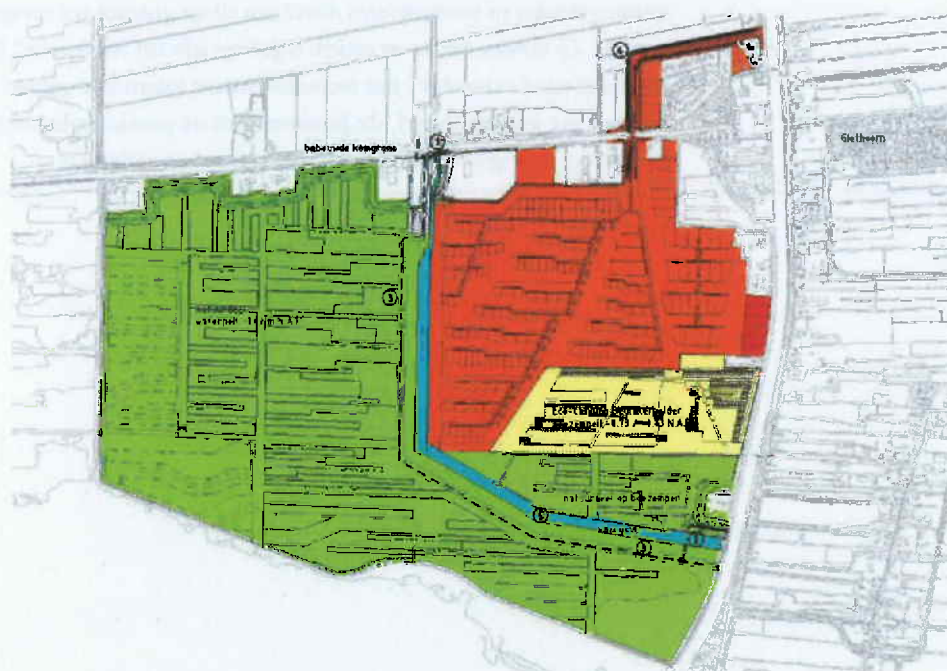


In onderstaande afbeelding zijn de verschillende elementen uit het inrichtingsplan Beulakerpolder schematisch weergegeven.

Figuur 3.2

Schematisch inrichtingsplan
Beulakerpolder.

- 1 = Brug Jonenweg
- 2 = Veerpont Vosjacht
- 3 = Fietspad op kade
- 4 = Rondweg en brug
- Cornelisgracht
- 5 = Vaargeul
- Rood = Recreatieve
bebouwing/ permanente
bewoning.
- Groen = Natuurdeel en
natuurdeel op boezempeil
- Geel = Eco-camping



De voorgenomen activiteit ziet er als volgt uit:

- **Natuurontwikkeling:** In de Beulakerpolder wordt 109 hectare nieuwe natuur ontwikkeld. Doel van de nieuwe natuur is het vergroten, verbinden en verbeteren van bestaande natuurgebieden: De Wieden en Weerribben als één groot samenhangend en ecologisch duurzaam laagveenmoerasgebied. De doelstellingen die in het Natuurgebiedsplan zijn opgenomen zijn hierbij richtinggevend (zie tabel 3.1). Voor het natuurdeel is onderscheid gemaakt tussen het gebied ten westen van de kade (het natuurontwikkelingsdeel) en het natuurgebied ten oosten van de kade (natuur op boezempeil). In het zuidwestelijke deel van de polder is momenteel circa 24 ha ingericht als plaggendepot. Dit depot wordt geïntegreerd in de natuurontwikkeling. In het natuurgebied is extensief recreatief medegebruik voorzien, onder meer middels wandel- en fietsverbindingen.

Tabel 3.1

Natuurdoelen Beulakerpolder
[24].

Plas en ven	9 ha
Soortenrijke plas	3 ha
Moeras	47 ha
Overjarig riet	10 ha
Rietcultuur	40 ha

- **Recreatie:** Er is 50 ha recreatie voorzien waarbij wordt aangesloten op de natuurlijke kwaliteiten van het gebied. Alle voorzieningen zijn op het water georiënteerd. De recreant is afhankelijk van de voorzieningen in de kern Giethoorn. Op het terrein worden geen extra voorzieningen gerealiseerd. Voor de recreatie wordt voorzien in:
 - recreatiewoningen, onderverdeeld naar 30 recreatiewoningen van maximaal 400 m³, 55 recreatiewoningen van maximaal 300 m³ en 106 recreatiewoningen van 250 m³;
 - eco-camping zonder vaste staanplaatsen, waaronder 50 camperplaatsen en maximaal 14 lodges door Natuurmonumenten;
 - jachthaven met 89 ligplaatsen.
 Verder zijn er 47 woningen voor permanente bewoning in het plan opgenomen, onderverdeeld naar:
 - 8 twee-onder-één-kapwoningen locatie "Van de Gootplantsoen" van elk maximaal 500 m³;
 - 2 woningen locatie "Cornelisgracht" van elk maximaal 650 m³;
 - 1 woning locatie "Jonenweg" van maximaal 2000 m³;
 - 21 woningen locatie "Beulakerpolder" van elk maximaal 1200 m³;
 - 9 woningen locatie "Beulakerpolder" van elk maximaal 800 m³, waaronder mede begrepen de beheerderswoning die als centrale voorziening recreatiewoningen is bestemd;
 - 6 woningen locatie "Vosjacht" van elk maximaal 750 m³.
- **Vaarverbinding:** Op de scheidingslijn tussen de natuur en het recreatiedeel is een vaarverbinding geprojecteerd van circa 100 meter breedte, waarvan 30 meter vaargeul en 70 meter natuur. Deze vaarverbinding vormt een buffer tussen de twee functies. Naast een bufferwerking heeft de verbinding een functie als recreatiewater, extra vaarverbinding en ontsluiting van de woningen.
- **Rondweg:** Vanaf de Jonenweg gezien wordt het gebied vanuit het noorden ontsloten. Er wordt voorzien in een brug over de Cornelisgracht en een rondweg. Deze rondweg ten noorden van het plangebied loopt van de Cornelisgracht om de kern over de nieuwe brug over het kanaal Beukers – Steenwijk naar de provinciale weg N334. Bij de dimensionering van de gemeentelijke rondweg is rekening gehouden met de verkeersaantrekkende werking bij een eventuele herinrichting van polder Giethoorn (zie onder 3.3.1 bij de omschrijving van het nulalternatief).

- **Kanoroute:** Het natuurgebied is (beperkt) toegankelijk voor kanovaarders via een kano-overstapplaats over de kade en de opengestelde watergangen.

3.2

PROCES VAN ALTERNATIEFONTWIKKELING

De in de vorige paragraaf beschreven hoofdlijnen van de voorgenomen activiteit zijn uitgewerkt in het Masterplan en het Inrichtingsplan Natuurdeel Beulakerpolder [41]. In deze plannen zijn uitgangspunten voor de inrichtingsmogelijkheden opgenomen. Vele opties zijn de revue gepasseerd. Er is steeds gezocht naar een milieuvriendelijke inrichting van het recreatiedeel en een optimale inrichting voor het natuurgebied. Variatie is op onderdelen mogelijk.

De volgende vragen en overwegingen hebben een rol gespeeld bij het samenstellen van het voorkeursalternatief (VA):

- **Natuurontwikkeling.** Welk type natuur wordt nagestreefd? Welke inrichtingsmaatregelen zijn nodig om deze natuurdoelen op termijn te behalen?
- **Recreatie (Verblijfsrecreatie en permanente bewoning).** Niet alleen het aantal woningen maar ook de verdere inrichting en ontsluiting van het recreatiedeel is relevant. Hoe wordt een voor recreanten/bewoners aantrekkelijk park gerealiseerd en kan tegelijkertijd eventuele hinder voor de omgeving worden geminimaliseerd? Hoe kan de economische potentie voor Giethoorn en omgeving zo optimaal mogelijk worden benut?
- **Nieuwe vaarverbinding.** De omvang en relatie met enerzijds natuur en anderzijds recreatie. Hoe wordt hier zo optimaal mogelijk invulling aan gegeven?

De keuzes voor bovengenoemde deelactiviteiten bepalen grotendeels de invulling van de andere deelactiviteiten:

- **Grondverzet** dat nodig is voor zowel de natuurontwikkeling, als de vaarverbinding en het recreatiedeel zo optimaal mogelijk inzetten.
- **Waterhuishouding.** Hoe worden de waterdoelstellingen in de Beulakerpolder gerealiseerd en tegelijkertijd de effecten op de omgeving geminimaliseerd?
- **Fasering uitvoering en beheer.** Welke mogelijkheden zijn er voor de uitvoering? Hoe worden het natuurgebied en het recreatiepark straks beheerd?

3.3

OVERZICHT ALTERNATIEVEN

3.3.1

NULALTERNATIEF

Het nulalternatief bestaat uit een beschrijving van de huidige situatie en de autonome ontwikkelingen tot 2020. Autonome ontwikkelingen zijn ontwikkelingen die plaats vinden zonder de realisatie van dit project.

Autonome ontwikkelingen zijn bijvoorbeeld veranderingen in verkeersaantallen en verkeersbewegingen. Hiermee is rekening gehouden bij het bepalen van de geluidhinder en luchtkwaliteit in het kader van het bestemmingsplan/MER. Een relevante autonome ontwikkeling is verder de herinrichting van de polder Giethoorn. De concrete inrichting en eventuele milieugevolgen zijn echter op dit moment nog onduidelijk.

Met het nulalternatief worden de doelen uit hoofdstuk 2 niet gehaald. Het nulalternatief is in dit MER daarom alleen meegenomen als referentiesituatie voor het beschrijven van de milieueffecten.

3.3.2

VOORGENOMEN ACTIVITEIT

De voorgenomen activiteit (het VA) bestaat uit een natuurdeel en een recreatiedeel. Als bufferzone tussen natuur en recreatie is een 100 meter brede vaarverbinding voorzien.

Natuurdeel***Het natuurgebied binnen de kade***

Het waterpeil in het natuurgebied is bij aanvang 1.60 meter – NAP en stijgt met de vegetatieontwikkeling mee naar 1.40 meter – NAP. Waterinlaat (d.m.v. inlaatstuw) voor droge tijden is voorzien in de kade aan de westzijde van het natuurgebied. De afwatering van het natuurgebied vindt onder natuurlijk verval plaats via een bestaande onderleider naar de polder Giethoorn. Met het oog op de toekomstige inrichting van de polder Giethoorn is een extra onderleider gepland die direct afwatert op het bestaande gemaal. Hierdoor is ook in geval van recreatieontwikkeling in de polder Giethoorn, de afwatering (via het bestaande gemaal) gegarandeerd. Er ontstaat een kleinschalig mozaïek patroon van moeras, rietcultuur, open water en struweel.

Natuurdeel ten oosten van de kade (op boezempeil)

In het natuurgebied ten oosten van de kade (natuur op boezempeil) ontstaat voedselrijk moeras en rietland. Dit deelgebied ligt binnen de invloedzone van de recreatieactiviteiten en wordt doorsneden door watergangen en een wandelpad. Het gebied is daarnaast toegankelijk voor kanovaarders. Langs de kade van het natuurgebied is een strook plas/dras natuur voorzien.

Recreatiedeel***Recreatiewoningen***

- Het recreatiedeel bestaat uit 191 recreatiewoningen, onderverdeeld naar 30 recreatiewoningen van maximaal 400 m³, 55 recreatiewoningen van maximaal 300 m³ en 106 recreatiewoningen van 250 m³. Voor de verhuurmogelijkheden wordt verwezen naar onderstaand kader.

Elke recreatiewoning heeft een eigen parkeerplaats en een ontsluiting via het water.

De recreatiewoningen mogen gedurende 165 dagen per jaar voor eigen gebruik worden benut, met dien verstande dat het eigen gebruik niet is toegestaan voor een aaneengesloten periode van meer dan 12 weken, en die gedurende de overige periode van het jaar, zijnde minimaal 200 dagen per jaar, voor recreatieve verhuur aan derden, niet zijnde andere eigenaren of beperkt gerechtigden van een recreatiewoning in hetzelfde plangebied "Beulakerpolder", ter beschikking dient te worden gebruikt.

Woningen voor permanente bewoning

Er zijn 47 woningen voor permanente bewoning in het plan opgenomen, onderverdeeld naar:

- 8 twee-onder-één-kapwoningen locatie "Van de Gootplantsoen" van elk maximaal 500 m³;
- 2 woningen locatie "Cornelisgracht" van elk maximaal 650 m³;
- 1 woning locatie "Jonenweg" van maximaal 2000 m³;
- 21 woningen locatie "Beulakerpolder" van elk maximaal 1200 m³;

- 9 woningen locatie “Beulakerpolder” van elk maximaal 800 m³, waaronder mede begrepen de beheerderswoning die als centrale voorziening recreatiewoningen is bestemd;
- 6 woningen “Vosjacht” van elk maximaal 750 m³.

Deze huizen krijgen een eco-keur. De openbare verlichting op het terrein zal afgeschermd worden om uitstraling naar het natuurgebied te voorkomen.

Eco-camping

Er is een seizoenseco-camping voorzien, zijnde een eco-camping zonder vaste staanplaatsen, waaronder circa 50 camperplaatsen, en maximaal 14 lodges voor Natuurmonumenten (zie begrippenlijst voor een omschrijving van lodges).

Jachthaven

In het gebied wordt een jachthaven gerealiseerd voor 89 ligplaatsen.

Dagrecreatieve mogelijkheden

Het bestaande fietspad om de Beulakerpolder wordt gehandhaafd door de realisatie van een veer over de vaarverbinding bij de Vosjacht en een brug in de Jonenweg met een doorvaarthoogte van 2.20 meter. Ook wordt de bestaande fietsroute omgeleid over de nieuwe kade.

De vaarverbinding en de watergangen op boezempeil zijn openbaar water en hebben geen toegangsbeperkingen. In het gebied wordt een kanoroute gerealiseerd, waarbij niet toegankelijke watergangen geblokkeerd zijn.

(Extra) overlast door muggen, wateroverlast en eutrofiering wordt zoveel mogelijk voorkomen. In het recreatiedeel wordt voldoende diep stromend water gerealiseerd en achter de bestaande bebouwing zijn open watergangen geprojecteerd. Om deze bestaande bebouwing liggen kades met een kwelsloot. Via deze kwelsloot wordt overtollig water afgevoerd.

Overige zaken

Beheer en onderhoud van het park is geregeld via de vereniging van eigenaren. Er is een beheerderswoning met enkele parkeerplaatsen en een jachthaven met sanitaire faciliteiten voorzien.

Rondweg

Vanaf de Jonenweg gezien wordt het gebied vanuit het noorden ontsloten; er wordt voorzien in een brug over de Cornelisgracht en een rondweg. Deze rondweg ten noorden van het plangebied loopt van de Cornelisgracht om de kern naar de nieuwe brug over het kanaal Beukers – Steenwijk naar de provinciale weg N334. Met de dimensionering van de gemeentelijke rondweg is rekening gehouden met de verkeersaantrekkende werking bij een eventuele herinrichting van polder Giethoorn (zie onder 3.3.1 bij de omschrijving van het nulalternatief).

Grondverzet

Er is sprake van een gesloten groundbalans, waarbinnen het grondverzet zoveel mogelijk is geminimaliseerd en de natuurdoelen gemaximaliseerd. Voor de kade is invoer van klei noodzakelijk. Verder is aanvoer van zand voor de infrastructuur nodig.

3.3.3

MMA

TERUGVALOPTIES

Het MMA verschilt van het voorkeursalternatief (VA) op de volgende punten:

- De kanoroute in het natuurgebied ten westen van de kade is in het broedseizoen gesloten (terugvaloptie 1).
- In tegenstelling tot het VA is er geen vogelkijkhut aan de rand van de kern van het natuurgebied (terugvaloptie 2).
- De doorvaarthoogte van de brug in de Jonenweg is 1.70 meter in plaats van 2.20 meter in het VA (terugvaloptie 3).
- In tegenstelling tot het VA wordt de fietsroute over de kade langs het natuurgebied niet aangelegd (terugvaloptie 4). In het MMA wordt de fietsroute gehandhaafd door een zelfbedieningsveer voor fietsers over de vaarverbinding (gelijk het VA). Hierdoor is passage van boten met een vaste mast tevens mogelijk.

In de navolgende paragrafen wordt per deelactiviteit nader ingegaan op de voorgenomen activiteit.

3.4

DEELACTIVITEIT NATUURONTWIKKELING

3.4.1

GEWENSTE NATUURDOELEN

De (beleids)kaders voor natuurontwikkeling

De inrichting van de Beulakerpolder zal voor het natuurdeel minimaal moeten voldoen aan de natuurdoelen zoals vastgesteld in het Natuurgebiedsplan Kop van Overijssel [24], de voorwaarden uit het gebiedsgericht beleid Noordwest-Overijssel [5], het Raamplan landinrichting Noordwest Overijssel [42] en de eisen die Natuurmonumenten en waterschap Reest en Wieden stellen ten aanzien van het beheer. Daarnaast zal het moeten passen in het nog op te stellen beheerplan voor de Natura 2000 gebieden binnen Noordwest Overijssel.

Het Natuurgebiedsplan Kop van Overijssel heeft als natuurdoel geformuleerd: een mozaïekpatroon van laagveenmoeras, open water (zoetwatergemeenschap), rietland/ruigte en rietcultuur. Er wordt uitgegaan van 40 ha riet(cultuur) in de polder Giethoorn en de Beulakerpolder samen. In het kader van de Beulakerpolder wordt voorzien in 29 ha riet(cultuur). Elders binnen de grenzen van het landinrichtingsgebied wordt gezocht naar invulling van de restenerende 11 ha.

Loslaten boezempeil leidt tot meer rietcultuur

Na vaststelling van het Natuurgebiedsplan heeft het bestuurlijk overleg voor het Gebiedsgericht Beleid Noordwest Overijssel, op aangeven van de Landinrichtingscommissie, besloten het natuurontwikkelingsdeel (ten westen van de kade) van de Beulakerpolder niet op boezempeil te brengen. De inrichting op boezempeil voldoet namelijk niet aan het Programma van Eisen. Bij dit waterpeil ontstaat bij het huidige reliëf één grote waterplas. De natuurdoelen zijn dan alleen te realiseren door grond aan te voeren om de vereiste waterdieptes te creëren. Een belangrijke randvoorwaarde van dit initiatief is echter een gesloten grondbalans [41].

Door loslaten van het boezempeil voor het natuurgebied ontstaan meer mogelijkheden voor riet(cultuur). Daarom is bestuurlijk vastgelegd dat extra hectares riet(cultuur) worden gerealiseerd in de Beulakerpolder. In totaal wordt gestreefd naar 29 ha. Vertaald in natuurdoelpakketten wordt hierin de verdeling nagestreefd zoals aangegeven in tabel 3.2 (voor polder Giethoorn en Beulakerpolder tezamen).

Tabel 3.2

Oppervlakteverdeling
Natuurdoelen
Natuurgebiedsplan [18]

Natuurbeheerspakket	Aandeel in oppervlak Natuurgebiedsplan	Bestuurlijk vastgelegd
Basispakket plas en ven	16%	11%
Basispakket moeras en Pluspakket soortenrijke plas	49%	43%
Basispakket rietcultuur	27%	37%
Pluspakket overjarig rietland	8%	9%

Het eindbeeld van het natuurdeel is een 'Wieden'-gebied; deels water, deels riet- en moerasvegetatie, met veel ruimte voor de bijbehorende flora en fauna. Zo wordt een duidelijke verbinding tussen het gebied Dwarsgracht en de Bovenwijde gerealiseerd, waarmee invulling gegeven wordt aan de Ecologische Hoofdstructuur (EHS).

Onder laagveenmoerassen worden de soortenrijke ecosystemen verstaan die ontstaan door verlandingsprocessen in relatief schoon en mineraalrijk water. Deze vormen de belangrijkste natuurwaarden van Noordwest-Overijssel. In laagveenmoerassen komt een groot aantal bedreigde en beschermde soorten voor. De belangrijkste oppervlakten van laagveenmoerassen van West-Europa komen in Nederland voor, waardoor Nederland een belangrijke rol speelt bij de instandhouding en verdere ontwikkeling van dit natuurstype.

Natuurdoeltypen

Verdere concretisering van deze beleidsdoelen (beheerspakketten) kan plaatsvinden via het systeem van natuurdoeltypen [30]. Dit systeem wordt standaard toegepast bij natuurontwikkeling en -beheer in Nederland. Uit bovenstaande beleid en voorwaarden volgen de vier natuurdoeltypen (met typenummer volgens [30]) voor natuurontwikkeling in de Beulakerpolder:

- Laagveenlandschap (2.7)
- Petgat (3.17)
- Gebufferd meer (3.18)
- Moeras (3.24)

In onderstaande tabel is per natuurbeheerspakket aangegeven welke natuurdoeltypen zijn voorzien.

Tabel 3.3

Relatie beheerspakketten -
natuurdoeltype

Natuurbeheerspakket	Natuurdoeltype	Leidt in combinatie tot:
Basispakket plas en ven	Gebufferd meer (3.18) en Petgat (3.17)	Laagveenlandschap
Basispakket moeras en Pluspakket soortenrijke plas	Petgat (3.17) en Moeras (3.24)	
Basispakket rietcultuur	¹⁾	
Pluspakket overjarig rietland	Moeras (3.24)	

¹⁾ oogstbaar riet valt niet onder een natuurdoeltype, het is een afgeleide van het natuurdoeltype moeras (3.24).

De natuurdoeltypen petgat, gebufferd meer en moeras behoren samen tot een laagveenlandschap. Onderstaand zijn het laagveenlandschap en de rietcultuur toegelicht. Voor een omschrijving van de natuurdoeltypen petgat, gebufferd meer en moeras wordt verwezen naar bijlage 3.

Laagveenlandschap

Het laagveenlandschap is een zogenaamd begeleid - natuurlijk natuurdoeltype. De mens heeft een actieve, maar beperkte rol in de vorm van het begeleiden van grootschalige processen die leiden tot ruimtelijke variatie.

Het doel is te komen tot een landschap met een afwisseling van beschutte open wateren, verlandingsgemeenschappen, kruidenrijke rietlanden, graslanden, wilgenstruwelen en natte tot vochtige loofbossen. Sleutelproces is verlanding in relatief stagnant water met een stabiel peil en van goede kwaliteit. In de luwe delen kan verlanding optreden en in de delen met golfslag blijft open water bestaan. De verlanding ontstaat zowel door ophoping van organisch materiaal en slib, groei van rietvegetaties vanuit de oevers, als door de ontwikkeling van drijvende vegetaties (drijftillen). Vervolgens ontstaan verschillende opeenvolgingen van verlandingsgemeenschappen (kraggen). Door toenemende invloed van regenwater in de kragge, verzuurt het systeem na verloop van tijd en kunnen er in principe veenmosrietlanden en hoogveenvegetaties ontstaan. Bij relatief stabiele peilen kunnen zich ook struwelen en bossen ontwikkelen.

In het gebied zijn in principe, afhankelijk van de voedselrijkdom van de ondergrond en de waterkwaliteit, twee typen moerasontwikkeling mogelijk. Het betreft hier de voedselrijke verlandingsreeks: waarbij zich in open water op een voedselrijke ondergrond waterplantenvegetaties ontwikkelen waarin via stadia van mattenbiesvegetaties en riet uiteindelijk berkenbroekbos ontstaat en een voedselarmere verlandingsreeks waarin de soortenrijke plas het eerste stadium vormt waarna, kraggen (krabbescheervegetatie), moerasheide en moerasvaren-elzenbroek kan ontstaan.

De toekomstige waarde van het natuurgebied wordt in belangrijke mate bepaald doordat verschillende stadia van de verlandingsreeks naast elkaar voorkomen. Dit kan worden bereikt door bij de inrichting te variëren in waterdiepte, ontgraving van de bouwvoor, oppervlakte, vorm en ligging op de wind. Daarnaast kunnen door middel van bijvoorbeeld waterbeheer zo nodig stadia worden teruggezet. De gewenste dynamiek in het gebied is beperkt: te veel wind en veranderingen in waterpeil kunnen de ontwikkeling van moeras in belangrijke mate verstoren.

Door de aanwezigheid van verschillende verlandingsstadia naast elkaar kunnen diersoorten optimaal profiteren van het gebied. Het gebied zal vooral van belang zijn voor riet- en moerasvogels maar ook voor bijzondere soorten amfibieën en reptielen, zoals heikikker en rugstreeppad, zoogdieren waaronder de waterspitsmuis en eventueel wellicht de otter. Met name voor de fauna is het van belang een zonering in het gebied aan te brengen met een rustige kern.

Rietcultuur

Rietcultuur wil zeggen oogstbaar riet. Rietcultuur is een afgeleide binnen het natuurtype Moeras. Eenmaal gevestigd, is riet niet erg kritisch meer ten aanzien van groeiomstandigheden. Kansen voor rietcultuur zijn aanwezig op delen met een gemiddeld peil (10 + tot 10 cm - maaiveld). Onder water staan van riet is voor de groei en vochtvoorziening niet strikt noodzakelijk, doch bevoeding in het voorjaar is wenselijk.

Wel helpt een hoog peil tegen vorst en in het groeiseizoen tegen concurrentie met 'landplanten'. Perioden met droogval in de zomer zorgen voor vertering van strooisel. Een te voedselrijke bodem en te voedselrijke oppervlaktewaterkwaliteit moet vermeden worden.

Het riet wordt in de winter gemaaid (tussen 15 december en 15 maart) en dient dan per as bereikbaar te zijn. Het materiaal wordt zo veel mogelijk verkocht als dekriet. Rietpercelen worden uitgegeven door de terreinbeheerders die voorwaarden stellen aan de maaiperiode, het gebruik van onkruidbestrijdingsmiddelen en het te voeren waterpeil.

Rietproef

In het Gebiedsgericht beleid Noordwest-Overijssel; 'Perspectief voor Noordwest-Overijssel' is aangegeven dat binnen de te begrenzen nieuwe natuurgebieden ruimte moet komen voor 250 ha rietteelt [5]. Het aanwijzen van 250 ha ten behoeve van de rietteelt betekent niet, dat er dan ook op korte termijn oogstbaar riet aanwezig zal zijn. Daarom is door de Landinrichtingscommissie, Provincie Overijssel, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten in overleg met de rietelers besloten om een 'rietproef' uit te voeren, teneinde inzicht te krijgen in de mogelijkheden van oogstbaar riet. De 'rietproef' is voorzien in de Beulakerpolder tot een maximum van 20 ha en maakt onderdeel uit van dit initiatief.

3.4.2

BENODIGDE ABIOTISCHE OMSTANDIGHEDEN

Om de samenhang tussen het reliëf, het waterpeil en het grondverzet te illustreren zijn drie extremen beschouwd (zie onderstaand kader).

Samenhang reliëf, waterpeil en grondverzet



Waterpeil minimaal beheersen

Voor een minimale inspanning van het waterbeheer voldoet het boezempeil. Bij het huidige reliëf kan echter alleen aan de gestelde eisen vanuit natuur worden voldaan bij een forse aanvoer van grond. Dit is niet wenselijk, waardoor de optie afvalt.

Reliëf maximaal benutten

Het reliëf wordt maximaal benut door het waterpeil zo in te stellen dat de vereiste natuurdoelen ontstaan. Met het bestaande reliëf kan echter alleen worden voldaan aan de gewenste natuurdoelen door toepassing van meerdere waterpeilen, wat niet aan de uitgangspunten voldoet. Met beperkt grondverzet en een optimaal waterpeil, kunnen de natuurdoelen wel worden bereikt.

Grondverzet beperken

Grondverzet beperken heeft verschillende voordelen; het vermindert hinder voor de omgeving, verstoring van de bodem, gebruik van fossiele brandstoffen en kosten. Beperking van grondverzet is mogelijk door aan te sluiten bij het bestaande reliëf en vervolgens het waterpeil af te stemmen op de inrichtingseisen van de verschillende natuurdoeltypen. Dit betekent realisatie van rietcultuur op de hogere gronden en moeras in de lagere delen. Het waterpeil wordt zodanig gekozen dat bij minimaal grondverzet de gestelde natuurdoelen gerealiseerd worden. Een waterpeil van ca. 1.40 meter - NAP voldoet aan deze eis. Concreet betekent het waterpeil verhogen minder afgraven en meer ophogen, het peil verlagen betekent meer afgraven en minder ophogen.

Andere overwegingen voor de inrichting

Er kunnen ook inrichtingskeuzes op basis van landschappelijke argumenten gemaakt worden. Landschappelijke keuzes hebben – wederom – invloed op het grondverzet, het waterpeil en dus op de mate waarin aan de natuurdoelen voldaan wordt.

Onderstaand wordt ingegaan op het reliëf, waterpeil (en waterkwaliteit) en grondverzet in het gebied van de Beulakerpolder, waar natuurontwikkeling is voorzien.

Reliëf

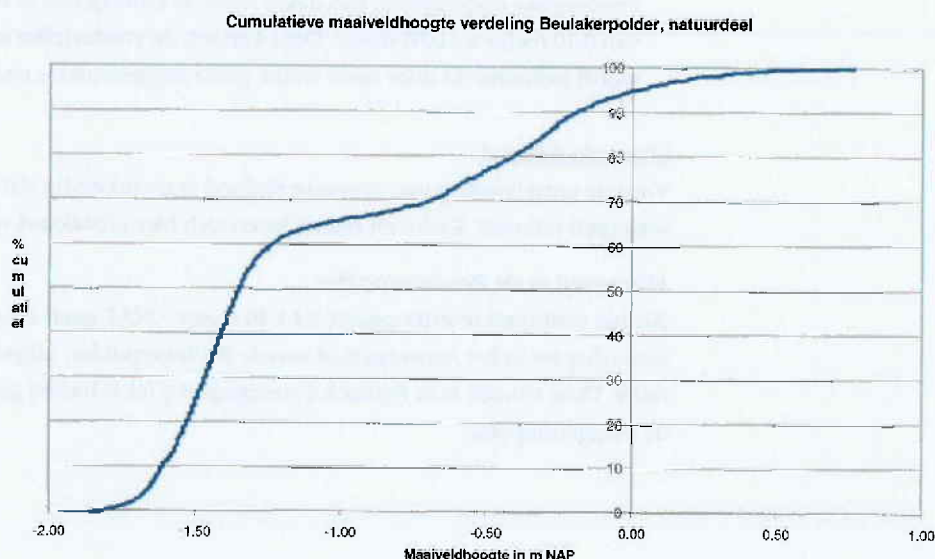
- Bij de inrichting wordt zoveel mogelijk aangesloten op het bestaande reliëf van de Beulakerpolder om het grondverzet te beperken.

Het oorspronkelijke maaiveld in het natuurdeel van de Beulakerpolder ligt tussen de 2 meter - NAP en 1 meter - NAP. De polder lag in het zuiden, langs de Beulakerwijde het laagst (circa 2 meter - NAP). De rest van de polder is redelijk gelijk van niveau (circa 1.60 meter - NAP).

Het hoogteverschil is ongeveer 1 meter. In figuur 3.3 is het verloop van de maaiveldhoogte weergegeven. Hierbij is geen rekening gehouden met de aanwezige plaggendepots. Doordat in het laagste deel van de polder een plaggendepot is aangelegd ligt het huidige maaiveld in dit deel gemiddeld op circa 1 meter - NAP. Uit de figuur volgt dat circa 60% van het natuurdeel in de polder een oorspronkelijke maaiveldhoogte van 1.20 meter - NAP of lager heeft. 75% ligt lager dan 0.70 meter - NAP.

Figuur 3.3

Cumulatieve maaiveldhoogte verdeling



Waterpeil (en waterkwaliteit)

Algemeen: waterpeil en gewenste natuurdoelen

Om de gewenste natuurdoelen te realiseren dient het gebied aan een aantal basisvoorwaarden te voldoen. De belangrijkste zijn de waterdiepte en de water- en bodemkwaliteit.

In onderstaande tabel is voor diep water, ondiep water en ribben aangegeven welke natuurdoeltypen zich kunnen ontwikkelen. Na de tabel is een toelichting gegeven, waarbij tevens de bodemkwaliteit in beschouwing is genomen.

Tabel 3.5

Relatie waterdiepte - natuur

Watertype	Natuurdoeltype	Beheerspakket
Diep water	Open water (hoofdwatergangen)	Plas en ven
Diep water (afgegraven bouwvoor)	1 ^o stadium mesotrofe verlandingsreeks	Soortenrijke plas
Ondiep water	Mesotrofe verlandingsreeks (open waterkraggenvegetatie-soortenrijk moeras) Eutrofe verlandingsreeks (open watergrote zeggenmoeras-rietmoeras)	Moeras
Ribben*	Riet (onbeheerd)	Overjarig rietland

* dit zijn de ribben in de natuurkern

Plas en ven en soortenrijke plas

- Het natuurdoel plas en ven vereist, zoals aangegeven in tabel 3.5, relatief diep water (> 0,80 m diep). Deze delen blijven permanent open water. Waterdiepten variëren van 0,10 tot 0,80 m en golfslag dient beperkt te worden door smalle zones open water. De ondiepe en voor golfslag meest beschutte delen verlanden tot moeras.

Moeras

- Moeras kan zich in twee varianten ontwikkelen, afhankelijk van de omstandigheden.
- In waterdiepten van 0,10 m tot 0,70 meter, waarbij de voedselrijke toplaag is verwijderd en voedselarm water beschikbaar is, kan een voedselarmere (soortenrijke) variant ontstaan (mesotrofe verlandingsreeks). De andere variant ontwikkelt zich op een voedselrijke ondergrond, dus delen waar de toplaag niet is vergraven, in waterdiepten van 0,10 meter tot 0,50 meter. Deze variant, de voedselrijke of eutrofe verlandingsreeks, wordt gekenmerkt door open water, grote zeggenmoeras en rietmoeras.

Overjarig rietland

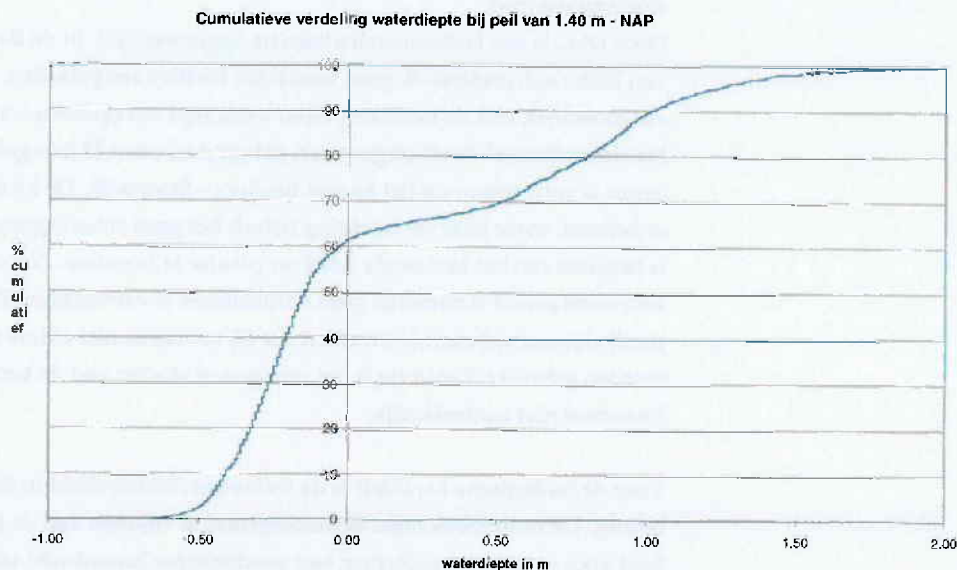
Voor de ontwikkeling van overjarig rietland is grond nodig dat circa 10 cm boven het waterpeil uitkomt. Kades en ribben lenen zich hier uitstekend voor.

Waterpeil in de Beulakerpolder

Als het waterpeil wordt opgezet tot 1.40 meter – NAP geeft dit een bepaalde verdeling in waterdieptes in het natuurgebied van de Beulakerpolder, uitgaande van het bestaande reliëf. Deze situatie is in figuur 3.4 weergegeven (er is hierbij geen rekening gehouden met de plaggendepots).

Figuur 3.4

Cumulatieve verdeling
waterdiepte bij waterpeil 1.40
m. - NAP



Uit bovenstaande figuur blijkt dat bij een waterpeil van 1.40 meter - NAP 60 % van het gebied onder water staat, waarvan ongeveer 50 % tussen de 50 en 10 cm diep, ongeveer 5 % dieper dan 50 cm en 50 % ondieper dan 10 cm. Het verloop tussen de 90 en 50 cm waterdiepte is heel geleidelijk.

Waterkwaliteit

Een goede waterkwaliteit is een belangrijke voorwaarde voor natuurontwikkeling. De waterkwaliteit is van verschillende factoren afhankelijk:

- De waterdiepte.
- De waterstroming: daar waar het water stil staat zal de invloed van regenwater groot zijn. In de Beulakerpolder zal het water een enigszins zure samenstelling krijgen. Daar waar stroming optreedt, zal invloed van het regenwater op het oppervlaktewater geringer zijn. Het oppervlaktewater heeft hierdoor een enigszins basisch, eutroof karakter.
- Kwel zal alleen plaatsvinden bij grote peilverschillen tussen de boezem en het natuurontwikkelingsgebied. Berekeningen met het grondwatermodel wijst uit dat bij een peilverschil van 60 centimeter (1.40 - meter NAP ten opzichte van 0,73/0,83 - meter NAP) geen sprake is van een kwelsituatie. Eventuele kwel bestaat uit relatief ondiep grondwater, afkomstig uit de omringende boezem. De samenstelling is in grote lijnen vergelijkbaar met die van het oppervlaktewater, doch minder eutroof. Diepe (regionale) kwel treedt in De Wieden niet op. In de delen van het gebied die op boezempeil gebracht worden, treedt geen kwel op.
- Waterinlaat en uitslag (afvoer van water uit het gebied) dienen tot een minimum beperkt te worden. In principe zullen neerslag en kwel (in onderbemalen gedeelten) voldoende water kunnen bieden. Het gebiedseigen water wordt ook zoveel mogelijk geconserveerd, waarbij periodieke hogere waterpeilen getolereerd worden.

Grondverzet

Net als het reliëf en het waterpeil vormen bestaande waarden een sterk omlijnd kader voor het grondverzet. De bodemkwaliteit bepaald voor een deel waar en hoe grondverzet het meest milieuvriendelijk gerealiseerd kan worden. Ook het gebruik van een deel van de polder als plaggendepot heeft invloed op het reliëf en de bodemkwaliteit ter plaatse.

Bodemkwaliteit

Door DLG is een bodemkwaliteitskaart opgesteld [46]. In de Beulakerpolder zijn op basis van historisch onderzoek geen verdachte locaties aangetroffen. Wel bleek uit het reliëf de zuidoosthoek van de Beulakerpolder verhoogd ten opzichte van de rest van de polder. Nader onderzoek heeft uitgewezen dat dit deel circa 25 jaar geleden als baggerstortplaats benut is voor specie uit het kanaal Beukers – Steenwijk. De kwaliteit van de grond is onbekend, maar naar verwachting betreft het geen schone grond. Op basis van dit gegeven is besloten om het bestaande reliëf ter plaatse te benutten. Na afgraven van de mogelijk vervuilde grond is namelijk geen natuurwinst te verwachten. Ten tweede is de af te graven partij van een onbekende kwaliteit die bij voorkeur niet elders in het natuurgebied kan worden gebruikt. Tenslotte is het reinigen of storten van de betreffende (grote partij) grond financieel niet aantrekkelijk.

Voor de biologische kwaliteit is de fosfaatbeschikbaarheid in de boven- en ondergrond van belang. Uit onderzoek blijkt de ondergrond te voldoen aan de gewenste fosfaatbeschikbaarheid voor natuurontwikkeling: een voedselarme (mesotrofe) uitgangssituatie [47]. In een voedselarme situatie ontstaat vegetatie met een hogere natuurwaarde dan in een voedselrijke situatie. De bovengrond voldoet hier niet aan. Het is aan te raden om deze voedselrijke toplaag 'uit te mijnen' of af te graven. Onbekend is of de fosfaatbeschikbaarheid te hoog is voor de ontwikkeling van meer voedselrijke natuurdoelen, waaronder eutrofe verlandingsreeksen.

Plaggendepot

Het aanwezige plaggendepot van Natuurmonumenten, gelegen in het (diepste) zuidwestelijk deel van de Beulakerpolder, neemt ca. 24 ha in beslag. Bij het ontwerp voor het plaggendepot zijn de ribben en kaden gedimensioneerd op boezempeil. Het depot wordt momenteel gebruikt voor het groot onderhoud in De Wieden waar rietland wordt afgeplagd en petgaten worden uitgegraven. Het uit die werkzaamheden afkomstig materiaal (specie) komt in het depot. Dit onderhoud duurt nog tot en met de start van de uitvoering van de inrichting. Na deze onderhoudswerkzaamheden wordt het depot geïntegreerd in de natuurontwikkeling. De delen tussen de depots worden opnieuw ontgraven en de gevulde depots vormen toekomstige hogere delen. De aanvoer van plaggen naar het depot, de inklinking van het materiaal en de duur van het vullen, maken het moeilijk in te schatten wat het reliëf in het depot wordt. Binnen de mogelijkheden is in de plaggendepot gemeten en hiermee een inschatting gemaakt, die is meegenomen in de grondbalans.

3.4.3

REKENING HOUDEN MET FUNCTIES IN DE OMGEVING

Naast reliëf, waterpeil en grondverzet spelen functies in de directe omgeving een rol in de keuze voor de natuurinrichting. Het gaat om de volgende functies:

- De aanwezigheid van een **fietspad** rond de Beulakerpolder maakt een overgangszone naar een stiltegebied voor fauna nodig.
- Bij de locaties van de huizen langs de Jonenweg zal rekening gehouden worden met de aan te houden **grondwaterstand**. De huidige grondwaterstand wordt bepaald door de verhanglijn tussen boezempeil (0.73 / 0.83 meter – NAP) en huidig polderpeil (2,60 meter – NAP). Er mag geen wateroverlast (kwel) optreden bij bestaande bebouwing.
- Ook dient nabij de bestaande bebouwing slechts **beperkte begroeiing** te worden toegestaan om overlast van muggen zo veel mogelijk te beperken.

Enig struweel (maximaal 5 %) is acceptabel. Open stromend water achter bestaande bebouwing heeft de voorkeur.

3.4.4

TWEE INRICHTINGSMODELLEN VOOR NATUURONTWIKKELING

Model Compartimenten en model Eenheid

Als basis voor het inrichtingsplan is samen met de projectgroep een programma van eisen opgesteld. In het programma van eisen zijn alle wensen en eisen ten aanzien van de inrichting geïntegreerd. Zoals ook in paragraaf 2.2 wordt toegelicht, is het inrichten op boezempeil (met een eventueel open verbinding met de Beulakerwijde) al in een eerder stadium als optie afgevalen. Uiteindelijk zijn op basis van het Programma van eisen twee inrichtingen beschouwd:

- Inrichting Compartimenten: een gecontroleerd waterpeil waarbij door middel van compartimenten twee of meer waterpeilen ingesteld worden voor de rietcultuur. Een natuurkern heeft een natuurlijk peil.
- Inrichting Eenheid: een natuurlijk waterpeil (winter hoog, zomer laag) in het hele gebied en afhankelijk van het reliëf en mogelijkheden voor grondverzet een zo groot mogelijk mozaïek van de verschillende natuurdoelen.

De inrichting Compartimenten is vormgegeven vanuit de gedachte verschil te maken tussen rietcultuur en andere natuurdoelen, waarbij voor het riet zoveel mogelijk wordt aangesloten bij het plaggendepot. Kades zorgen voor een tweedeling in het gebied; een natuurkern met eromheen een schil van riet- en moeraspercelen. Deze inrichting geeft verschillende waterpeilen in het gebied, waarmee een kunstmatige, gestructureerde waterhuishouding ontstaat. De natuurkern heeft een natuurlijk peil ('s winters hoog, lager in het voorjaar, laag in de zomer). In de rietcompartimenten is een beheerst waterpeil voorzien (droog in de winter, 20 tot 30 cm boven maaiveld in de zomer). De kades doen dienst als wandelpaden. De inrichting Eenheid creëert juist een kleinschalig mozaïekpatroon en kent één waterpeil. De vormgeving is geënt op het bestaande reliëf en het slotenpatroon in de polder. Zo ontstaat een natte, rustige natuurkern met een schil van rietcultuur. De historische Zuidergracht, die Zuideinde met zuider Dwarsgracht verbond, wordt als belangrijk structurerend element terug gebracht in de polder. De Zuidergracht verbindt als zichtlijn de oost- en westzijde van de Beulakerpolder. Het waterpeil zal fluctueren met de seizoenen, de waterhuishouding van de Beulakerpolder wordt slechts met minimale ingrepen beïnvloed. De polder wordt als natuurlijke eenheid behouden. Stukken van de voormalige kade worden gehandhaafd en kunnen dienst doen als plek voor een vogelkijkhut.

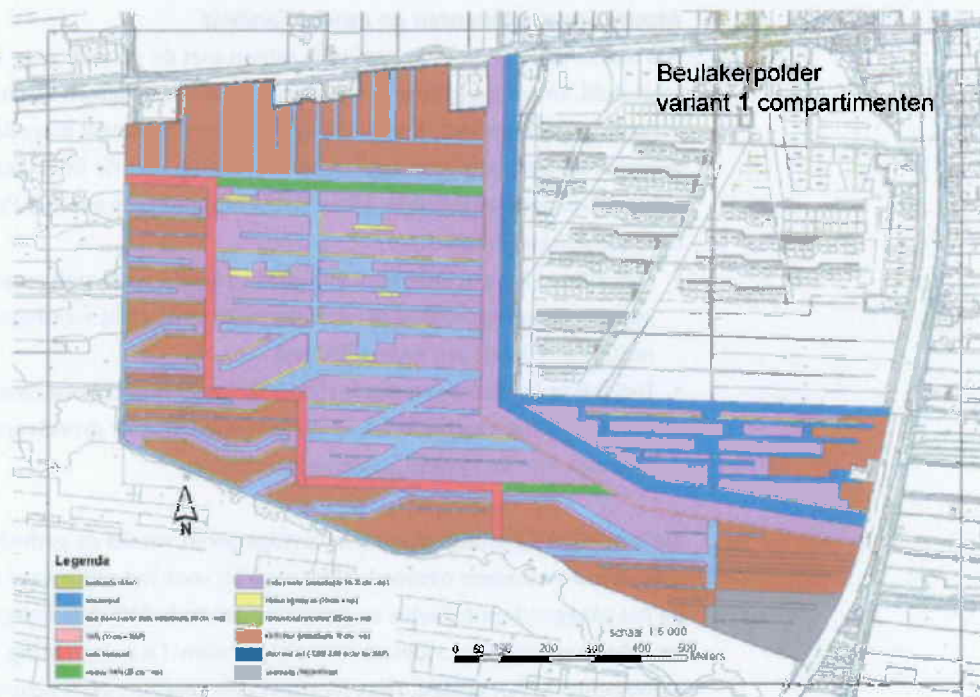
In beide modellen wordt het plaggendepot opgenomen in het natuurgebied. De opgehoogde delen worden ingericht voor de rietcultuur en de lagere delen vormen een onderdeel van het moeras. In het inrichtingsplan is het ruimtelijke ontwerp van het plaggendepot als een gegeven meegenomen. De Inrichting Compartimenten sluit aan op het patroon van het plaggendepot.

Het natuurgebied betreft niet alleen het gebied ten westen van de nieuwe kade (het natuurontwikkelingsdeel), maar ook een deel op boezempeil ten oosten van de kade (ten zuiden van de eco-camping). De inrichting van dit stuk natuurgebied is voor beide modellen nagenoeg gelijk. De inrichtingen verschillen voor wat betreft het waterpeil en de vormgeving van het slotenpatroon. De verhoudingen tussen de natuurdoelen is gelijk.

Het betreft moerasstroken langs de kade. Bij het opzetten van het peil ontstaat een waterdiepte tussen de 0 en 200 cm. De te realiseren natuur bestaat uit een mozaïek van moeras en rietcultuur. De westelijke punt bestaat uit open water om tegemoet te komen aan een zichtlijn op de Beulakerwilde. Via dit open water is het recreatiedeel bereikbaar voor pleziervaart. Boten kunnen door de sloten de eco-camping en de verblijfsrecreatie bereiken.

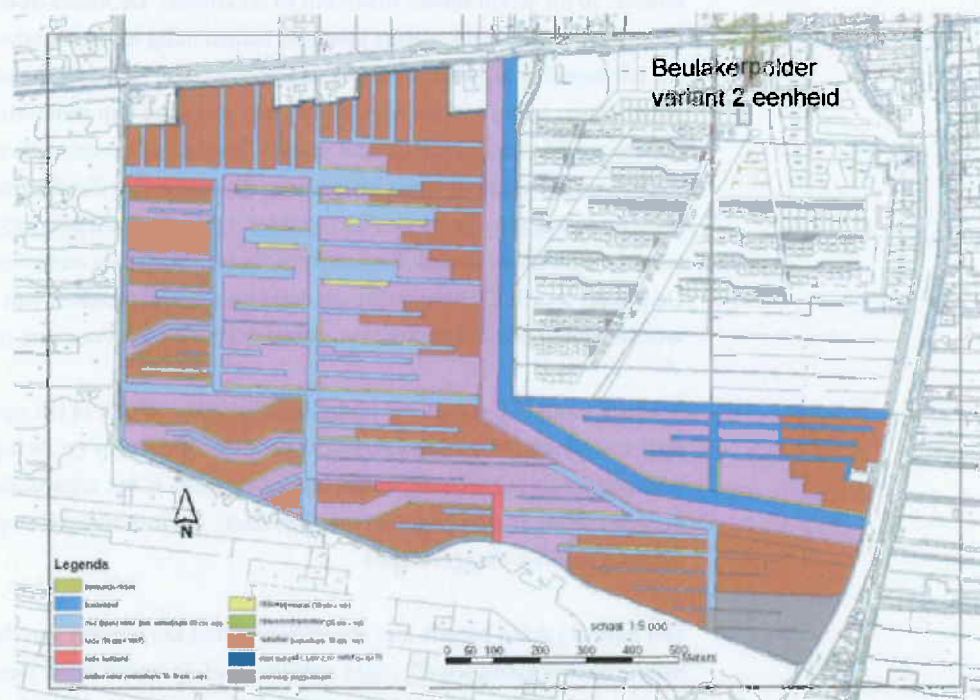
Figuur 3.5

Inrichting Compartimenten



Figuur 3.6

Inrichting Eenheid



De twee modellen vergeleken

De twee modellen voldoen aan de eisen en wensen om de natuurdoelen te realiseren. De modellen zijn onderling vergeleken, waarbij is gekeken naar het waterbeheer en de verstoring door wandelaars. Op basis van de vergelijking is een keuze gemaakt voor het mee te nemen model in het VA.

Waterbeheer

Het blijkt dat in de inrichting Eenheid het peil gemakkelijk te beheren is. Doordat de peilfluctuaties groot mag zijn, is relatief weinig waterinlaat en -afvoer nodig. De Inrichting Compartimenten heeft kunstwerken om een apart waterpeil voor de rietteelt te realiseren. Waterbeheer vraagt hier meer aandacht.

Verstoring door wandelaars

Een belangrijk voordeel van de Inrichting Eenheid is de beperkte toegankelijkheid door het ontbreken van doorgaande kades. Deze kades zullen door wandelaars benut worden om het natuurgebied te ervaren. Een formeel toegangsverbod houdt niet alle recreanten buiten het gebied. Verstoring door deze groep ongewenste recreanten is alleen te voorkomen door op dit gedrag te anticiperen bij de inrichting. Door korte kades en brede sloten in het natuurgebied toe te passen, wordt het natuurgebied minder interessant voor deze wandelaars wat de verstoring voorkomt. In de Inrichting Compartimenten zijn kades voorzien rondom de compartimenten met verschillende waterpeilen. Dit vergroot de mogelijkheden voor ongewenste wandelaars, zeker in de kern van het gebied waar verstoring allerminst gewenst is.

3.4.5**HET GEKOZEN INRICHTINGSMODEL VOOR NATUURONTWIKKELING**

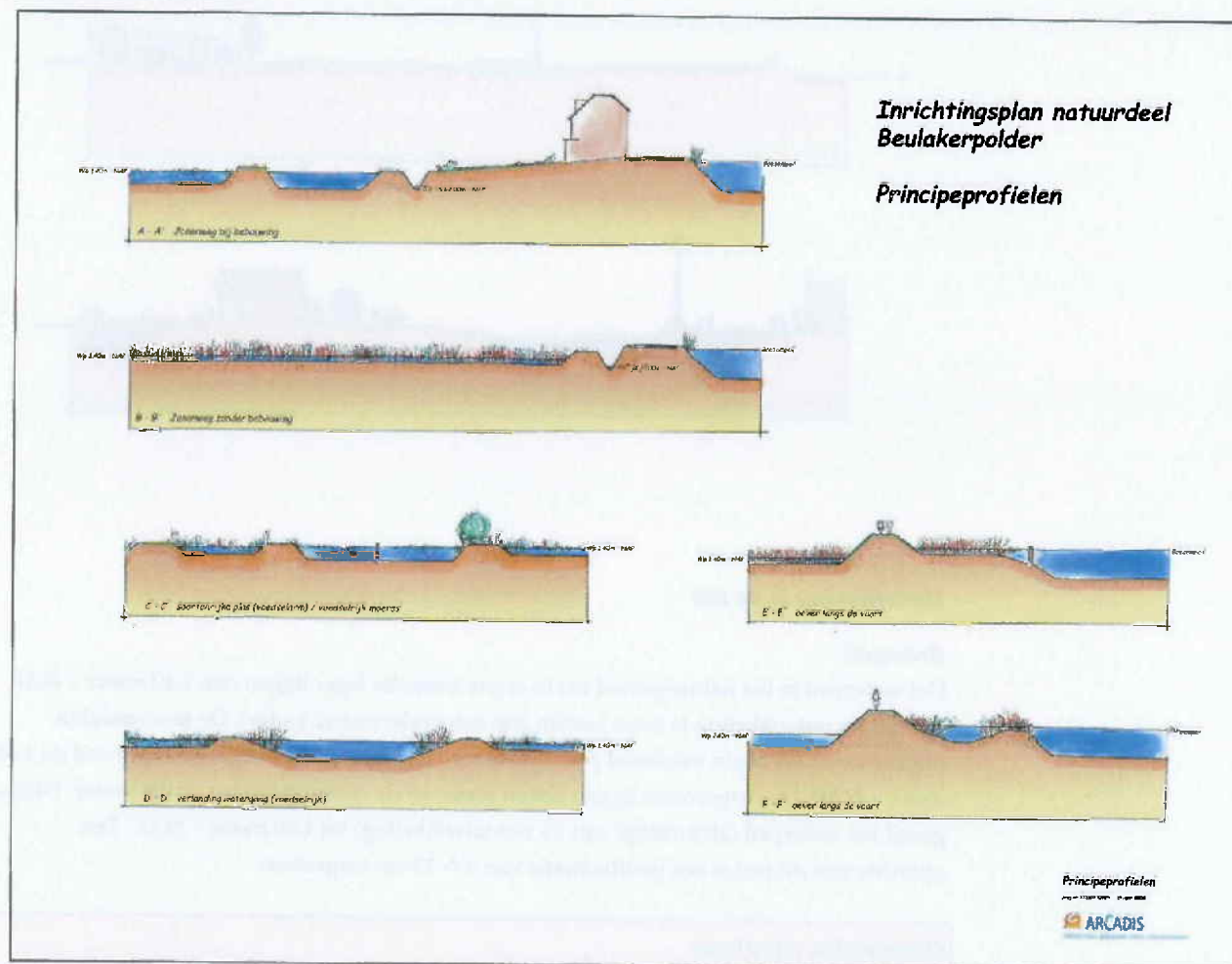
In overleg met de gemeente Steenwijkerland, de Landinrichtingscommissie en de beheerders is er voor gekozen om de inrichting Eenheid op te nemen in het VA. De inrichting Eenheid voldoet het beste aan de gestelde natuurdoelen en het Programma van Eisen. Het model is het meest als één eenheid te beheren en biedt goede mogelijkheden voor procesbeheer. Natuurdoelen komen in dit model het meest in mozaïek met elkaar voor, wat gunstig is voor fauna. De Inrichting Eenheid biedt ook goede mogelijkheden voor rietcultuur met behulp van inrichtingsmaatregelen; door het peil lokaal (in één keer) tijdens de oogstperiode te verlagen tot een werkbaar niveau.

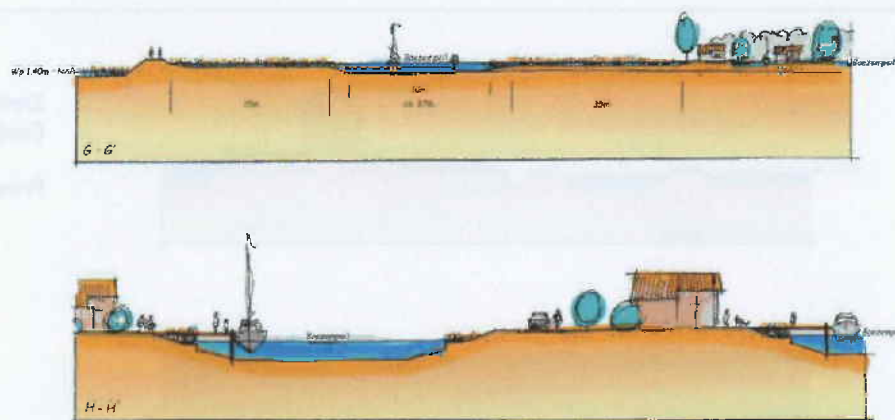
Het streefbeeld voor natuur in deze inrichting en dwarsdoorsneden van deze situatie zijn in figuur 3.7 en 3.8 weergegeven.



Figuur 3.8

Principeprofielen streefbeeld





Ontwikkeling in de tijd

Groeipeil

Het waterpeil in het natuurgebied zal in eerste instantie lager liggen dan 1.40 meter – NAP om riet tot ontwikkeling te laten komen (zie ook onderstaand kader). De **moerasdelen** dienen vanaf het begin minimaal plasdras te zijn. Het in te stellen beginpeil ligt rond de 1.60 meter – NAP. De rietpercelen liggen boven water en de moeraspercelen onder water. Hierna groeit het waterpeil (afhankelijk van de rietontwikkeling) tot 1.40 meter – NAP. Ten opzichte van dit peil is een peilfluctuatie van +/- 15 cm toegestaan.

Oppervlakte rietcultuur

De inrichting voorziet in 29 ha rietcultuur. Door de optimalisatie tussen het bereiken van de natuurdoelen, waterpeil en grondverzet valt het areaal rietcultuur lager uit dan de bestuurlijk gewenste 40 ha. Elders binnen de grenzen van het landinrichtingsgebied wordt gezocht naar invulling van de resterende 11 ha. Daarnaast komt verspreid in het gebied 10 ha overjarig riet voor.

Maatregelen om rietcultuur tot ontwikkeling te brengen

- Het oogsten van riet vindt niet plaats in het broedseizoen, maar tussen 15 december en 15 maart. Naar verwachting nemen de werkzaamheden één maand in deze periode in beslag. Tijdens het oogsten is het waterpeil in het gehele natuurgebied tijdelijk lager (10 cm – maaiveld) om deze werkzaamheden mogelijk te maken. Dit verlaagde peil wordt gerealiseerd door de stuw in de polder Giethoorn verder open te stellen.
- Bestrijding van onkruid met chemische middelen is niet toegestaan.

Rietproef

- In het gebied wordt geëxperimenteerd hoe rietcultuur kan worden gerealiseerd. Bekeken wordt hoe een uitgangssituatie te creëren is, die ook past binnen de doelen voor de natuur. Bepaalde delen worden afgegraven of bezand.

- Proeven doen met verschillende plantmethoden (zaaien, planten, stekken, opbrengen, plagsel en nietsdoen / spontaan aanslaan). Het gaat daarbij om proefvlakken van circa 0,01 tot 1 ha.
- Waterkwaliteit is geen variabele in de proef. Water wordt, indien nodig, ingelaten vanuit de Westersevaart. De ontwikkeling in de proefvlakken worden op basis van een in later stadium op te stellen monitoringsplan gevolgd.
- De proefuitwerking kan wijzigen ten opzichte van de oorspronkelijke opzet.

Verdere ontwikkeling

Ook na het bereiken van het eindpeil ontwikkelt de vegetatie zich verder. In figuur 3.9 zijn drie opeenvolgende fasen van vegetatie ontwikkeling bij het eindpeil 1.40 meter – NAP visueel inzichtelijk gemaakt:

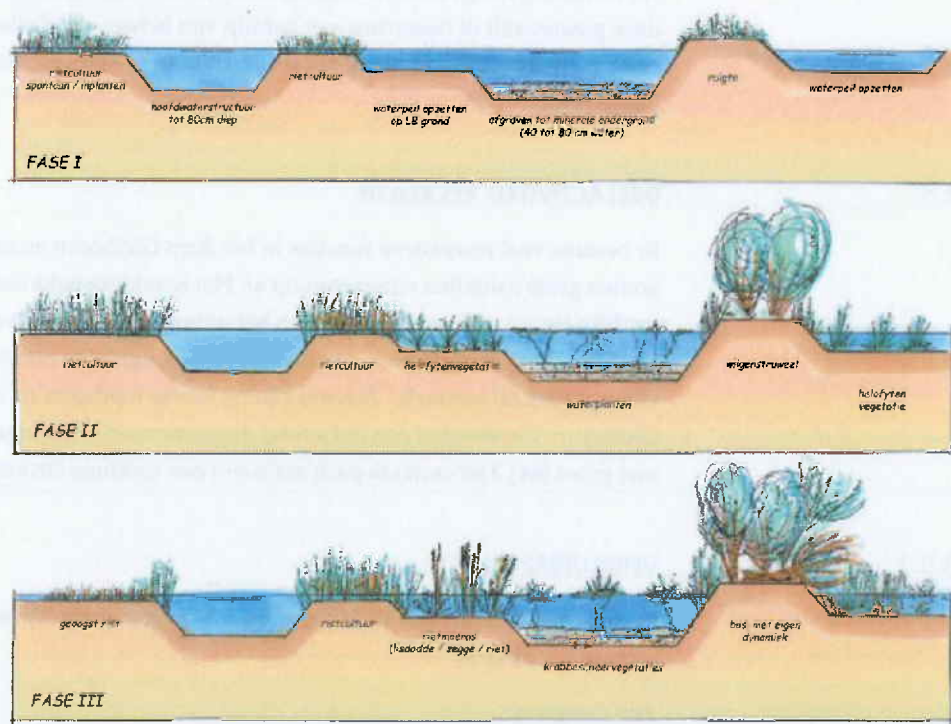
- Bij een zeer ondiepe waterlaag ontwikkelt rietcultuur zich tot oogstbaar riet.
- Open water (beperkte waterdiepte) ontwikkelt zich via helofytenvegetatie tot rietmoeras.
- Openwater (grotere waterdiepte) ontwikkelt zich via waterplanten tot krabbenscheervegetaties.

Op droge delen ontwikkelt ruigte zich via wilgenstruweel naar bos.

Figuur 3.9

Fasen in vegetatieontwikkeling

Principe doorsnede door natuurkern



Op welke termijn gaat de natuur zich werkelijk ontwikkelen?

Natuur ontwikkelen betekent voorwaarden scheppen in het gebied en vervolgens de natuur grotendeels op haar beloop laten. Het is vooraf niet precies in te schatten welke natuurwaarden ontstaan en op welke termijn. De verwachting is dat de gestelde natuurdoelen in de Beulakerpolder binnen een termijn van 10 a 15 jaar behaald worden gezien de ervaring met inrichtingsmaatregelen in de omgeving (Hoogwaterzone).

Beheer

- Bij de inrichting is rekening gehouden met de ontwikkeling van het gebied en de wens zo min mogelijk actief beheer toe te passen. In het plan is daarom voorzien in:
 - inzaaien van de delen die boven water komen te liggen om spontane bosopslag zo veel mogelijk te voorkomen;
 - geleidelijk aan verhoging van het waterpeil tot een peil van 1.40-NAP zodat rietontwikkeling voldoende kans krijgt;
 - gedeeltelijk aanbrengen van rietstekken, zaaien en planten;
 - aanleg van ribben om strijklengte te beperken en vegetatieontwikkeling mogelijk te maken;
 - aanbrengen van variatie in waterdiepen en oppervlakte.
- In het beheer wordt vervolgens onderscheid gemaakt in ontwikkelingsbeheer (in de eerste periode van 10 jaar) en regulier beheer (na circa 10 jaar). In het inrichtingsplan is hiervoor een voorstel gedaan. Tot het voorstel behoren onder andere de volgende maatregelen:
 - geleidelijk opzetten waterpeil;
 - doorspoelen enkele weken na aanleg;
 - maaien van riet in de rietcultuurdelen en maaien van de zode op de ribben en kaden.

Monitoring

Na inrichting hangt het in sterke mate af van de vegetatieontwikkeling en het tempo waarin deze plaatsvindt of bijsturing met behulp van beheer noodzakelijk is. Het is daarom van belang de ontwikkeling in het gebied jaarlijks te monitoren, waarbij elke 5 jaar een evaluatie plaatsvindt.

3.5**DEELACTIVITEIT RECREATIE**

Er bestaan veel recreatieve functies in het dorp Giethoorn en natuurgebied De Wieden. Hier komen grote aantallen recreanten op af. Het karakteristieke dorp Giethoorn ontvangt jaarlijks circa 1 miljoen bezoekers en het natuurgebied naar verwachting ongeveer 750.000 recreanten per jaar. De piek van deze bezoeken ligt in de zomer. 's Winters is alleen sprake van een piek bij natuurijs. Zomers zijn op mooie topdagen zo'n 35.000 bezoekers in Giethoorn. Gerelateerd aan het aantal dagjesmensen is het logiesaanbod in en om Giethoorn niet groot [44]. Het recreatiepark realiseert een continue stroom van recreanten.

3.5.1**VERBLIJSRECREATIE**

Er zijn twee vormen van verblijfsrecreatie voorzien, namelijk een eco-camping en recreatiewoningen.

Eco-camping

De exacte invulling van de eco-camping zal in het technische plan nader worden vastgelegd. In het voorontwerp bestemmingsplan zijn de opties kamperen, recreatiewoningen (lodges) en camperplaatsen opgenomen. De eco-camping is alleen bedoeld voor passanten en heeft buiten de noodzakelijke sanitaire- en nutsvoorzieningen geen aanvullende voorzieningen. Auto's van recreanten dienen op het kampeerterrein te worden geplaatst. De maximaal 14 lodges zijn recreatiewoningen voor kort verblijf (maximaal 250 m³), qua gebruik, bezetting (maximaal 6 personen) en qua ontwerp ingepast in de natuurlijke omgeving. De mogelijkheid van camperplaatsen komt voort uit klachten over "wild parkeren" van campers in de nabije omgeving.

Om dit probleem op te lossen kan een camperplaats, tot een maximum van 50 campers onderdeel uit maken van de eco-camping. Vanuit de zoneringsvisie "Van intensief naar extensief" is de camperplaats voorzien in het noorden of oosten van de eco-camping.

- Het aantal overnachtingen per jaar op de eco-camping is geschat op circa 20.000, gebaseerd op 100 staanplaatsen, 14 lodges en 50 camperplaatsen, waarbij gedurende 8 weken 60 % bezetting wordt verwacht en gedurende 10 weken (in het voor- en naseizoen) een bezetting van 10 %.

Recreatiewoningen

Voor het aantal, de omvang en de verhuurconstructie van de recreatiewoningen, wordt verwezen naar paragraaf 3.3.2 van dit rapport. Een en ander is vastgelegd in de samenwerkingsovereenkomst van de initiatiefnemer.

De initiatiefnemer heeft heel bewust gekozen het recreatiepark niet dicht te bouwen maar juist ruim op te zetten. Zo'n recreatiepark past bij het doel: een ecologische invulling waarbij de aanwezige natuurlijke kwaliteit optimaal wordt benut.

- Het aantal overnachtingen per jaar in de recreatiewoningen is geschat op circa 100.000, gebaseerd op 191 woningen, waarbij gedurende 28 weken 40 % bezetting en gedurende 3 weken 100% bezetting wordt verwacht.

3.5.2

AANVULLENDE VOORZIENINGEN

Als aanvullende voorzieningen zijn een jachthaven met 89 ligplaatsen en een beheerderswoning voorzien. Bij deze beheerderswoning zijn enkele parkeerplaatsen voor de bezoekers van het recreatiepark geprojecteerd. Er komt een sanitaire voorziening voor de jachthaven, afgestemd op het aantal ligplaatsen en een afvalpunt voor gescheiden inzameling. Erkende afvalverwerkers verzorgen de afvoer van het vaste afval. Op het recreatiepark zal een centrale voorziening zijn (zie samenwerkingsovereenkomst).

De continue stroom van recreanten is, door het ontbreken van verdere voorzieningen in het park, positief voor de werkgelegenheid in de horeca en het midden en klein bedrijf in Giethoorn.

3.5.3

WONINGEN VOOR PERMANENTE BEWONING

Naast verblijfsrecreatie voorziet de voorgenomen activiteit in 47 woningen voor permanente bewoning (bestemming woondoeleinden). Deze woningen maken onderdeel uit van het dorp Giethoorn en sluiten aan bij de bebouwing langs en in de omgeving van de Jonenweg en de Vosjacht. De woningen zijn als volgt onderverdeelt:

1. 8 "2 onder één kap" woningen van elk maximaal 500 m³
2. 2 woningen van maximaal 650 m³
3. 1 woning van maximaal 2000 m³
4. 21 woningen van maximaal 1200 m³
5. 9 woningen van maximaal 800 m³
6. 6 woningen van maximaal 750 m³

Voor de realisatie van de woningen en recreatiewoningen wordt ernaar gestreefd de nieuwste technieken, materialen en vindingen om milieueffecten te verminderen of te voorkomen toe te passen. Tijdens de nadere uitwerking tot technisch wordt uitgegaan van de principes van het convenant duurzaam bouwen. Daarnaast zal openbare verlichting worden aangebracht waarbij aandacht is voor het voorkomen van eventuele lichtuitstraling naar het natuurdeel. Hierbij kan onder andere gebruik worden gemaakt van de volgende mogelijkheden om deze lichtuitstraling te verminderen: het plaatsen van lichtpunten laag bij de grond, verlichting alleen richting noordoosten laten stralen door afschermkapjes aan de zuidwestzijde en/of door de plaatsing van groen.

3.5.4

DAGRECREATIE

Onder dagrecreatie vallen verschillende activiteiten, zoals fietsen, (kano)varen, zeilen, wandelen, schaatsen en vissen. Een beperkt aantal voorzieningen voor dagrecreatie maakt onderdeel uit van het inrichtingsplan voor het natuurgebied.

Jachthaven en fietsroute

In het recreatiedeel is een jachthaven voorzien, waar (dag)recreanten kunnen aanmeren. Door de realisatie van de vaarverbinding en de kleine watergangen van en naar de recreatiewoningen neemt het recreatieve wateroppervlak toe. De bestaande fietsroute rond de Beulakerpolder blijft bestaan. Hiernaast zijn geen speciale voorzieningen, zoals een hengelsportsteiger, opgenomen in of nabij het recreatiepark om dagrecreatieve activiteiten te stimuleren en te faciliteren. De activiteiten van dagrecreanten worden echter ook niet onmogelijk gemaakt of verboden.

Verstoring natuurdeel

Rust versus verstoring door recreatief medegebruik heeft een rol gespeeld in de keuze voor de inrichting van het natuurgebied. Ten aanzien van recreatief medegebruik is in het gebiedsgericht beleid het volgende opgenomen:

“Uitgangspunt van het gebiedsgericht beleid is de toegankelijkheid van het gebied, zowel voor bewoners als bezoekers. Dit geldt voor rustige vormen van recreatie in de oude en nieuwe natuurgebieden. Slechts bij uitzondering zal in enkele natuurgebieden geen recreatie mogelijk zijn. Dat kan zijn op bijzonder kwetsbare plaatsen of gelden voor een bepaalde tijd van het jaar [5]”.

Voor de te ontwikkelen natuur zijn verschillende gradaties van recreatief medegebruik denkbaar. Denk aan toegankelijkheid voor kano's en schaatsers, maar niet voor fietsers en wandelaars. De nagestreefde fauna in het toekomstige natuurgebied is voor een deel gevoelig voor verstoring (met name broedvogels). Daarnaast zijn veel vegetaties gevoelig voor betreding of de gevolgen van regelmatige golfslag door vaarbewegingen. Vanuit deze optiek is gekozen voor extensieve recreatie in het natuurontwikkelingsgebied.

In het natuurgebied op boezempeil is gezocht naar mogelijkheden voor extensieve recreatie. Gekozen is voor de realisatie van:

- een wandelpad (in het oostelijk deel dat op boezempeil komt);
- toegankelijkheid van het gebied voor kanovaarders.

Deze recreatievormen bieden een uitlooptoegang voor de verblijfsrecreanten dankzij de korte afstand tussen dit deel van het natuurgebied en de eco-camping en het recreatiepark. Dit natuurdeel is door de dynamische omgeving (vaarverbinding, zicht op eco-camping en natuurgebied achter de kade) interessant voor recreanten.

De hier geprojecteerde natuurbeheerpakketten zijn relatief ongevoelig voor de invloed van deze recreatievormen. De recreatieve voorzieningen kunnen bovendien aansluiten op het veer of de brug over de vaarverbinding en de kades om het natuurgebied.

In het overige deel van het natuurgebied is gezocht naar mogelijkheden voor extensieve recreatie. Hierbij is nog een aantal keuzes open. In ieder geval staat vast dat het bestaande fietspad over de kade rond de Beulakerpolder gehandhaafd blijft. Fietsers kunnen zo het natuurgebied beleven.

Het natuurgebied is beperkt toegankelijk voor kanovaarders. Via een aantal kano-overstapplaatsen over de kades en op opengestelde watergangen is het gebied vanuit de kano bereikbaar. De opengestelde watergangen maken onderdeel uit van een kanoroute, die de gebieden Giethoorn en Dwarsgracht met elkaar verbindt.

Er is verder voorzien in een vogelkijkhut in het natuurontwikkelingsdeel.

3.5.5

VERTALING NAAR MMA

Ten aanzien van de inrichting van de verblijfsrecreatie en de verkeersontsluiting bestaat geen variatie. Extensief recreatief medegebruik in het natuurontwikkelingsdeel is onderdeel van het VA. Twee terugvalopties zijn in het MMA benoemd:

- de kanoroute is tijdens het broedseizoen (half maart – half juli) gesloten;
- de vogelkijkhut wordt achterwege gelaten.

3.6

DEELACTIVITEIT NIEUWE VAARVERBINDING EN VERKEERSONTSLUITING

3.6.1

VAARVERBINDING

In het gebiedsgericht beleid is voor de Beulakerpolder en polder Giethoorn opgenomen:

“Op de scheidslijn van recreatie en natuur komt een vaarverbinding met enkele verbredingen. De vaarverbinding takt aan op de Westersevaart en geeft daarmee een aansluiting op de Thijssengracht.”

Voor de Beulakerpolder is een vaarverbinding geprojecteerd tussen het kanaal Beukers - Steenwijk en de Cornelisgracht. De vaarverbinding heeft doorvaartmogelijkheden voor de recreatievaart, een speerpunt van de Beleidsnota Recreatie en Toerisme [12]. Daarmee heeft de vaarverbinding een meervoudig doel. In de eerste plaats het realiseren van een extra vaarverbinding en recreatiewater en het ontsluiten van de permanente en recreatiewoningen via het water. Ten tweede het creëren van een buffer tussen het recreatiedeel en de te ontwikkelen natuur in de polder.

De vaarverbinding loopt diagonaal van het kanaal Beukers - Steenwijk naar de Cornelisgracht. In het voorontwerp bestemmingsplan is de vaarverbinding opgenomen met de bestemming water.

Het waterpeilverschil tussen het recreatie- en natuurgebied maakt een kade noodzakelijk (zie paragraaf 3.8). De kade is geprojecteerd ten westen en zuiden van de nieuwe vaarverbinding.

De minimale eisen waaraan de kade moet voldoen zijn door het Waterschap Reest en Wieden (de toekomstige beheerder) als volgt geformuleerd:

- kruinhoogte 0.10 meter + NAP;
- taluds aan beide zijden 1:3;
- kruinbreedte 3.00 meter maar door noodzaak fietspad en begaanbaarheid per as 5 meter.
- De kern van de kade wordt gerealiseerd met ter plaatse aanwezige grond en afgedekt met aan te voeren klei. Hierop wordt grasbegroeiing gerealiseerd. De stabiliteit wordt gegarandeerd door het nemen van maatregelen tegen erosie. In principe bestaan deze maatregelen uit de ondiepe natuurvriendelijke vooroevers met rietbeplanting en een natuurlijk onderwatertalud. In de besteksfase wordt dit verder uitgewerkt.
- Tijdens de nadere uitwerking in de besteksfase wordt de stabiliteit nogmaals onder de loep genomen. Indien incidenteel de stabiliteit niet gegarandeerd kan worden, zal een civieltechnische constructie worden toegepast. In de planvorming is de hoogte van de bestaande zuidelijke kade rond de Beulakerpolder gekozen als hoogte voor de nieuwe kade. Deze hoogte levert voldoende overhoogte voor klink van de ondergrond. De technische plannen worden ter goedkeuring aan het Waterschap voorgelegd. Tijdens de uitvoering vindt monitoring plaats van klink en of zetting om de vereiste eindhoogte te garanderen.

Het talud van de kade loopt verflauwd door richting de vaarverbinding. Waar dit bij de verdere technische uitwerking nodig blijkt, zal in verband met het tegengaan van erosie beneden de waterlijn een houten beschoeiing als afscheiding tussen de strook en het vaarwater worden aangebracht. Deze strook staat deels onder water en vormt een moerasgebied met alle bijbehorende natuurwaarden. Door het aanbrengen van ondieptes achter de vooroever (passeerbaar door vis) ontstaan paaimogelijkheden voor vis. De onderbeschoeiing beschermt de natuur tegen het wegslaan door golfslag en creëert een barrière voor watersporters. Bij de kano-overstapplaats is deze strook niet aanwezig. De kanovaarders moeten namelijk in staat zijn de overstapplaats via het water te bereiken.

De dimensies van de vaarverbinding zijn vastgelegd in overleg met de diverse betrokken partijen. De breedte van de vaarverbinding is 100 meter, waarvan de vaargeul circa 30 meter is en circa 70 meter bestaat uit natuur. Aan de westkant wordt de vaarverbinding begrensd door de kade, aan de oostkant door de diverse oevers van het recreatieterrein. De vaarverbinding garandeert doorvaart voor vaartuigen met een diepgang tot 1.20 meter, dat wil zeggen een waterdiepte van 1.60 meter (2.40 meter - NAP) rekening houdend met de kiel. Deze functionele uitgangspunten zijn in overleg met de provincie vastgesteld en sluiten aan bij het verwachte gebruik van de vaarverbinding door pleziervaart.

3.6.2

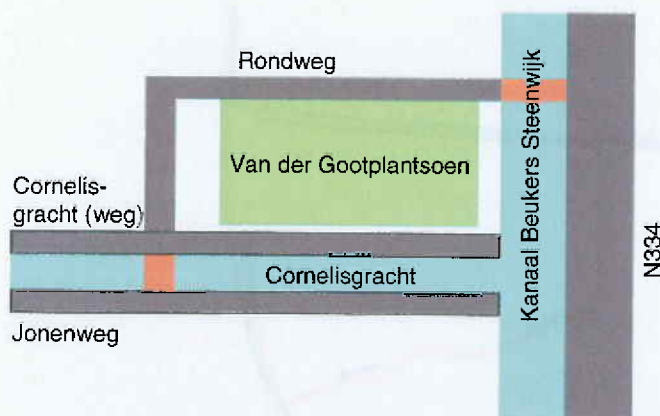
VERKEERSONTSLUITING

... via de weg

Vanaf de Jonenweg gezien zal het gebied vanuit het noorden worden ontsloten. Daarbij wordt voorzien in een brug over de Cornelisgracht en wordt aangesloten op de te realiseren rondweg. De brug krijgt een tijdelijke hoogte van 1.10 meter met uitneembare wegdelen tijdens de aanlegfase en krijgt uiteindelijk een hoogte van 2.20 meter. De rondweg is schematisch aangegeven in figuur 3.10.

Figuur 3.10

Ontsluiting Beulakerpolder



De wegen in het recreatiedeel worden verhard met betonstraatstenen en/of asfalt uitgevoerd. Lokaal worden grasbetonstenen toegepast; bij kleinschalige parkeervoorzieningen van de recreatiewoningen, boven kabels en leidingen en op straten waar weinig auto's komen (doodlopende straten naar de recreatiewoningen). De grasbetonstenen geven voldoende stevigheid en zijn relatief gemakkelijk te verwijderen en terug te plaatsen voor onderhoud aan kabels en leidingen. Bovendien infiltreert het hemelwater direct in de bodem en ontstaat een groene grasmat.

... via het water

Het plan voorziet in een alternatieve vaarroute van het kanaal Beukers - Steenwijk naar de Cornelisgracht en in ontsluiting van de recreatiewoningen. Bij elke recreatiewoning is een aanlegsteiger voorzien. Voor de huidige woningen voor permanente bewoning langs de Vosjacht is ontsluiting via de waterpartijen mogelijk. De vaarverbindingen en waterpartijen in het recreatiedeel zijn openbaar water. Hier zijn, buiten de doorvaarthoogte van de brug(gen), geen toegangsbeperkingen voorzien.

De watergangen in het recreatiedeel (langs de recreatiewoningen, naar de jachthaven en langs de eco-camping) zijn bevaarbaar voor zeil- en motorboten. Om de benodigde waterdiepte te behouden zal de beheerder (het Waterschap) de watergangen periodiek uitbaggeren.

Het natuurgebied is (beperkt) toegankelijk voor kanovaarders via een kano-overstapplaats over de kade en de opengestelde watergangen.

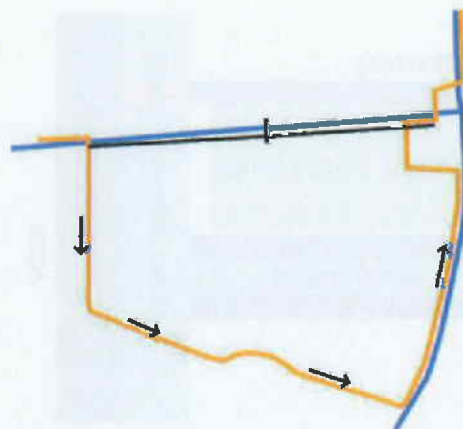
Mogelijkheden voor fietsers

De nieuwe vaarverbinding heeft consequenties voor de verkeersstructuur. De vaarverbinding doorsnijdt namelijk de Jonenweg en de Vosjacht. Een vaste brug van 2.20 meter ten behoeve van de ontsluiting van de Jonenweg maakt onderdeel uit van de voorgenomen activiteit. De doorvaarthoogte van 2.20 meter maakt passage van Gieterse rondvaartboten mogelijk.

De aanleg van de vaarverbinding heeft ook gevolgen voor de fietsroute om de Beulakerpolder (via de Vosjacht langs de Beulakerwijde en dan langs de Westersevaart naar de Jonenweg). Het laten vervallen van de fietsroute is gezien het intensieve gebruik en het gebrek aan vergelijkbare alternatieve routes in de omgeving geen optie. Om de fietsroute te behouden is een passage over de nieuwe vaarverbinding in het verlengde van de Vosjacht of een verlegging van de route noodzakelijk.

Figuur 3.11

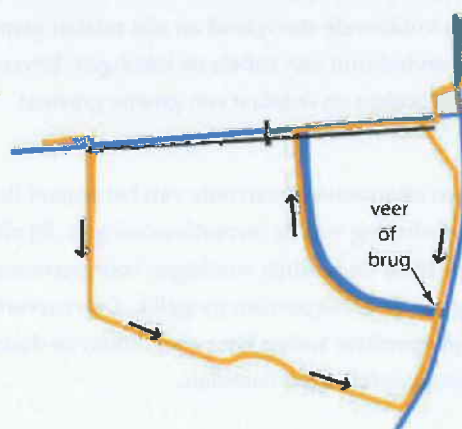
Huidige fietsroute in de
Beulakerpolder



Als verlegging van de fietsroute komt één reële optie naar voren: een fietspad op de kade. De aan te leggen kade tussen natuur- en recreatiegebied langs de vaarverbinding is bereikbaar via de aan te leggen brug van de Jonenweg (zie Figuur 3.12).

Figuur 3.12

Fietsroute variant veer of
variant brug



variant veer of variant brug

Als passage van de nieuwe vaarverbinding bij de Vosjacht zijn een fietsveer en een brug beschouwd. Het veer en de brug zijn zelfbedienbaar, de brug voor de passerende watersporters, het veer voor de passerende fietsers. Het veer functioneert middels een zonnepaneel. Voor de brug zijn verschillende uitvoeringsopties. Voor deze brug is gekozen voor 1.70 meter doorvaarthoogte, waarbij het middendeel beweegbaar is. Middels zelfbediening kunnen de watersporters de brug openen, passeren met de boot met mast en de brug sluiten.

In het voorkeursalternatief is gekozen voor een veer in plaats van een brug, omdat passage van boten met een vaste mast dan mogelijk blijft.

Voor natuur heeft het fietspad op de kade langs de vaarverbinding verstoring van de fauna tot gevolg. Ten aanzien van het natuurgebied is een veer of een brug om het even. Voor het MMA is dan ook niet gekozen voor een fietsroute over de kade.

3.7

DEELACTIVITEIT GRONDVERZET

Om de voorgenomen activiteit te realiseren is grondverzet noodzakelijk. Zo dient het maaiveldniveau in de polder voor de recreatiewoningen en eco-camping lokaal verhoogd te worden om boven het waterpeil in de nieuwe vaarverbinding te blijven (boezempeil: 0.73 / 0.83 meter – NAP). Het verzetten van grond is op verschillende manieren mogelijk.

Het aan- en afvoeren van (niet) verontreinigde grond brengt aanzienlijke kosten met zich mee. Niet alleen door aankoop of weinig opbrengende verkoop van grond en transport maar ook de benodigde onderzoeken om de milieuhygiënische kwaliteit van de grond vast te stellen. Vanwege deze kosten is besloten tot een gesloten grondbalans voor het totale project. Concreet houdt dit in dat geen grond wordt aan- of afgevoerd respectievelijk in, of vanuit de Beulakerpolder. Alleen wanneer de aanwezige grond kwalitatief niet voldoet aan de gestelde geotechnische eisen (zandgrond terwijl klei nodig is), kan besloten worden deze grond aan of af te voeren. Er zal zoveel mogelijk gekeken worden naar de grondsoort in relatie tot de functie en de plaats van verwerking.

Achtereenvolgens gaat deze paragraaf in op hoe het grondverzet bepaald is, wat de grondbalans is, hoe hier mee om wordt gegaan en hoe het grondverzet gerealiseerd wordt.

3.7.1

HOE IS HET GRONDVERZET BEPAALD?

Het grondverzet is separaat voor het natuurdeel en het recreatiedeel bepaald. Het recreatiegebied betreft het recreatiepark, de eco-camping, de woningen, de nieuwe vaarverbinding en de kade ten westen en zuiden van de vaarverbinding. De kade en een deel van de vaarverbinding vallen voor de grondbalans onder het recreatiedeel.

Gronverzet natuur

Voor zowel de soortenrijke plas, mesotrofe moeras en de rietcultuur is het wenselijk de voedselrijke bovengrond af te graven. Daarnaast is het voor het beheer en onderhoud en de doorstroming wenselijk een hoofdwatersysteem te hebben met een bepaalde waterdiepte om verlanding tegen te gaan. De afgegraven grond wordt zoveel mogelijk verwerkt in de directe omgeving (ribben, percelen rietcultuur) of gebruikt voor de ophoging van de moeras- en rietcultuurpercelen in het natuurdeel ten oosten van de kade (op boezempeil).

Met behulp van GIS is de gewenste waterdiepte in het natuurgebied afgezet tegen het actuele hoogtebestand. Daarmee zijn de af te graven en op te hogen hoeveelheden bepaald.

In de grondbalans is rekening gehouden met het plaggendepot. Dit depot is tenminste tot 2008 in gebruik. Door de aanvoer van plaggen stijgt de maaiveldhoogte ter plaatse. Na afronding van de afslagwerkzaamheden dient de definitieve maaiveldhoogte ingemeten te worden. Deze informatie wordt gecombineerd met de gewenste maaiveldhoogtes om de vereiste natuurdoelen ter plaatse te realiseren. Zo wordt duidelijk of aanvoer of afvoer van grond uit het plaggendepot noodzakelijk is.

Recreatie

Ter bepaling van de grondbalans voor het recreatiedeel is het gebied ingemeten ten opzichte van het NAP. De hoeveelheden zijn bepaald door de ingemeten waarden te vergelijken met de plansituatie.

3.7.2

GRONDBALANS

De voorlopige grondbalans voor het totale project is sluitend. In de besteksfase zal een definitieve gedetailleerde grondbalans worden vastgesteld.

Grondbalans natuur

Een eventueel overschot aan grond wordt verwerkt in bredere ribben, kades en flauwere taluds langs watergangen. Bij een eventueel extra overschot aan grond wordt dit toegepast in het natuurgebied ten oosten van de kade (op boezempeil) en/of het recreatiegebied. Het gewenste moeras ontstaat namelijk ook bij een geringere waterdiepte.

Om mogelijke muggenoverlast nabij de bestaande bebouwing zoveel mogelijk tegen te gaan is aan dit aspect extra aandacht besteed bij het opstellen van het inrichtingsplan voor het natuurgebied. Achter de bestaande bebouwing is breed, stromend, open water geprojecteerd om de kans op muggenoverlast te verkleinen en het open karakter van de polder te handhaven. In het recreatiedeel worden alle "waterlobben" tussen de woningen door middel van duikers met elkaar verbonden om doorstroming in het water te bevorderen c.q. stilstaand water te voorkomen.

Indien sprake is van een tekort aan grond zal de voedselrijke bovengrond ter plaatse van het moeras en de rietcultuur afgegraven worden en bij op te hogen delen worden toegepast. Eventueel kan de hoeveelheid af te graven voedselrijke bovengrond worden vergroot, door de vrijkomende grond toe te passen in het natuurgebied ten oosten van de kade. Het daar gewenste moeras ontstaat ook bij een geringere waterdiepte. Door meer voedselrijke bovengrond af te graven ontstaat natuur met grotere waarde.

Grondbalans recreatie

Een eventueel grondoverschot wordt toegepast in het recreatiedeel door de maaiveldhoogte in het gebied te verhogen.

Bij een grondtekort wordt meer grond ontgraven uit het natuurgebied, waardoor meer voedselrijke bovengrond afgegraven kan worden.

Voor de kade is een afdeklaag van klei noodzakelijk. In het gebied is geen klei van de vereiste kwaliteit voor deze afdeklaag aanwezig. Deze hoeveelheid, circa 12.300 m³, dient aangevoerd te worden van buiten het plangebied.

Verder moet goed kwalitatief zand aangevoerd worden voor het realiseren van de benodigde infrastructuur.

3.7.3

REALISATIE GRONDVERZET

Uit de deelactiviteiten "waterhuishouding" en "nieuwe vaarverbinding" volgt een boezempeil (0.73 / 0.83 meter - NAP) in het recreatiegebied. Het maaiveld ter plaatse van de nieuwe woningen en eco-camping zal middels ontgraving in de nieuwe vaarverbinding en de verbindende waterpartijen opgehoogd worden. Het grondwerk, de aanleg van beschoeiing, de aanleg van de riolering en de nutsvoorzieningen zullen in één keer gebeuren. Dit kan het beste met het huidige polderpeil (in den droge). Alle oevers in het gebied worden natuurvriendelijk ingericht. Waar nodig worden kunstmatige beschoeiingen onder water toegepast om golfafslag tegen te gaan.

In het natuurgebied zijn ook afgravingen en ophogingen voorzien. Het grondverzet is in dezelfde periode voorzien als het grondverzet in het recreatiedeel.

Pas als alle ontgravingen en ophogingen gereed zijn, wordt het water op een verantwoorde wijze ingelaten bijvoorbeeld door eerst het gemaal uit te schakelen. Het water komt dan op peil via het grondwater. Vervolgens wordt de kade langs het kanaal Beukers – Steenwijk (onder De Vosjacht) doorbroken (zie ook paragraaf 3.9).

Hoe de ontgraven grond verplaatst wordt, is afhankelijk van de transportafstand:

- binnen 10 tot 20 meter kan de grond omgeslagen worden met een hydraulische graafmachine;
- over een afstand van 20 tot 75/100 meter kan de grond met een bulldozer verzet worden (n.v.t. in het natuurgebied);
- op grotere afstanden boven de 25/100 meter vindt transport plaats middels gronddumpers.

Naast de transportafstand spelen ook andere argumenten een rol bij de keuze voor het transportmiddel. Zo dient verstoring en verdichting van de ondergrond bij de realisatie van het natuurgebied zoveel mogelijk voorkomen te worden en dienen de op te hogen en af te graven delen op een natuurtechnische wijze te worden afgewerkt (gladde bak, achteruitrijdend, gebruik maken van rijplaten enzovoorts). Het in te zetten materieel zal hierop worden afgestemd.

Hoe groter de afstand is waarover de grond getransporteerd wordt, hoe kostbaarder het grondverzet. Het grondverzet in het recreatiegebied ligt vast door de hoeveelheid "droge" grond voor de recreatiewoningen, eco-camping en camperplaats enerzijds en de benodigde diepte in de nieuwe vaarverbinding en waterpartijen (passage van boten vereist een bepaalde diepgang) anderzijds.

Stabiliteit van de ribben

Om de stabiliteit van de ribben te kunnen waarborgen is door een geotechnicus een stabiliteitsberekening uitgevoerd. De stabiliteit kan worden gewaarborgd door een juiste taludverhouding en breedte van de ribben toe te passen. Daarnaast worden de ribben direct ingezaaid (grasmengsel) om de grond beter vast te houden. Op enkele, direct op de wind gelegen, locaties kan bescherming worden toegepast.

3.8 DEELACTIVITEIT WATERHUISHOUDING

3.8.1 WATERPEIL

Voor de vaarverbinding, het recreatiedeel en het oostelijke natuurgebied wordt het boezempeil van 0,73 / 0,83 meter - NAP aangehouden. Dit peil wordt beheerd door het waterschap.

In het westelijk natuurgebied is gekozen voor een eindwaterpeil van 1.40 meter - NAP. De combinatie van dit waterpeil, het natuurlijk reliëf van de polder en het grondverzet creëert de optimale situatie om de natuurdoelen te realiseren. Om de natuurontwikkeling nog meer te faciliteren is gekozen voor het instellen van een groeipeil (zie paragraaf 3.4.5). De natuurontwikkeling is te versnellen door te starten met een lager waterpeil. De gewenste vegetatieontwikkeling in het uiteindelijk diepe water wordt versneld. Het langzaam met de natuurontwikkeling mee laten groeien van het waterpeil zorgt voor een gestage ontwikkeling van de vegetatie. Naar verwachting zal binnen 10 jaar het eindwaterpeil bereikt worden.

Aan de achterzijde van de bestaande lintbebouwing aan de Jonenweg en de Vosjacht wordt een kwelsloot aangelegd met een peil van 2,6 m –NAP.

3.8.2 WATERBALANS NATUURGEBIED

Voor het natuurgebied is voor een gemiddelde jaarsituatie met het grondwatermodel gekeken naar de veranderingen in grondwaterstanden, verandering in kwelsituatie en veranderingen in wateraanvoer en -afvoer.

Door de hogere oppervlaktewaterpeilen nemen de grondwaterstanden in de Beulakerpolder toe. Hierdoor is in het natuurgebied geen sprake meer van een kwelsituatie van gemiddeld 2,5 mm/dag maar van een infiltratiesituatie van gemiddeld circa 1 tot 1,5 mm/dag.

Door de infiltratiesituatie zal de afvoer vanuit de Beulakerpolder sterk afnemen. Uit berekeningen met het grondwatermodel blijkt dat de afvoer voor een gemiddelde wintersituatie afneemt van circa 5.400 m³/dag naar 2.000 m³/dag. Dit is een afname van 63%. De waterafvoer wordt met name veroorzaakt door de kwelsloot langs de lintbebouwing en in veel mindere mate door het natuurgebied. Met het grondwatermodel is voor een natte periode gekeken naar de afvoeren en daaruit blijkt dat het natuurgebied circa 30% van de afvoer voor haar rekening neemt en de kwelsloten circa 70%.

Met het grondwatermodel is eveneens de aanvoer van water bepaald voor een gemiddelde zomer naar het natuurgebied. Uit de berekeningen volgt dat in deze situatie de wegzijgingsflux 0,16 mm/dag is. Om deze wegzijging te compenseren is theoretisch gezien circa 140 m³/dag wateraanvoer nodig.

Het polderpeil in het natuurgebied mag fluctueren tussen 1,25 m –NAP en 1,55 m –NAP. Indien het peil lager wordt dan 1,55 m –NAP zal water ingelaten moeten worden. Gezien de beperkte behoefte zal waterinlaat voor peilhandhaving nauwelijks benodigd zijn.

De wateruitlaat wordt gerealiseerd via de bestaande onderleider naar polder Giethoorn en via het gemaal op de Jonengracht. In verband met de beleidsplannen voor de polder Giethoorn is rekening gehouden met een mogelijke waterpeilverhoging in deze polder. De wateruitlaat om een lager waterpeil in het natuurgebied te handhaven kan in die situatie niet meer onder natuurlijk verval naar de polder Giethoorn afwateren. Daarom is een onderleider voorzien naar het bestaande gemaal.

3.8.3 WATERKWALITEIT

De waterkwaliteit in de Beulakerpolder wordt door verschillende factoren beïnvloed. Deze factoren zijn de kwaliteit en het volume van het water dat het gebied inkomt (regenwater, kwelwater en boezemwater), de verschillende processen (fysisch, chemisch en biologisch) in het water en de menselijke activiteiten in de nabije omgeving.

Waterkwaliteit oppervlaktewater

De kwaliteit van het regenwater en het kwelwater is door de initiatiefnemers niet te beïnvloeden. De kwaliteit van het oppervlaktewater in het studiegebied is naar ecologische maatstaven 'redelijk', en liggen tussen de kwaliteitsnormen maximaal toelaatbaar risico en verwaarloosbaar risico. Vooral voor mesotrofe situaties (P-gelimiteerd systemen) wordt een P-gehalte van 0,03 mg P/l als grenswaarde aangehouden.

De waarden die door waterschap Reest en Wieden zijn gemeten in de Beulakerwilde en een sloot bij Ofterskooi in 2001 en 2002, liggen in 30 van de 37 monsters onder deze waarde en zijn op enkele plaatsen ca. een factor 2 hoger. Meer effect op de waterkwaliteit binnen de nieuwe natuur zal nalevering van fosfaat uit de bodem (verrijkte toplaag) hebben. Dit effect beperkt zicht tot het nieuw te ontwikkelen natuurgebied. In overleg met het waterschap kan worden gedacht aan doorspoelen om problemen als gevolg van deze nalevering te voorkomen. Het effect op de boezem is verwaarloosbaar vanwege de geringe hoeveelheid water (zie § 3.8.2) die via polder Giethoorn op de boezem wordt uitgeslagen. Het wateroverschot treedt met name op in het winterseizoen en heeft dan geen invloed op de ontwikkeling van biomassa in het systeem van De Wieden.

Waterkwaliteit kwel

De kwel is afkomstig van kleine lokale kwelstromen vanuit het aangrenzende boezempeilgebied en heeft een goede kwaliteit. Bij het eindwaterpeil van 1,40 meter – NAP is echter sprake van een infiltratiesituatie. De watersamenstelling zal daarmee niet meer beïnvloed worden door het kwelwater. Neerslag is de belangrijkste vorm van wateraanvoer in het gebied.

Invloed doorstroming

Voldoende doorstroming in de waterlopen en het voorkomen van stagnerend water voorkomt algengroei. Algengroei, of eutrofiering, heeft een directe nadelige invloed op de waterkwaliteit. In het recreatiegebied wordt de doorstroming bevorderd door alle “waterlobben” tussen de woningen door middel van duikers met elkaar te verbinden. In het natuurgebied zijn geen gesloten compartimenten opgenomen. In de te realiseren ribben zijn openingen voorzien om de doorstroming achter de ribben te garanderen. Het systeem heeft bovendien een zelfreinigend vermogen. Door het fijnmazige patroon van waterlopen, het onttrekken van voedingsstoffen via de oogst van riet en de bewaking van de doorstroming wordt de waterkwaliteit bevorderd en algengroei geremd.

Invloed menselijke activiteiten

De voorziene menselijke activiteiten in de Beulakerpolder zullen een effect hebben op de waterkwaliteit. De waterrecreatie beïnvloedt de kwaliteit van het boezemwater, zoals al jaren het geval is op het watersysteem in de omgeving door de opwoeling van bodemslib. Fietsen, wandelen, schaatsen en kanovaren hebben in de verwachte aard en aantallen geen significante invloed op de waterkwaliteit. De invloed van de bebouwing op de waterkwaliteit is beperkt door het gebruik van niet uitloogbare materialen en een duurzaam watersysteem. Hierbij zijn hemelwater (via het oppervlaktewater) en afvalwater (via het riool naar de RWZI te Steenwijk) gescheiden. Niet vervuild hemelwater wordt op het oppervlaktewater geloosd. Schoon water wordt zo vastgehouden in het gebied.

Afvalwater

Zowel de bestaande als de nieuwe woningen zijn/zullen worden aangesloten op het rioleringsstelsel op basis van een door de waterkwaliteitsbeheerder goed te keuren plan. Vervuild water van het plangebied wordt naar de (riool)afvalwaterzuiveringsinstallatie (RWZI) van Steenwijk afgevoerd. Deze RWZI heeft voldoende capaciteit voor de verwerking van deze afvalstroom. Voor het lozen van afvalwater afkomstig van de recreatievaart worden op de wal faciliteiten aangelegd bij de jachthaven. Dit afvalwater wordt via de riolering eveneens afgevoerd naar de RWZI.

Overlast beperken

Randvoorwaarde is dat er geen wateroverlast (hoge grondwaterstanden) optreedt voor de bestaande lintbebouwing langs de rand van de Beulakerpolder. Dit wordt gerealiseerd middels peilbeheersing door Waterschap Reest en Wieden (in de vorm van een kwelsloot met een peil van 2,6 m – NAP, door het aanleggen van kades en het monitoren van de grondwaterstanden.

Tijdens het opstellen van het inrichtingsplan is onderzocht hoe het peil ter plaatse het beste beheerst kan worden. Gekozen is voor de realisatie van een kwelsloot achter de woonpercelen dicht tegen een kade aan. Achter de kade is het natuurgebied en recreatiedeel geprojecteerd. De kwelsloot verzorgt de afwatering van de woonpercelen. Om de kwelsloot te verbinden met het gemaal wordt een nieuwe onderleider aangelegd. Bij ijsgang kan geen gebruik worden gemaakt van het bestaande gemaal. In deze situatie watert de kwelsloot op de polder Giethoorn af via een bestaande onderleider. Hiernaast blijven de aanwezige peilbuizen bij de bestaande bebouwing gehandhaafd. In deze peilbuizen zal periodiek de grondwaterstand gemeten worden om de situatie te monitoren. In relevante situaties worden eventueel peilbuizen bijgeplaatst.

Om mogelijke muggenoverlast nabij de bestaande bebouwing zoveel mogelijk tegen te gaan is aan dit aspect extra aandacht besteed bij het opstellen van het inrichtingsplan voor het natuurgebied. Achter de bestaande bebouwing is breed, stromend, open water geprojecteerd om de kans op muggenoverlast te verkleinen en het open karakter van de polder te handhaven. In het recreatiedeel worden alle “waterlobben” tussen de woningen door middel van duikers met elkaar verbonden om doorstroming in het water te bevorderen c.q. stilstaand water te voorkomen.

3.8.4

TIJDELIJKE WATERBERGING

Het inrichten en inzetten van het natuurdeel van de Beulakerpolder als bergingsgebied om de gehele boezem van NWO minder gevoelig te maken voor extreme weersomstandigheden is een reële optie. Bij een eventuele inzet als bergingspolder (alleen in het najaar) wordt uitgegaan van een maximale capaciteit van 600.000 m³ en een maximaal peil van 0,63 m – NAP. De maximale duur van de berging is daarbij 21 dagen met een ledigingstijd van maximaal 18 dagen volgens het Watergebiedsplan.

3.9

DEELACTIVITEIT FASERING UITVOERING EN BEHEER

3.9.1

AANLEGFASE

In de aanlegfase zijn twee belangrijke activiteiten voorzien; grondverzet en het opzetten van het waterpeil.

Uitgangspunt van de Projectgroep Giethoorn Plus is het bundelen van de werkzaamheden voor het grondverzet in één aanlegperiode. Een verknipte uitvoering (eerst het recreatiedeel dan het natuurdeel) heeft belangrijke nadelen ten opzichte van deze gebundelde uitvoering. Door verspreiding van de graafwerkzaamheden zijn er meerdere periodes van hinder voor de omgeving. In het recreatie- of natuurdeel ontstaan tijdelijk grondtekorten of overschotten.

Om in het recreatiedeel het water op boezempeil te brengen en het grondverzet in het natuurdeel mogelijk te houden, dient het huidige polderpeil in het natuurdeel tijdelijk behouden te blijven en de kade gerealiseerd te worden. Kostentechnisch is een verknijpte uitvoering ook minder interessant doordat dezelfde grondverplaatsende machines tenminste twee keer naar de Beulakerpolder verplaatst of vervoerd zouden moeten worden.

Het grondverzet vindt onder de huidige bemaling (in den droge) plaats. Allereerst wordt de kade gerealiseerd, waarna het recreatieterrein wordt opgehoogd en het natuurgebied lokaal ontgraven en opgehoogd wordt. In het recreatiedeel worden de riolering en de nutsvoorzieningen reeds gerealiseerd. Tijdens deze werkzaamheden wordt een nieuwe onderleider aangelegd. Deze onderleider verbindt het natuurgebied onder de nieuwe vaarverbinding door met het gemaal.

Na het grondverzet wordt het gemaal uitgeschakeld. Door de waterafvoer uit de polder te stoppen stijgt het waterpeil in de twee delen van de Beulakerpolder. Naar verwachting is dit een periode van maximaal 7 dagen [41]. Vervolgens wordt de bestaande ringdijk in het verlengde van de vaarverbinding afgegraven. Deze grond wordt gebruikt voor de laatste ophogingen in het recreatiedeel. Vervolgens heerst het boezempeil in het recreatiedeel. In het natuurgebied voert een bestaande onderleider het water onder natuurlijk verval af naar de polder Giethoorn. Het Waterschap Reest en Wieden beheert de waterpeilen, waarbij voor het waterpeil van natuur afspraken zijn gemaakt met de beheerder van het natuurgebied (Natuurmonumenten).

Bij het plannen van de uitvoering wordt met de verschillende (wettelijke) vereisten rekening gehouden. Zo zullen conform de Gedragscode voor de Flora- en Faunawet [52] geen versturende werkzaamheden tijdens het broedseizoen (15 maart-15 juli) worden uitgevoerd en zal het verwijderen van de huidige ringdijk niet in het stormseizoen plaatsvinden.

Na de ophoging van de recreatie zal de afwerking, aanleg van wegen, openbare verlichting en bouw van woningen gefaseerd plaatsvinden. De bouwplaatsen worden via bouwstraten toegankelijk gemaakt.

3.9.2

EXPLOITATIE EN BEHEERFASE

Het beheer van het recreatiepark (infra, groen, jachthaven, recreatiewoningen, enzovoort) wordt collectief ondergebracht in een Vereniging Van Eigenaren. Voor het groen is gekozen voor natuurvriendelijk beheer voorzien; bestrijdingsmiddelen worden niet toegepast. Het hemelwater wordt gescheiden van het afvalwater en op het oppervlaktewater geloosd.

Het inrichtingsplan gaat heel specifiek in op het beheer van het natuurgebied. Hier is een aantal kenmerkende punten benoemd.

Tijdens het ontwikkelingsbeheer (in de eerste periode van circa 10 jaar) zijn de volgende beheersmaatregelen voorzien:

- geleidelijk aan opzetten van waterpeil tot een peil van 1.40 m. – NAP afgestemd op de vegetatie ontwikkeling;
- maaien van riet in de delen rietcultuur om ontwikkeling oogstbaar riet te bevorderen;
- jaarlijks maaien van de ribben om bosopslag tegen te gaan;
- overige delen niets doen.

Tijdens het regulier beheer/cyclisch beheer (na circa 10 jaar) zijn de volgende maatregelen voorzien:

- maaien/oogsten van riet in de delen rietcultuur;
- zonodig bosontwikkeling terugzetten door middel van het tijdelijk verhogen van het waterpeil;
- zonodig open maken van hoofdwatgangen en eventueel andere watergangen om voldoende doorstroming te garanderen;
- onderhoud en controle van recreatieve voorzieningen (kanoroute, eventuele vogelkijkhut en wandelpaden);
- onderhoud en controle van waterhuishoudkundige voorzieningen.

HOOFDSTUK

4 Effecten VA en MMA

Dit hoofdstuk geeft de effecten van het VA en het MMA. De effecten zijn afgezet tegen het nulalternatief. In paragraaf 4.1 zijn de effecten van het VA besproken. Paragraaf 4.2 vergelijkt de effecten van het MMA met die van het VA. In hoofdstuk 7 zijn deze effecten in meer detail beschreven. Paragraaf 4.3 gaat in op mitigerende maatregelen (maatregelen waarmee effecten verzacht kunnen worden).

4.1 EFFECTEN VOORKEURSALETERNATIEF (VA)

In tabel 4.1 zijn de effecten van het VA opgenomen. Na de tabel volgt een toelichting.

Tabel 4.1

Samenvatting effecten VA:

++	sterk positief
+	positief
0/+	licht positief
0	neutraal
0/-	licht negatief
-	negatief
--	sterk negatief

Criteria	Nul	VA
Natuur		
N1 Invloed op bestaande flora en fauna in de Beulakerpolder	0	0/-
N2 Invloed op beschermde gebieden in de omgeving	0	0/+ tot 0/-
N3 Invloed op natuurontwikkeling	0	++
N4 Invloed van recreatie op nieuwe natuur in de exploitatiefase	0	0/-
Landschap		
L1 Verandering structuur en samenhang van het landschap	0	++
L2 Verandering van de visuele aspecten vanuit de omgeving (beeldkwaliteit)	0	0/+
L3 Aantasting van gebieden met archeologische verwachtingswaarde	0	-
Bodem en water		
B1 Invloed op geohydrologisch systeem	0	0/+
B2 Invloed op functies in de omgeving	0	-
B3 Invloed op de waterkwaliteit	0	+
B4 Invloed op de waterkwantiteit	0	+
B5 Invloed op de maaiveldhoogte (zetting)	0	0
B6 Invloed op de bodemkwaliteit	0	0
Wonen, werken en wegen		
W1 Bereikbaarheid tijdens de exploitatiefase	0	0
W2 Bereikbaarheid tijdens de aanlegfase	0	0/-
W3 Mobiliteit	0	-
W4 Verkeersveiligheid	0	0/-
W5 Fietsverkeer: bereikbaarheid	0	0/-
W6 Vaarverkeer: bereikbaarheid	0	+
W7 Geluidsbelasting als gevolg van aanlegwerkzaamheden	0	0/-
W8 Geluid als gevolg van verkeerstoename	0	0
W9 Geluidsbelasting als gevolg van recreatieactiviteiten	0	0/-
W10 Verandering luchtkwaliteit	0	0
Recreatie		
R1 Beïnvloeding van bestaande recreatiefuncties	0	0
R2 Ontwikkeling van nieuwe recreatiefuncties	0	+

NATUUR

Op basis van de natuurinventarisatie kan gesteld worden dat de bestaande kwaliteit van de natuur in de Beulakerpolder beperkt is. Door het initiatief gaan deze beperkte natuurwaarden deels verloren. Hier staat het ontstaan van waardevolle nieuwe natuur tegenover. Deze nieuwe natuur voldoet naar verwachting binnen een redelijke termijn aan de gestelde doelen: het inrichtingsplan voorziet in een uitgangssituatie waarbinnen de gewenste natuurdoeltypen zich kunnen ontwikkelen, en ook veel van de huidige waarden van de Beulakerpolder terug kunnen komen. De effecten op weidevogels worden in het kader van het Strategisch Groenproject gecompenseerd door verbetering van de biotopen in een aantal andere polders. De betekenis van de Beulakerpolder als natuurgebied neemt sterk toe.

Binnen het Watergebiedsplan is de doelrealisatie nogmaals getoetst aan de Hydrologische randvoorwaarden Natuur die door Alterra in 2002 zijn opgesteld. [48]. Uit deze toetsing is gebleken dat het inrichtingsplan voldoet aan de vereiste waterstanden. Daarnaast is ook gekeken naar andere randvoorwaarden, waaronder de waterkwaliteit. Hierin is de nalevering van voedingsstoffen en herkomst van het water nader bekeken. Hieruit kan worden geconcludeerd dat de uitgangssituatie voldoende basis biedt voor de natuurdoeltypen die behoren tot de eutrofe verlandingsreeks. Uit het grondwatermodel blijkt dat er in het natuurdeel sprake is van infiltratie. Dit betekent dat de mesotrofe verlandingsreeks, die afhankelijk is van enigszins gebufferd, matig voedselarm water, mogelijk niet ontstaat. Aangezien de bodem van diepere delen bestaat uit voedselarme zangrond, zullen zich wel kwelgerelateerde waterplantenvegetaties ontwikkelen. Aan de eisen zoals verwoord in de beheerspakketten (plas en ven, moeras en overjarig riet) wordt daarom wel voldaan.

De ontwikkeling van natuur in de polder heeft niet alleen een positief effect op de waarden in de polder zelf, maar ook op het bestaande natuurgebied De Wieden (Dwarsgracht), door verbetering van de waterhuishouding en een grotere samenhang tussen de natuurgebieden. Daar staat tegenover dat de verstoringdruk in het bestaande natuurgebied toeneemt door de toename van het aantal recreanten. Dit kan zowel verstoring van moerasvogels als kwaliteitsverslechtering van habitattypen (door achteruitgang waterkwaliteit) tot gevolg hebben. Het is moeilijk om deze effecten te kwantificeren en te beoordelen of per saldo een licht positief dan wel licht negatief effect op natuurgebieden in de omgeving ontstaat.

LANDSCHAP

De structuur en samenhang in de Beulakerpolder worden versterkt door het initiatief. Het VA zorgt voor een sterke samenhang met het naburige natuurgebied De Wieden. Visueel landschappelijk scoort het VA licht positief. De huidige zichtlijnen op de open agrarische polder gaan weliswaar verloren, maar er ontstaan nieuwe passende zichtlijnen over de watergangen en het natuurgebied. Het realiseren van de natuur gaat samen met grondverzet.

Gezien de hoge archeologische verwachtingswaarde van het totale gebied, zijn de effecten op dit deelaspect als negatief aangemerkt.

BODEM EN WATER

De wijzigingen in het geohydrologisch systeem als gevolg van het VA zijn al met al licht positief beoordeeld. De lichte stijging van de grondwaterstand en kwel in de nabije omgeving van de polder, de verandering van kwel- naar infiltratiesituatie in de polder en de afname van wegzijging uit de omringende gebieden hebben wel gevolgen voor andere functies en waarden.

Zo ondervinden de landbouw in de polder Giethoorn en mogelijk ook de bebouwing ten oosten van het kanaal Beukers – Steenwijk hinder van de lichte stijging in de grondwaterstand.

Dit effect kan echter met mitigerende maatregelen teniet worden gedaan (vergroten afvoer in de betreffende gebieden).

Hier tegenover staan de positieve effecten op de waterkwaliteit en – kwantiteit. Het beëindigen van het huidige landbouwgebruik, de zuiverende werking van het natuurgebied en de afname van de wegzijging in De Wieden geven op langere termijn een positief effect voor de waterkwaliteit. Aanvankelijk zullen in het natuurgebied wel eerst nutriënten uit de geïnundeerde bodem vrijkomen, die de vegetatie ontwikkeling kunnen beïnvloeden.

Verandering van een kwelsituatie naar een infiltratiesituatie in de polder en daarmee de afname van kwalitatief waardevol water, beïnvloedt de waterkwaliteit echter negatief. Door de wijzigingen in het geohydrologisch systeem neemt de waterberging en retentie in de polder en omgeving toe, wat positief is voor de waterkwantiteit. Het VA scoort neutraal voor de invloed op de maaiveldhoogte en de bodemkwaliteit.

Het eventueel inzetten van het natuurgebied van de Beulakerpolder voor tijdelijke waterberging heeft hydrologisch gezien nagenoeg geen gevolgen en is neutraal beoordeeld.

WONEN, WERKEN EN WEGEN

Het project Beulakerpolder heeft een aantrekkende werking op toerisme en recreatie, wat ook een toename van verkeer in het gebied en op de toegangswegen betekent. De gemeente heeft besloten een rondweg aan te leggen, onder andere om de bestaande bebouwing van de Cornelisgracht te ontzien. De bereikbaarheid van het gebied en de omgeving blijft daarmee gegarandeerd. De bereikbaarheid van de strandjes ten noorden van de Beulakerwilde voor fietsers blijft behouden, maar de komst van een veer over de vaarverbinding zorgt voor een klein nieuw obstakel. De recreatiewoningen zijn per boot goed ontsloten.

De verkeerstoename zorgt voor een toename van de mobiliteit. Daarnaast komt er meer vaarverkeer. De vaarverbinding en overige voorzieningen zijn op deze ontwikkelingen gedimensioneerd.

Tijdens de realisatie zal tijdelijk geluidhinder voor bewoners optreden. Daarnaast zal de geluidbelasting toenemen na realisatie van het plan als gevolg van de recreanten die in het gebied verblijven. Voor geluid als gevolg van verkeer geldt dat ter plaatse van de nieuw te realiseren woningen de geluidsbelasting 48 dB of minder bedraagt. De voorkeursgrenswaarde uit de Wet geluidhinder (50 dB) wordt niet overschreden zodat er geen aanvullende maatregelen nodig zijn [54].

LUCHT

De luchtkwaliteit is berekend voor de huidige situatie (2007) en de situatie autonome ontwikkeling in 2010 en 2017. Ook is voor de toekomstige situatie de luchtkwaliteit na planrealisatie doorgerekend, waarbij rekening is gehouden met de verkeersaantrekkende werking door de plantontwikkeling. Uit de berekeningen komt naar voren dat het bestemmingsplan voldoet aan de grenswaarden van het Besluit luchtkwaliteit 2005 [53].

RECREATIE

Op de bestaande kade aan de west- en zuidzijde van de Beulakerpolder zijn momenteel al recreatiefuncties aanwezig. Deze blijven behouden. De uitvoering van het initiatief genereert veel nieuwe recreatiefuncties. Met de dagrecreatie in het natuurontwikkelingsgebied (kanoën, schaatsen, wandelen) en de verblijfsrecreatie nemen de recreatiefuncties in de polder toe.

4.2

EFFECTEN MMA

In deze paragraaf zijn de effecten van het MMA aan de hand van de terugvalopties beschreven. Het gaat om de volgende terugvalopties:

- T01: De kanoroute in het natuurgebied ten westen van de kade is in het broedseizoen gesloten.
- T02: In tegenstelling tot het VA is er geen vogelkijkhut aan de rand van de kern van het natuurgebied.
- T03: De doorvaarthoogte van de brug in de Jonenweg is 1.70 meter in plaats van 2.20 meter in het VA.
- T04: In tegenstelling tot het VA wordt de fietsroute over de kade langs het natuurgebied niet aangelegd. In het MMA wordt de fietsroute gehandhaafd door een zelfbedieningsveer voor fietsers over de vaarverbinding (gelijk het VA). Hierdoor is passage van boten met een vaste mast tevens mogelijk.

Effecten, die van het VA verschillen, maar waarvan de totaalscore gelijk is aan het VA, zijn met een oranje kleur aangegeven. Effecten die van het VA verschillen en ook een andere totaalscore hebben, zijn geel gekleurd. Na de tabel volgt een toelichting op de verschillen tussen MMA en VA.

Tabel 4.2

Effecten MMA (aan de hand van terugvalopties)

++	sterk positief
+	positief
0/+	licht positief
0	neutraal
0/-	licht negatief
-	negatief
--	sterk negatief

Criteria		VA	MMA			
			TO1	TO2	TO3	TO4
Natuur						
N1	Invloed op bestaande flora en fauna in de Beulakerpolder	0/-	0/-	0/-	0/-	0/-
N2	Invloed op beschermde gebieden in de omgeving van de Beulakerpolder	-/+	-/+	-/+	-/+	-/+
N3	Invloed op natuurontwikkeling	++	++	++	++	++
N4	Invloed van recreatie op nieuwe natuur in de exploitatiefase	0/-	0	0	0/-	0/-
Landschap						
L1	Verandering structuur en samenhang van het landschap	++	++	++	++	++
L2	Verandering van de visuele aspecten vanuit de omgeving (beeldkwaliteit)	0/+	0/+	0/+	0/+	0/+
L3	Aantasting van gebieden met archeologische verwachtingswaarde	PM	PM	PM	PM	PM
Bodem en Water						
B1	Invloed op het geohydrologisch systeem	0/+	0/+	0/+	0/+	0/+
B2	Invloed op functies in de omgeving	-	-	-	-	-
B3	Invloed op de waterkwaliteit	+	+	+	+	+
B4	Invloed op de waterkwaliteit	+	+	+	+	+
B5	Invloed op de maaiveldhoogte (zetting)	0	0	0	0	0
B6	Invloed op de bodemkwaliteit	0	0	0	0	0
Wonen, werk en wegen						
W1	Bereikbaarheid tijdens de exploitatiefase	0	0	0	0	0
W2	Bereikbaarheid tijdens de aanlegfase	0/-	0/-	0/-	0/-	0/-
W3	Mobiliteit	-	-	-	-	-
W4	Verkeersveiligheid	0/-	0/-	0/-	0/-	0/-
W5	Fietsverkeer: bereikbaarheid	0/-	0/-	0/-	0/-	-
W6	Vaarverkeer: bereikbaarheid	+	+	+	0/+	+
W7	Geluidsbelasting als gevolg van aanlegwerkzaamheden	0/-	0/-	0/-	0/-	0/-

Criteria		VA	MMA			
			TO1	TO2	TO3	TO4
W8	Geluid als gevolg van verkeerstoename	0	0	0	0	0
W9	Geluidsbelasting als gevolg van recreatieactiviteiten	0/-	0/-	0/-	0/-	0/-
W10	Verandering luchtkwaliteit	0	0	0	0	0
Recreatie						
R1	Beïnvloeding van bestaande recreatiefuncties	0	0	0	0	0/-
R2	Ontwikkeling van nieuwe recreatiefuncties	+	0/+	0/+	0/+	+

N4 Invloed van recreatie op nieuwe natuur

De verstoring van de nieuwe natuur door de recreatieve mogelijkheden van het VA in het natuurgebied is licht negatief beoordeeld. Het ontbreken van een fietspad op de nieuwe kade (terugvaloptie 4) leidt niet tot noemenswaardige verschillen in effecten ten opzichte van het VA. Het sluiten van de kanoroute in het natuurgebied in het broedseizoen (15 maart-15 juli) (terugvaloptie 1) en het niet realiseren van een vogelhut (terugvaloptie 2) hebben minder verstoring van de natuur in het natuurontwikkelingsgebied tot gevolg (score 0).

L2 Verandering van de visuele aspecten vanuit de omgeving (beeldkwaliteit)

Het ontbreken van een vogelkijkhut (terugvaloptie 2) in het MMA leidt niet tot noemenswaardige andere effecten dan in het VA. Dit komt doordat de hut in het VA zorgvuldig wordt ingepast. Bij terugvaloptie 4, een fietspad over de kade, is ook geen sprake van significante verschillen ten opzichte van het MMA.

W5 Fietsverkeer: bereikbaarheid

Een fietspad op de kade (terugvaloptie 4) in het VA geeft een extra fietskeuze (naast het veer) voor recreanten ten opzichte van het MMA. Daarom scoort het MMA op dit punt minder gunstig.

W6 Vaarverkeer: bereikbaarheid

De bereikbaarheid van de recreatiewoningen wijzigt voor terugvalopties 3 ten opzichte van het VA. Terugvaloptie 3 geeft een verslechtering doordat hoge boten niet kunnen passeren. Dit vormt vooral een voordeel voor de Gieterse rondvaartboten.

W9 Geluidsbelasting als gevolg van recreatieactiviteiten op en rond het park

Door terugvalopties 1 en 2 nemen de mogelijkheden voor recreatie toe. Het betekent echter geen significante toename van de geluidbelasting. Beide opties scoren dan ook gelijk aan het VA.

R1 Beïnvloeding van bestaande recreatiefuncties

Alleen terugvaloptie 4 geeft andere effecten dan het VA. Door het ontbreken van fietsmogelijkheden op de kade, scoort het MMA minder gunstig dan het VA.

R2 Ontwikkeling van nieuwe recreatiefuncties

Het feit dat er in het broedseizoen niet kan worden gekanood, maakt het MMA minder gunstig voor recreatie. Ook het ontbreken van een vogelkijkhut in het MMA leidt tot een iets minder gunstige score voor recreatie dan in het VA. Verder legt de doorvaarthoogte van de Jonenbrug in het MMA beperkingen op aan het type schepen dat kan passeren.

4.3

MITIGERENDE MAATREGELEN

Bij het opstellen van de plannen is vanaf het begin veel aandacht geschonken aan het optimaliseren van de positieve effecten en het beperken van gevolgen voor de omgeving. Het initiatief resulteert in een zorgvuldig op elkaar afgestemde combinatie van natuur- en recreatieontwikkeling, waarbij de recreatieve voorzieningen de kwaliteit van de nieuwe natuur niet beperken. Ook milieuvriendelijke oevers, grasbetontegels, het volgen van het convenant Duurzaam Bouwen voor bebouwing en de zonering van het plangebied (van intensief naar extensief) zijn gunstig voor het milieu. Dit blijkt al uit de resultaten van de effectbeschrijving: het VA en MMA scoren overwegend positief. In het plan zijn dus bij voorbaat al "mitigerende" maatregelen opgenomen. Daar waar nog negatieve scores worden verwacht, zijn extra mitigerende maatregelen bedacht om die effecten verder te minimaliseren.

De nog (beperkt) negatieve scores betreffen de criteria:

- N1: invloed op bestaande flora en fauna in de Beulakerpolder;
- N2: verstoring door recreatie in bestaand natuurgebied
- N4: invloed van recreatie op nieuwe natuur in de exploitatiefase;
- B2: effecten door wijzigingen in de bodem- en watersituatie op functies in de omgeving;
- L3: archeologie;
- W2: Bereikbaarheid tijdens de aanlegfase;
- W5: Fietsverkeer: bereikbaarheid
- W4, 7, 8 & 9: verkeersveiligheid en geluidhinder (als gevolg van recreatieve activiteiten en aanlegwerkzaamheden).

Er is ook gekeken naar extra maatregelen om bepaalde scores die nu al neutraal of positief zijn verder te verbeteren. Een en ander heeft geleid tot de volgende aanvullende maatregelen (tussen haakjes is aangegeven op welk criterium de maatregelen invloed hebben):

- (N3) Afplaggen en afvoeren van het bovenste deel van de bodem in het natuurdeel: De agrarische grond is momenteel voedselrijk. Dit vertraagt de ontwikkeling van de gewenste natuur. Door de bovenste voedselrijke grondlaag af te graven en elders in het project toe te passen (bijvoorbeeld in de kade), kan dit probleem deels worden verholpen. De maatregel is al in het VA opgenomen. In de besteksfase moet blijken of een verdere optimalisatie mogelijk is.
- (N3) Verschrallend beheer op natuurgronden waar de bovengrond niet meer afgeplagd kan worden binnen de gesloten grondbalans: Indien verder afplaggen van de voedselrijke bovengrond binnen de gesloten grondbalans niet mogelijk is, kan verschrallend beheer in de ontwikkelfase (tijdens het groeipeil) van het natuurgebied overwogen worden. Door dit beheer toe te passen op die voedselrijke plekken waar natuurwinst te behalen is, wordt bijgedragen aan de ontwikkeling van waardevolle(re) natuur. Een deel van de overtollige nutriënten worden met het maaisel afgevoerd.
- (N4) Wandelpad naar de vogelhut afschermen met groen om verstoring te verminderen: .
- (N4) Locatie van de vogelkijkhut optimaliseren (meer naar het oosten verschuiven) om de versturende effecten te verminderen.
- (N4) Verloop kanoroute: De verstoring van de kern van het natuurgebied kan verder terug gebracht worden door de route voor kanovaarders om de kern en niet door de kern van het natuurgebied te leiden.

- (B2) Waterafvoer van de polder Giethoorn vergroten. De invloed van de lichte stijging in de grondwaterstand op de landbouwfunctie in deze gebieden kan weggenomen worden door de afvoer te vergroten met de toename van de kwel.
- (L3) Omdat het gebied is aangemerkt als gebied met hoge archeologische verwachtingswaarden, is in het kader van het bestemmingsplan nader onderzoek nodig. Afhankelijk van de uitkomsten van dit onderzoek moeten maatregelen getroffen worden om negatieve effecten zoveel mogelijk te voorkomen. Vooralsnog is niet bekend welke maatregelen dit zullen zijn.
- *Mitigerende maatregelen ten tijde van de uitvoering*
(N4) Daarnaast zal de uitvoering plaatsvinden volgens een ecologisch protocol. Hierin kunnen de volgende schadebeperkende maatregelen worden opgenomen.
 - Korte uitvoeringstijd en werkzaamheden;
 - Werken buiten het broedseizoen;
 - Uitvoeringswijze demping watergangen.
- Er zijn geen kosteneffectieve maatregelen om de verkeersveiligheid en geluidhinder (als gevolg van recreatieve activiteiten en aanlegwerkzaamheden) verder te beperken.

In onderstaande tabel zijn de effecten van de hiervoor genoemde maatregelen opgenomen.

Tabel 4.3

Effecten MMA inclusief mitigerende maatregelen

++	sterk positief
+	positief
0/+	licht positief
0	neutraal
0/-	licht negatief
-	negatief
--	sterk negatief

Criteria		MMA	MMA + Mitigerende maatregelen
Natuur			
N3	Invloed op natuurontwikkeling	0/-	++
N4	Invloed van recreatie op nieuwe natuur in de exploitatiefase	0/-	0
Landschap			
L3	Aantasting van gebieden met archeologische verwachtingswaarde	0/-	0/- ⁶
Bodem en water			
B2	Invloed op functies in de omgeving	-	0
Wonen, werken en wegen			
W4	Verkeersveiligheid	0/-	0/-
W7	Geluidsbelasting als gevolg van aanlegwerkzaamheden	0/-	0/-
W8	Geluid als gevolg van verkeerstoename	0	0
W9	Geluidsbelasting als gevolg van recreatieactiviteiten	0/-	0/-

4.4

NADERE UITWERKING

Het voorontwerpbestemmingsplan en het MER gaan gezamenlijk ter inzage. Het voorontwerpbestemmingsplan vormt het kader voor de nadere uitwerking van de voorgenomen activiteit (het VA). Op basis van de informatie in dit MER is het aan de insprekers en adviseurs om hun mening te geven. Pas daarna wordt door de projectgroep Beulakerpolder – Giethoorn plus een definitief voorkeursalternatief samengesteld. Mitigerende maatregelen kunnen onderdeel uitmaken van dat voorkeursalternatief. Het voorkeursalternatief wordt nader uitgewerkt in de besteksfase.

⁶ Op dit moment is nog niet duidelijk of en welke maatregelen getroffen moeten/kunnen worden.

Deel B

Deel B

HOOFDSTUK

5

Besluiten,
beleidskaders en procedures

Dit hoofdstuk gaat in op het beleidskader dat op de voorgenomen activiteit van toepassing is. Daarbij wordt onderscheid gemaakt naar Europees beleid, Rijksbeleid, provinciaal en gemeentelijk beleid en beleid van waterschappen. Daarnaast wordt in dit hoofdstuk nader ingegaan op de m.e.r.-procedure en de betrokken partijen.

5.1 BELEIDSKADER

In tabel 5.1 is een overzicht gegeven van vigerende besluiten en plannen die relevant zijn voor de voorgenomen activiteit. Het betreft besluiten en plannen die beperkingen en randvoorwaarden kunnen opleggen aan het voornemen. Plannen die nog niet zijn vastgesteld en bijvoorbeeld pas in concept gereed zijn, zijn in deze paragraaf niet meegenomen.

Tabel 5.1

Relevante beleid, wet- en
regelgeving

Europese Unie	▪ Vogel- en habitatrichtlijn ▪ Verdrag van Malta ▪ EU-Kaderrichtlijn Water
Rijk	▪ Nota Ruimte ▪ 4e nationaal milieubeleidsplan 2001 ▪ 4^e nota Waterhuishouding ▪ Waterbeheer 21^e eeuw ▪ Nota Belvédère ▪ Flora- en faunawet ▪ Natuurbeschermingswet 1998 ▪ Wet bodembescherming ▪ Ontgrondingenwet
Provincie	▪ Streekplan 2000+ ▪ Milieubeleidsplan 2000+ ▪ Waterhuishoudingsplan 2000+ ▪ Gebiedsgericht beleid Noordwest-Overijssel 1997 ▪ Natuurgebiedsplan Kop van Overijssel, 2001
Gemeente	▪ Bestemmingsplan Giethoorn tussengebied, deelplan 1 ▪ Bestemmingsplan Buitengebied Noordoost. ▪ Beleidsnota recreatie en toerisme ▪ Landschapsonwikkelingsplan ▪ Concept Archeologische waarden kaart ▪ Woonvisie
Waterschappen	▪ Waterhuishoudings- c.q. waterbeheerplannen

5.1.1

EUROPEES BELEID, WET- EN REGELGEVING

Vogel- en Habitatrichtlijn

De Europese Unie heeft twee richtlijnen vastgesteld die moeten zorg dragen voor de bescherming van de belangrijkste Europese natuurwaarden: de Vogelrichtlijn uit 1979 en de Habitatrichtlijn uit 1992. Hoewel het om twee afzonderlijke richtlijnen gaat, worden ze vanwege hun overeenkomsten vaak in één adem genoemd. Men spreekt dan over de 'Vogel- en Habitatrichtlijn'.

Het hoofddoel van de Vogelrichtlijn is het in stand houden van alle natuurlijk in het wild levende vogelsoorten op het Europees grondgebied van de Lidstaten. De richtlijn onderscheidt daarbij te beschermen gebieden en te beschermen soorten.

De Habitatrichtlijn heeft tot doel bij te dragen aan het waarborgen van de biologische diversiteit door het in stand houden van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna op het Europees grondgebied van de Lidstaten waarop de richtlijn van toepassing is. De Habitatrichtlijn kent evenals de Vogelrichtlijn twee beschermingsdoelen: 1) de bescherming van gebieden waarin belangrijke habitats en soorten voorkomen en 2) de bescherming van zeldzame en bedreigde planten- en diersoorten.

Alle lidstaten van de Europese Unie zijn verplicht de Vogel- en Habitatrichtlijn uit te voeren. De lidstaten moeten de bepalingen uit de richtlijn op nauwkeurige wijze omzetten ('implementeren') in bindende nationale regelgeving. Deze richtlijnen zijn in Nederland vertaald in de Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet. De eerste regelt hoe in Nederland omgegaan moet worden met wilde flora en fauna. De tweede regelt hoe gehandeld moet en mag worden in en rondom beschermde natuurgebieden, waaronder Natura 2000 gebieden.

De aanwijzing en bescherming van Natura 2000-gebieden vindt sinds 2005 plaats onder Natuurbeschermingswet 1998 (zie aldaar).

Conventie van Ramsar

Conventie van Ramsar, 'Overeenkomst inzake watergebieden van internationale betekenis, in het bijzonder als verblijfplaats voor watervogels' of Wetlandsverdrag. Alle aan het verdrag deelnemende landen hebben zich verplicht het behoud van alle watergebieden en vogels te bevorderen door natuurreservaten in watergebieden te stichten en door deze te bewaken. Wetlands van internationale betekenis krijgen extra aandacht. Dergelijke gebieden dienen aangemeld te worden bij het secretariaat van de Conventie. Een gebied komt voor aanmelding in aanmerking als het een aanzienlijk aantal zeldzame, kwetsbare of bedreigde soorten of ondersoorten van een plant of dier herbergt. Watervogels nemen bij het bepalen van de betekenis een belangrijke plaats in. Heel concreet is in deze context het één-procentcriterium:

- Het in een gebied regelmatig aanwezig zijn van minimaal 1 procent van de individuen van de wereldpopulatie van een soort of ondersoort van watervogels.

Voor wetlands van internationale betekenis geldt dat plannen moeten worden geformuleerd en verwezenlijkt ter bevordering van het behoud van deze gebieden. Voor de overige waterrijke gebieden hebben de deelnemende landen zich ertoe verplicht het verstandig gebruik (wise use) van deze gebieden te bevorderen.

Verdrag van Malta

In 1992 hebben de Europese ministers van cultuur het Verdrag van Malta (Valletta) ondertekend. Het verdrag heeft tot doel het archeologisch erfgoed te beschermen. Grondgedachte is dat er wordt gestreefd naar het behoud van archeologische waarden *in situ*, dit wil zeggen in het bodemarchief.

Om behoud *in situ* mogelijk te maken, wordt gestreefd naar een volledige erkenning van het archeologisch belang in planologische besluitvormingsprocessen waarbij archeologie al vanaf het begin bij de planvorming wordt betrokken. In de planvormingsfase draait het vooral om reeds beschikbare informatie. Naast het register van wettelijk beschermde archeologische terreinen is dergelijke informatie te vinden op de Archeologische Monumentenkaart (AMK), waar per provincie alle bekende archeologische waarden staan aangegeven, alsmede op de Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden (IKAW), die te verwachten waarden laten zien. Het bevoegd gezag moet met die bekende waarden en verwachtingen rekening houden bij het maken van plannen voor de ruimtelijke inrichting.

EU-Kaderrichtlijn Water 2000

Het Europese Parlement heeft in 2000 de EU-Kaderrichtlijn Water vastgesteld. Doel van deze richtlijn is het beschermen van water-ecosystemen/wetlands, waterafhankelijke land-ecosystemen en waterbronnen en bijdragen aan afzwakking van de gevolgen van overstromingen en perioden van droogte. De lidstaten moeten in 2003 alle nodige wettelijke maatregelen genomen hebben om aan de richtlijn te kunnen voldoen. Het streven voor 2015 is, dat in alle wateren in de Europese Unie zowel de chemische als de ecologische toestand goed is.

Voor het project Beulakerpolder betekent het dat de activiteiten de oppervlaktewaterkwaliteit niet extra mogen belasten. De plannen mogen geen verdrogende invloed hebben op de omgeving en ook niet voor een verhoogde kans op overstromingen zorgen.

5.1.2

RIJKSBELEID, WET- EN REGELGEVING**Nota Ruimte**

De Nota Ruimte is een strategische nota op hoofdlijnen, waarin het nationaal ruimtelijk beleid zoveel mogelijk is ondergebracht. Uitwerkingen van deze Nota zijn onder andere de Nota Mobiliteit, de Agenda Vitaal Platteland, de Nota Pieken in de Delta en het Actieprogramma Cultuur en Ruimte. Met de inwerkingtreding van deze Nota Ruimte vervallen de Vierde Nota over de Ruimtelijke Ordening Extra (Complete versie van oktober 1999) en het Structuurschema Groene Ruimte van december 1995. De begrenzing van gebieden wordt door Provincies opgenomen in streekplannen.

Nationaal milieubeleidsplan (NMP-4)

Het Nationaal Milieubeleidsplan 4 (NMP4) formuleert de visie op het milieubeleid tot 2030. Er worden zeven grote milieuproblemen geconstateerd waaronder klimaatverandering, bedreiging van de volksgezondheid, de externe veiligheid en de aantasting van de leefomgeving. Om deze problemen aan te pakken worden verschillende ambities en kwaliteitsbeelden geschetst.

Deze zijn: een gezond en veilig leven, een aantrekkelijke leefomgeving en temidden van een vitale natuur zonder de mondiale biodiversiteit aan te tasten en hulpbronnen uit te putten.

Vierde Nota waterhuishouding

Hoofddoel van de Vierde nota waterhuishouding is: het hebben en houden van een veilig en bewoonbaar land en het in stand houden en versterken van gezonde en veerkrachtige watersystemen, waarmee een duurzaam gebruik blijft gegarandeerd. Het verdient de voorkeur schade zoveel mogelijk te voorkomen, het goede te behouden en zo mogelijk ruimte te scheppen voor het ontwikkelen van nieuwe kansen. Het aansluiten bij natuurlijke processen door het herstellen van de veerkracht van watersystemen is een belangrijke leidraad voor het toekomstig waterbeheer.

Waterbeheer van de 21^e eeuw

Op verzoek van de staatssecretaris van Verkeer & Waterstaat en van de voorzitter van de Unie van Waterschappen heeft de Commissie Waterbeheer 21^e eeuw een advies (CWB21, 2000) uitgebracht over de waterstaatkundige toestand van Nederland met aanbevelingen voor het waterbeleid.

Een van de aandachtspunten in het advies is dat ruimte voor water noodzakelijk is, en dat er geen ruimte meer aan het waterhuishoudkundige systeem moet worden onttrokken. Water moet een sturend principe worden in de ruimtelijke ordening. Ruimtelijke besluiten moeten beter worden getoetst op de gevolgen voor het watersysteem, en in beleidsplannen moeten concrete taakstellingen voor ruimte voor water worden opgenomen.

Nota Belvédère

In het kader van de Nota Belvédère [18] is het gebied Noordwest Overijssel aangewezen als Belvédèregebied en de steden als Belvédèresteden. Deze status garandeert bescherming van het huidige landschap, maar stimuleert geen kwaliteitsverbetering. De Wieden en Weerribben zijn aangewezen als Belvédèregebied.

Herziene Natuurbeschermingswet 1998

De Herziene Natuurbeschermingswet 1998, welke sinds 1 oktober 2005 van kracht is, komt voort uit de Natuurbeschermingswet 1968. Er hebben verschillende aanpassingen plaatsgevonden zodat de gebiedsbescherming vanuit de Vogel- en Habitatrichtlijn op een goede manier is omgezet in Nederlandse wetgeving. De Natuurbeschermingswet 1998 kent twee verschillende typen gebieden⁷ die beschermd worden, waarvan de Natura 2000-gebieden voor de Beulakerpolder relevant zijn.

Natura 2000-gebieden

Omdat Vogelrichtlijngebieden en Habitatrichtlijngebieden vanaf medio 2007 samenkomen onder Natura 2000-gebieden en de toetsing van beide gebieden sterk overeenkomt worden deze twee gebieden onder één noemer genoemd; het Natura 2000-gebied.

Natura 2000-gebieden zijn aangewezen voor bepaalde natuurwaarden en in ieder aanwijzingsbesluit dat voor een afzonderlijk gebied is gemaakt, staan doelen beschreven ten aanzien van leefgebieden, natuurlijke habitats en populaties in het wild levende plant- en diersoorten (de instandhoudingdoelen). Grote delen van Noordwest-Overijssel zijn aangewezen als Natura 2000-gebied, waaronder De Wieden, de Weerribben, het Zwarte Meer, het Zwarte Water en de Olde Maten/ Veerslootlanden.

Om deze natuurwaarden en doelstellingen te beschermen mogen plannen, projecten en andere handelingen, die de kwaliteit van de habitats kunnen verslechteren of die een verstorend effect kunnen hebben op de soorten, niet plaatsvinden zonder vergunning.

⁷ Algemene handreiking Natuurbeschermingswet 1998 van het Ministerie van LNV

Dit geldt voor plannen binnen een Natura 2000-gebied maar ook voor plannen buiten het gebied die door zogenaamde externe werking invloed hebben op een Natura 2000-gebied.

Voor elk plan of project dat *significante* gevolgen kan hebben voor zo'n gebied moet een 'passende beoordeling' worden gemaakt van de gevolgen voor het gebied, waarbij rekening wordt gehouden met de instandhoudingdoelstellingen van dat gebied

Het bevoegd gezag mag alleen toestemming voor het plan of project geven als zij er van is verzekerd dat het plan de natuurlijke kenmerken van het betrokken gebied niet aantast. Hiervan mag alleen worden afgeweken als er geen alternatieve oplossingen zijn om het plan te realiseren en het plan tevens een groot openbaar belang dient. Daaronder kunnen ook openbare (dus geen individuele) sociale of economische belangen vallen. Bij een dergelijk besluit moeten alle nodige compenserende maatregelen worden genomen. Ook voor ingrepen met beperkte (niet-significante) schade aan natuurlijke kenmerken van het gebied dienen maatregelen genomen te worden om de schade aan habitats en verstoring van (leefgebieden) van soorten te voorkomen.

Flora- en Faunawet

Sinds 1 april 2002 regelt Flora- en faunawet de bescherming van in het wild voorkomende inheemse planten en dieren. In de wet is onder meer bepaald dat beschermde dieren niet gedood, gevangen of verontrust mogen worden en planten niet geplukt, uitgestoken of verzameld mogen worden. Bovendien dient iedereen voldoende zorg in acht te nemen voor in het wild levende planten en dieren. Daarnaast is het niet toegestaan om hun directe leefomgeving, waaronder nesten en holen, te beschadigen, te vernielen of te verstoren. De Flora- en faunawet heeft dan ook belangrijke consequenties voor ruimtelijke plannen. De belangrijkste, voor ruimtelijke plannen relevante wettelijke bepalingen zijn opgenomen in Bijlage 1.

Onder bepaalde voorwaarden is het mogelijk van de minister van LNV vrijstelling of ontheffing te krijgen. De wet biedt in artikel 75 de mogelijkheid om ontheffing aan te vragen van overtreding van de verboden uit de artikelen 8 tot en met 13. Ontheffingen worden uitsluitend verleend door de Minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij. Aanvragen kunnen worden ingediend bij de dienst Regelingen van het Ministerie in Dordrecht. Ontheffingen kunnen alleen worden verleend als aan bepaalde voorwaarden van zorgvuldigheid is voldaan. Wanneer plannen worden ontwikkeld voor ruimtelijke ingrepen of voornemens ontstaan om werkzaamheden uit te voeren, dient vooraf goed te worden beoordeeld of er mogelijke nadelige consequenties voor beschermde inheemse soorten zijn. In beginsel is daarvoor de initiatiefnemer zelf verantwoordelijk.

Wet bodembescherming

Voor lozingen in de bodem is de Wet bodembescherming van toepassing. In deze wet wordt een algemene regeling gegeven teneinde de bodem, met inbegrip van het grondwater, te beschermen. De wet is in beginsel van toepassing op vrijwel alle bodembedreigende handelingen. Bij AMvB (algemene maatregel van bestuur) moeten dan wel regels worden gesteld.

Ontgrondingenwet

De Ontgrondingenwet gaat ervan uit dat iedere activiteit, die - hoe gering ook - een (tijdelijke) verlaging van het maaiveld of een waterbodembodem tot gevolg heeft, een ontgrinding is.

Daarvoor heb je in beginsel een vergunning nodig. Het afgraven van humeuze grond, bosgrond of veen valt ook onder het begrip ontgronding. Bij ontgronden maakt het niet uit of de grond slechts tijdelijk verplaatst wordt of dat het gat weer dicht wordt gegooit. Het doet er ook niet toe wiens grondbezit het is. Ook het egaliseren van land is een ontgronding.

5.1.3

PROVINCIAAL BELEID, WET- EN REGELGEVING

Waterhuishoudingsplan Overijssel 2000+

Het waterhuishoudingsplan [11] gaat ervan uit dat water meer een sturende rol moet gaan vervullen. Het sterker rekening houden met het water bij de diverse activiteiten is de sleutel tot de oplossingen voor de opgaven en het voorkomen van nieuwe problemen: water als ordenend principe.

Bij het herinrichten van bestaande gebieden moet water nadrukkelijk betrokken worden. Aanvullende inrichtingsmaatregelen zullen aan de orde zijn om eventuele negatieve gevolgen te voorkomen en positieve effecten te bewerkstelligen. Vergroting van de wateroppervlakte en het langer vasthouden van water zijn daarbij van belang.

De groene ruimte in Noordwest-Overijssel leent zich bij uitstek voor de ontwikkelingen op basis van natuurlijke omstandigheden.

Beleidsnota Recreatie en Toerisme

De beleidsnota Recreatie en Toerisme [12] bevat een aantal speerpunten die het toeristische en recreatieve product in de provincie Overijssel de komende jaren moet versterken en stimuleren. Met deze speerpunten wil de provincie voorzien in de recreatiebehoeften van de Overijsselse inwoners en bezoekers. Daarnaast wil de provincie de werkgelegenheid in deze sector vergroten. De speerpunten richten zich onder andere op:

- Versterken van de beleving van natuur en landschap.
- Verbetering en behoud van de kwaliteit van het recreatieve en het toeristische product
Omdat de toerist steeds hogere eisen stelt aan de recreatieve voorzieningen wil de provincie meer aandacht besteden aan het verhogen van de kwaliteit van de verblijfsrecreatie door meer en verschillend aanbod. Ook het creëren en verbeteren van voorzieningen en doorvaartmogelijkheden voor recreatievaart en plaatsgebonden waterrecreatie speelt een belangrijke rol. Het investeren in de bereikbaarheid en mobiliteit van Overijssel, zodat de groei in deze sector opgevangen kan worden, is hierbij ook een belangrijk aandachtspunt.
- Provinciaal Meerjarenprogramma: uitvoeringsprogramma voor het Landelijk Gebied

Een belangrijk deel van het bestaand beleid voor het landelijk gebied is ondermeer beschreven in het Reconstructieplan Salland-Twente, Streekplan en de Position Paper Oost-Nederland. Daarnaast zijn voor de verschillende niet-reconstructiegebieden in Overijssel gebiedsperspectieven (plannen) opgesteld: ontwikkelingsperspectief Noordoost Overijssel, Gebiedsperspectief Noordwest Overijssel en de Netwerkstadvisie Zwolle-Kampen. Voor de afweging en beoordeling van ruimtelijke ingrepen vormen het Streekplan en het Reconstructieplan (voor Salland en Twente) het vigerend afwegingskader.

Streekplan Overijssel 2000+

Het Streekplan [9] geeft de hoofdlijnen van de ruimtelijke ontwikkeling voor de lange termijn aan voor Overijssel, zoals de provincie deze nastreeft. De visie, die in het Streekplan is neergelegd, is richtsnoer voor het provinciaal handelen in de komende jaren.

De beleidsuitspraken zijn over het algemeen indicatief van aard en dus niet rechtstreeks bindend voor derden.

In het Streekplan heeft de provincie de Ecologische Hoofdstructuur vastgesteld. De Ecologische Hoofdstructuur is een samenhangend netwerk van natuurgebieden en landbouwgebieden met veel natuurwaarden. Voorbeelden hiervan zijn water, oevers, houtsingels, bossen, heidevelden en struweel, maar ook kruidenrijk grasland, en graanakkers. Dit stelsel moet in 2018 klaar zijn.

Figuur 5.1

Begrenzing PEHS rondom plangebied Beulakerpolder (met rode cirkel aangegeven).



Doel- en taakstellingen zijn onder andere:

- ontwikkelen van grotere eenheden natuur en meer aaneengesloten natuur
- versterken van de interne samenhang van bestaande natuur- en bosgebieden
- realiseren van ecologische verbindingen tussen bestaande natuur- en bosgebieden
- scheppen van gunstige milieu- en wateromstandigheden
- verminderen van versnippering en verstoring

Het plangebied is onderdeel van de PEHS. Delen ervan zijn bestaande natuur en delen zijn nieuw begrensde natuur.

Milieubeleidsplan Overijssel 2000+

De doelstelling van het milieubeleidsplan [10] en daarmee het provinciaal natuur- en landschapsbeleid is een duurzaam behoud, herstel en ontwikkeling van de karakteristieke natuur- en landschapswaarden van Overijssel.

Volgens artikel 4.9 van de Wet milieubeheer stellen provinciale staten ten minste eenmaal in de vier jaar een provinciaal Milieubeleidsplan vast, dat, met het oog op de bescherming van het milieu, richting geeft aan in de eerst volgende vier jaar te nemen beslissingen, niet alleen met betrekking tot het milieu als zodanig, maar ook op andere terreinen met milieueffecten. Naast het aangeven van de milieuresultaten die de provincie beoogt te realiseren, bevat het ook een aanduiding van gebieden waarin de kwaliteit van het milieu of van een of meer onderdelen daarvan bijzondere bescherming behoeft.

De provincie streeft naar duurzame ontwikkeling van recreatie en toerisme. Duurzame recreatieve en toeristische bedrijven belasten het milieu minimaal, zijn economisch rendabel en zijn in harmonie met hun omgeving. Vanuit milieuperspectief betekent dit dat het grondstofverbruik en de milieubelastende uitstoot zijn geminimaliseerd en dat bedrijven geen bedreiging betekenen voor het voortbestaan van de Provinciale Ecologische Hoofdstructuur. Het milieubewustzijn van de recreant en toerist wordt vergroot. Met name milieuvriendelijke recreatievormen worden gestimuleerd.

Natuurgebiedsplan kop van Overijssel

Het natuurgebiedsplan Overijssel vormt een belangrijke bouwsteen voor de realisering van natuur- en landschapsbeleid van rijk en provincie. Dat geldt in het bijzonder voor de totstandkoming van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). De Provincie geeft in het natuurgebiedsplan aan welke soort natuur ze waar extra wil beschermen en ontwikkelen. Tot voor kort waren er 7 natuurgebiedsplannen, maar die zijn per 1 oktober 2006 samengevoegd tot één natuurgebiedsplan Overijssel.

Uit het Natuurgebiedsplan kop van Overijssel volgt voor de Beulakerpolder het natuurdoel: Een mozaïek van laagveenmoeras, open water, rietland/ruigte en rietcultuur. In het Natuurgebiedsplan wordt ervan uitgegaan dat de Beulakerpolder op boezempeil komt in verband met de aan te leggen vaarverbinding. In dat geval zou het betekenen dat er maar in beperkte mate rietcultuur mogelijk zal zijn. Compartimentering is dan in deze polder essentieel. Dat wil zeggen dat als overgang tussen de natuurdoeltypen die onder water moment te staan (riet, open water en moeras) ribben/lage kades moeten worden gemaakt (met behulp van riet), van waaruit verdere verlanding kan plaatsvinden.

5.1.4

GEMEENTELIJK BELEID

Het plangebied bevindt zich in de gemeente Steenwijkerland. Deze gemeente is als gevolg van gemeentelijke herindeling op 1 januari 2001 ontstaan. Vóór 1 januari 2001 viel de Beulakerpolder onder de gemeente Brederwiede.

De gemeente Brederwiede heeft een toekomstvisie vastgesteld. "Brug naar de Toekomst", die externe partijen vooraf moeten accepteren wil een kwalitatief goede toekomst van Brederwiede zijn gewaarborgd. Leefbaarheid voor de eigen bevolking is daarbij van wezenlijk belang. De externe partijen dienen kwaliteitsgaranties te geven ten aanzien van de aandachtsgebieden wonen, werken, voorzieningen, toerisme/recreatie, landbouw en natuur, milieu en landschap. Daarnaast dienen de externe partijen voldoende financiële garanties voor de realisatie van activiteiten, projecten en maatregelen ter versterking van de kwaliteit van de toekomst van Brederwiede.

Bestemmingsplan Giethoorn tussengebied, deelplan 1

Voor het plangebied Beulakerpolder valt alleen de Vosjacht onder dit bestemmingsplan. De gronden die als jachthaven zijn aangewezen zijn bestemd voor het te water laten en afmeren van pleziervaartuigen, alsmede, indien en voor zover de gronden op de kaart zijn aangeduid met "eco-camping toegestaan" voor verblijfsrecreatie in kampeermiddelen niet zijnde stacaravans, met daarbij behorende gebouwen- niet zijnde woningen- ander- bouwwerken en voorzieningen.

Bestemmingsplan Buitengebied Noordoost - Gemeente Brederwiede

Het bestemmingsplan buitengebied Noordoost [33] is voor het grootste gedeelte van de Beulakerpolder het vigerende bestemmingsplan. De Beulakerpolder is aangewezen als gebied met de bestemming agrarisch gebied. De gronden voor agrarisch gebied zijn bestemd voor: de uitoefening van het agrarisch bedrijf;

Het behoud, de bescherming en/of het herstel van de landschappelijke waarde, indien en voor zover de gronden zijn aangeduid met "ornithologisch waardevol" tot uitdrukking komend in:

- De opstreckende verkaveling van de percelen
- De openheid van het gebied
- Het vochtige karakter van de gronden

Met de daarbij behorende bebouwing en voorzieningen niet zijnde voorzieningen ten behoeve van de opslag van mest. De agrarische functie is primair, de landschappelijke waarde is, indien en voor zover aanwezig, hieraan ondergeschikt.

Beleidsnota 'Toerisme en Recreatie gemeente Steenwijkerland' 2003

In 2003 is de beleidsnota 'Toerisme en recreatie gemeente Steenwijkerland' vastgesteld. Hierin zijn visie en speerpunten geformuleerd voor de toekomst van toerisme en recreatie in Steenwijkerland. Vanuit recreatie en toerisme wordt ingezet op kwaliteitsverbetering van de bestaande recreatieve voorzieningen. De toeristische sector biedt belangrijke mogelijkheden voor vergroting van de werkgelegenheid. Om deze extra werkgelegenheid te genereren, moeten de bestedingen in het gebied toenemen. Dit kan door zowel dagtoeristen als verblijfsrecreanten naar het gebied te trekken. Het merendeel van het verblijfsrecreatieve aanbod in de gemeente Steenwijkerland is gericht op het lagere en middensegment van de markt. Daarbij is het toeristisch-recreatieve aanbod weinig divers. De uitdaging is om de kwaliteit te verhogen. Daarbij gaat het om verbetering van de kwaliteit in de toeristische infrastructuur, het aanbod bij de ondernemers en nieuwe projecten.

Woonvisie 2003+

Het volkshuisvestingsbeleid van de gemeente Steenwijkerland wordt verwoord in de Woonvisie 2003+. Momenteel wordt de Woonvisie herzien. Ten behoeve hiervan heeft een woonbehoefte-onderzoek plaatsgevonden om actueel inzicht te krijgen in de kwantitatieve en kwalitatieve woningbehoefte. Ten aanzien van Giethoorn is de autonome woningbehoefte tussen 2005 en 2014 geraamd op circa 80 woningen.

Landschapsontwikkelingsplan Steenwijkerland

In 2005 is door de gemeente Steenwijkerland het Landschapsontwikkelingsplan Steenwijkerland vastgesteld. Dit plan is gebaseerd op het, op het moment van vaststelling geldende beleid. In het landschapsontwikkelingsplan is al rekening gehouden met de omvorming van landbouw naar natuur in het natuurgebied van de Beulakerpolder en met de ontwikkeling van recreatie.

Archeologische verwachtingen- en beleidskaart voor het grondgebied van Steenwijkerland

Gemeente Steenwijkerland heeft voor haar beheersgebied een archeologische verwachtingen- en beleidskaart opgesteld ("Archeologische verwachtingen- en beleidskaart voor het grondgebied van Steenwijkerland"; Vestigia, 2006).

Op de beleidskaart (kaartbijlage 6) is aangegeven dat het plangebied een hoge verwachting heeft op het aantreffen van archeologische waarden. In het rapport is deze hoge verwachting gebaseerd op "de landschappelijke, geologische en bodemkundige situatie en de verspreiding van de bekende archeologische vondsten", en specifiek op "delen van de laaggelegen dekzandvlaktes met een relatief hoge grondwaterstand". Op basis van de beleidskaart worden in het plangebied archeologische waarden uit het Mesolithicum (8.800 – 5.300 v. Chr.) verwacht. Deze zullen vooral te vinden zijn op de toppen en flanken van eventueel aanwezige dekzandkoppen. Het plangebied kan ook archeologische waarden uit de late Middeleeuwen bevatten. Te denken valt daarbij aan nederzettingsresten en wegen.

Om te bepalen of er intacte archeologische resten uit het Mesolithicum verwacht kunnen worden zijn op 7 en 8 februari 2007 een aantal controleboringen geplaatst. De boringen zijn zoveel mogelijk gezet op locaties waar de diepste verstoringen (ontgravingen van 1 m of meer) zijn gepland.

Met behulp van een edelmanboor met een boordiameter van 7 cm zijn door in totaal 43 boringen gezet in drie raaien.

Uit deze controleboringen bleek dat er geen eenduidig patroon is aan te wijzen voor wat betreft de locatie van de verstoringen. Een cluster van verstoorde bodemprofielen bevindt zich in het westelijke deel van het plangebied. Binnen deze cluster bevinden zich echter ook niet- of nauwelijks verstoorde bodemprofielen. Langs het Kanaal Beukers-Steenwijk, tussen huidige bebouwing, bevinden zich eveneens verstoorde bodemprofielen. Het ligt daarmee niet voor de hand dat archeologische waarden bij voorbaat zijn verstoord. Dit impliceert dat vervolgonderzoek noodzakelijk is. Het vervolgonderzoek wordt in nauw overleg met het Bevoegd Gezag van de provincie Overijssel vastgesteld.

5.1.5

WATERSCHAPSBELEID

Waterbeheerplan waterschap Reest en Wieden 2007-2012

Het Waterbeheerplan (WBP) van Reest en Wieden [13] is in de eerste plaats een uitwerking van het Provinciaal Omgevingsplan (POP) van Drenthe en het Provinciaal Waterhuishoudingplan van Overijssel. Daarnaast is het WBP afgestemd op plannen van andere organisaties en op de ruimtelijke ordening en het milieubeleid.

Watertoets

Voor bestemmingsplannen is de gemeente initiatiefnemer. Zij is ervoor verantwoordelijk dat water evenwichtig wordt meegewogen in de ruimtelijke besluitvorming. Dat betekent dat zij de (relevante) waterbeheerders in een zo vroeg mogelijk stadium dient te betrekken. De waterbeheerders dragen waterhuishoudkundige kennis en ontwerpcriteria aan en geven een eenduidig afgestemd wateradvies. Een beschrijving van het watersysteem, het resultaat van overleg, een gemotiveerde afweging en eventuele afspraken, over bijvoorbeeld financiering en mitigatie/compensatie, worden neergelegd in de waterparagraaf van het ruimtelijk plan. De provincie is beoordelaar voor de watertoets en toetst inhoudelijk en procedureel of de watertoets goed is toegepast.

5.2

PROCEDURE

Opstellen MER

De initiatiefnemer stelt het MER op. Hierin wordt inzicht verschaft in het doel van het voornemen en de mogelijke alternatieven en varianten. Verder worden op een zo objectief mogelijke wijze de (milieu) gevolgen van het voornemen en de mogelijke alternatieven in beeld gebracht. De informatie in het MER dient als hulpmiddel bij de besluitvorming voor de vaststelling van het bestemmingsplan Beulakerpolder door de gemeenteraad van de gemeente Steenwijkerland.

Voorlichting, inspraak, toetsing en advisering

Het MER moet vervolgens door het Bevoegd Gezag aanvaardbaar bevonden worden. Hierna wordt het MER ter inzage gelegd (inspraakperiode) en aan de wettelijke adviseurs en de Commissie m.e.r. gezonden. De gemaakte opmerkingen tijdens de inspraakperiode kunnen worden toegelicht tijdens een hoorzitting. De Commissie m.e.r. toetst het MER op volledigheid en juistheid, mede aan de hand van de inspraakreacties, en adviseert het Bevoegd Gezag hierover.

De m.e.r.-procedure is gekoppeld aan de bestemmingsplanprocedure. De inspraak met betrekking tot het MER vindt hierdoor tegelijkertijd plaats met de inspraak rondom het voorontwerpbestemmingsplan.

Besluitvorming

Het m.e.r.-plichtige besluit, waarvoor het MER wordt opgesteld, is feitelijk de wijziging van het bestemmingsplan voor het gebied. Daarmee wordt geanticipeerd op de ruimtelijke ontwikkeling die in het gebied als geheel wordt ingezet en waarvoor een nieuw bestemmingsplan wordt opgesteld.

Dit bestemmingsplan wordt parallel aan het MER opgesteld. In figuur 5.2 is aangegeven hoe de afstemming tussen de twee procedures eruit ziet.

Evaluatie

Indien het besluit wordt genomen, moet het Bevoegd Gezag de feitelijk optredende milieugevolgen van de activiteit vergelijken met de in het MER voorspelde effecten. Hiervoor wordt gelijktijdig met het besluit een evaluatieprogramma opgesteld. Het evaluatieverslag zal ter inzage worden gelegd.

5.3

BETROKKENEN

Initiatiefnemer

Projectgroep Beulakerpolder-Giethoorn Plus is initiatiefnemer voor deze procedure. De projectgroep begeleidt het opstellen van de Startnotitie, het MER en het bestemmingsplan.

Bevoegd Gezag

Het Bevoegd Gezag is de gemeenteraad van Steenwijkerland. Het Bevoegd Gezag heeft als functie het publiceren van de Startnotitie, het op- en vaststellen van de definitieve Richtlijnen, het aanvaarden en publiceren van het MER en het nemen van het besluit.

Commissie m.e.r.

De Commissie m.e.r. is een commissie bestaande uit onafhankelijke deskundigen afkomstig uit verschillende disciplines. De Commissie geeft advies over de richtlijnen aan het Bevoegd Gezag en toetst het MER op juistheid en volledigheid. Bij het opstellen van het advies voor de richtlijnen en het toetsingsadvies wordt rekening gehouden met de inspraakreactie.

Overige wettelijke adviseurs

Het Bevoegd Gezag vraagt voorafgaand aan het opstellen van de richtlijnen advies aan de zogenaamde wettelijke adviseurs. Dit zijn de regionale inspecteur van Volksgezondheid en Milieuhygiëne van het ministerie van VROM en de regionale directeur LNV.

Insprekers

Belanghebbenden kunnen twee keer inspreken tijdens de m.e.r.-procedure: na het verschijnen van de startnotitie en na het verschijnen van het MER. Na de Startnotitie was er 4 weken gelegenheid tot inspreken. Tegenwoordig is dat 6 weken. Na de inspraak had de Commissie m.e.r. 9 weken om een advies op te stellen. Tegenwoordig is dat 5 weken. Andere wijzigingen in de procedure hebben zich niet voorgedaan.